

2024

Доклад за цялостна
предварителна оценка на
въздействието на
законопроект за пазарите на
криптоактиви

Период на извършване:
декември 2023 г. – юли 2024
г.

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието |
Законопроект за пазарите на криптоактиви

1.	Списък на използваните съкращения.....	6
2.	Въведение	10
3.	Описание на проблемите.....	12
	Проблем 1. Невъзможност за прилагане на РПКА на територията на Република България и за извършване на дейност от издателите на токени и доставчиците на услуги за криптоактиви в страната и в ЕС	12
	Проблем 2. Невъзможност за осъществяване на надзор по Регламент (ЕС) 2023/1113 върху дейността на българските доставчици на услуги за криптоактиви	16
	Проблем 3. Невъзможност за предприятията от финансовия сектор да приложат цялостни и единни изисквания към цифровата оперативна устойчивост.....	18
	Проблем 1. Невъзможност за прилагане на РПКА на територията на Република България и за извършване на дейност от издателите на токени и доставчиците на услуги за криптоактиви в страната и в ЕС	20
	Проблем 2. Невъзможност за осъществяване на надзор по Регламент (ЕС) 2023/1113 върху дейността на българските доставчици на услуги за криптоактиви	21
	Проблем 3. Невъзможност за предприятията от финансовия сектор да приложат цялостни и единни изисквания към цифровата оперативна устойчивост.....	22
	Проблем 1. Невъзможност за прилагане на РПКА на територията на Република България и за извършване на дейност от издателите на токени и доставчиците на услуги за криптоактиви в страната и в ЕС	22
	Проблем 2. Невъзможност за осъществяване на надзор по Регламент (ЕС) 2023/1113 върху дейността на българските доставчици на услуги за криптоактиви	23
	Проблем 3. Невъзможност за предприятията от финансовия сектор да приложат цялостни и единни изисквания към цифровата оперативна устойчивост.....	23
4.	Заинтересовани страни.....	24
	По Проблем 1:.....	24
	4.1. Засегнати финансови субекти.....	24
	4.2. Засегнати нефинансови субекти.....	25
	4.3. Засегнати органи за надзор и държавни органи	26
	По Проблем 2:.....	26
	4.4. Засегнати финансови субекти.....	26
	4.5. Засегнати нефинансови субекти.....	27
	4.6. Засегнати органи за надзор и държавни органи	27
	По проблем 3:	27
	4.7. Засегнати финансови субекти.....	27
	4.8. Засегнати нефинансови субекти.....	28
	4.9. Засегнати органи за надзор и държавни органи	28
5.	Цели	28

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието |
Законопроект за пазарите на криптоактиви

5.1.	Цели по Проблем 1 „Невъзможност за прилагане на РПКА на територията на Република България и за извършване на дейност от издателите на токени и доставчиците на услуги за криптоактиви в страната и в ЕС“	29
5.2.	Цели по Проблем 2 „Невъзможност за осъществяване на надзор по Регламент (ЕС) 2023/1113 върху дейността на българските доставчици на услуги за криптоактиви“	30
5.3.	Цели по Проблем 3 „Невъзможност за предприятията от финансовия сектор да приложат цялостни и единни изисквания към цифровата оперативна устойчивост“	31
6.	Варианти на действие	32
6.1.	По Проблем 1 „Невъзможност за прилагане на РПКА на територията на Република България и за извършване на дейност от издателите на токени и доставчиците на услуги за криптоактиви в страната и в ЕС“	32
6.2.	По Проблем 2 „Невъзможност за осъществяване на надзор по Регламент (ЕС) 2023/1113 върху дейността на българските доставчици на услуги за криптоактиви“	40
6.3.	По Проблем 3 „Невъзможност за предприятията от финансовия сектор да приложат цялостни и единни изисквания към цифровата оперативна устойчивост“	41
7.	Анализ на въздействията	45
7.1.	Определяне на икономическите, социални и екологични въздействия.....	45
7.1.1.	По проблем 1	45
7.1.2.	По проблем 2	52
7.1.3.	По проблем 3	53
7.2.	Качествена оценка на по-значимите въздействия и специфичните им аспекти	55
7.2.1.	При решаването на Проблем 1:.....	55
7.2.2.	При решаването на Проблем 2:.....	57
7.2.3.	При решаването на Проблем 3.....	58
7.3.	Количествена оценка на най-значимите въздействия и на специфичните им аспекти	61
7.3.1.	При решаването на Проблем 1:.....	61
7.3.2.	При решаването на Проблем 2:.....	63
7.3.3.	При решаването на Проблем 3:.....	63
7.4.	Административна тежест	63
7.4.1.	По Проблем 1	63
7.4.2.	По Проблем 2	68
7.4.3.	По Проблем 3	68
7.5.	Оценка на въздействието върху малките и средните предприятия	70
7.5.1.	При решаването на Проблем 1.....	70
7.5.2.	При решаването на Проблем 2.....	72
7.5.3.	При решаването на Проблем 3.....	72
7.6.	Описание на разходите и ползите върху заинтересованите страни.....	74

**Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието |
Законопроект за пазарите на криптоактиви**

7.6.1. При решаването на Проблем 1.....	74
7.6.2. При решаването на Проблем 2.....	78
7.6.3. При решаването на проблем 3.....	78
8. Сравняване на вариантите.....	80
8.1. Сравняване на ключовите положителни и отрицателни въздействия на всеки вариант 80	
8.1.1. Проблем 1 „Невъзможност за прилагане на РПКА на територията на Република България и за извършване на дейност от издателите на токени и доставчиците на услуги за криптоактиви в страната и в ЕС“.....	80
8.1.2. Проблем 2 „Невъзможност за осъществяване на надзор по Регламент (ЕС) 2023/1113 върху дейността на българските доставчици на услуги за криптоактиви“.....	81
8.1.3. Проблем 3 „Невъзможност за предприятията от финансовия сектор да приложат цялостни и единни изисквания към цифровата оперативна устойчивост“.....	81
8.2. Сравняване на изследваните варианти.....	82
8.2.1. Проблем 1 „Невъзможност за прилагане на РПКА на територията на Република България и за извършване на дейност от издателите на токени и доставчиците на услуги за криптоактиви в страната и в ЕС“.....	82
8.2.2. Проблем 2 „Невъзможност за осъществяване на надзор по Регламент (ЕС) 2023/1113 върху дейността на българските доставчици на услуги за криптоактиви“.....	82
8.2.3. Проблем 3 „Невъзможност за предприятията от финансовия сектор да приложат цялостни и единни изисквания към цифровата оперативна устойчивост“.....	83
8.3. Класиране на вариантите и идентифициране на препоръчителен вариант.....	83
8.3.1. Проблем 1.....	83
8.3.2. Проблем 2.....	84
8.3.3. Проблем 3.....	84
9. Препоръчителен вариант.....	85
9.1. По проблем 1.....	85
9.2. По проблем 2.....	85
9.3. По проблем 3.....	85
10. Обществени консултации.....	86
10.1. По отношение на Проблем 1:.....	86
10.2. По отношение на Проблем 2:.....	86
10.3. По отношение на Проблем 3:.....	87
11. Последваща оценка на въздействието.....	87
12. Източници.....	88
По проблем 1:.....	88
По проблем 2:.....	88

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието |
Законопроект за пазарите на криптоактиви

По проблем 3: 88

1. Списък на използваните съкращения

Съкращение	Пълно наименование
РПКА или Регламент (ЕС) 2023/1114	Регламент (ЕС) 2023/1114 на Европейския парламент и на Съвета от 31 май 2023 г. за пазарите на криптоактиви и изменящ регламенти (ЕС) 1093/2010, (ЕС) 1095/2010 и директиви 2013/36/ЕС и (ЕС) 2019/1937 (ОВ L 150, 9.6.2023 г., стр. 40 – 205)
Регламент (ЕС) 2023/1113	Регламент (ЕС) 2023/1113 на Европейския парламент и на Съвета от 31 май 2023 г. относно информацията, придружаваща преводите на средства и прехвърлянията на определени криптоактиви, и за изменение на Директива (ЕС) 2015/849 (ОВ L 150, 9.6.2023 г., стр. 1 – 39)
Регламент (ЕС) 2022/2554 или Регламент относно оперативната устойчивост на цифровите технологии	Регламент (ЕС) 2022/2554 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 година относно оперативната устойчивост на цифровите технологии във финансовия сектор и за изменение на регламенти (ЕО) № 1060/2009, (ЕС) № 648/2012, (ЕС) № 600/2014, (ЕС) № 909/2014 и (ЕС) 2016/1011
Регламент (ЕС) 2022/858	Регламент (ЕС) 2022/858 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2022 година относно пилотна уредба на пазарните инфраструктури, основани на технологията на децентрализирания регистър, и за изменение на регламенти (ЕС) № 600/2014, (ЕС) № 909/2014 и Директива 2014/65/ЕС (ОВ, L 151/1 от 2 юни 2022 г.)
Регламент (ЕС) 2015/847	Регламент (ЕС) 2015/847 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 година относно информацията, придружаваща преводите на средства, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1781/2006 (ОВ, L 141/1 от 5 юни 2015 г.)
Директива (ЕС) 2022/2555 или Директива МИС 2	Директива (ЕС) 2022/2555 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 година относно мерки за високо общо ниво на киберсигурност в Съюза, за изменение на Регламент (ЕС) № 910/2014 и Директива (ЕС) 2018/1972 и за отмяна на Директива (ЕС) 2016/1148 (ОВ, L 333/80 от 27 декември 2022 г.)
Директива (ЕС) 2022/2556	Директива (ЕС) 2022/2556 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 година за изменение на директиви 2009/65/ЕО, 2009/138/ЕО, 2011/61/ЕС, 2013/36/ЕС, 2014/59/ЕС, 2014/65/ЕС, (ЕС) 2015/2366 и (ЕС) 2016/2341 по отношение на оперативната устойчивост на цифровите технологии във финансовия сектор (ОВ, L 333/153 от 27 декември 2022 г.)

**Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието |
Законопроект за пазарите на криптоактиви**

Директива (ЕС) 2015/2366	Директива (ЕС) 2015/2366 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2015 година за платежните услуги във вътрешния пазар, за изменение на директиви 2002/65/ЕО, 2009/110/ЕО и 2013/36/ЕС и Регламент (ЕС) № 1093/2010 и за отмяна на Директива 2007/64/ЕО (ОВ, L 337/35 от 23 декември 2015 г.)
Директива (ЕС) 2015/849 или Директива относно борбата с изпирането на пари	Директива (ЕС) 2015/849 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 година за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма, за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 2005/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и на Директива 2006/70/ЕО на Комисията (ОВ L 141/73 от 5 юни 2015 г.)
Директива 2014/65/ЕС	Директива 2014/65/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. относно пазарите на финансови инструменти и за изменение на Директива 2002/92/ЕО и на Директива 2011/61/ЕС (ОВ, L 173/349 от 12 юни 2014 г.)
Директива 2014/49/ЕС	Директива 2014/49/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 година относно схемите за гарантиране на депозити (ОВ, L 173/149 от 12 юни 2014 г.)
Директива 2009/110/ЕО	Директива 2009/110/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 година относно предприемането, упражняването и пруденциалния надзор на дейността на институциите за електронни пари и за изменение на директиви 2005/60/ЕО и 2006/48/ЕО, и за отмяна на Директива 2000/46/ЕО (ОВ, L 267/7 от 10 октомври 2009 г.)
ДФЕС	Договор за функционирането на Европейския съюз
ЗПКА	Законопроект за пазарите на криптоактиви
ЗМИП	Закон за мерките срещу изпирането на пари
ЗМФТ	Закон за мерките срещу финансирането на тероризма
ЗЗЛПСПОИН	Закон за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения
ЗПФИ	Закон за пазарите на финансови инструменти
ЗПУПС	Закон за платежните услуги и платежните системи
ЗИД	Закон за изменение и допълнение
ЗБНБ	Закон за Българската народна банка

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието |
 Законопроект за пазарите на криптоактиви

ЗКИ	Закон за кредитните институции
ЗКФН	Закон за Комисията за финансов надзор
ЗНА	Закон за нормативните актове
ЗППЦК	Закон за публичното предлагане на ценни книжа
Наредба № Н-9 от 7 август 2020 г.	Наредба № Н-9 от 7 август 2020 г. за условията и реда за вписване в регистъра на лицата, които по занятие предоставят услуги за обмяна между виртуални валути и признати валути без златно покритие, услуги за прехвърляне или обмяна на виртуални активи, услуги по съхраняване на виртуални активи и управление на такива, позволяващо осъществяването на контрол върху активите, и услуги, свързани с публично предлагане на виртуални активи, и на доставчиците на портфейли, които предлагат попечителски услуги (загл. доп. – ДВ, бр. 15 от 2024 г., в сила от 22.03.2024 г.), издадена от министъра на финансите
ППЗМИП	Правилник за прилагане на Закона за мерките срещу изпирането на пари
ЕБО	Европейски банков орган
ЕОЦКП	Европейски орган за ценни книжа и пазари
ЕК или Комисията	Европейска комисия
ЕП или Парламента	Европейски парламент
Съвета	Съвет на Европейския съюз
ЕС или Съюза	Европейски съюз
ЕЦБ	Европейска централна банка
МФ	Министерство на финансите
МПС	Малки и средни предприятия
БНБ	Българска народна банка
КФН	Комисия за финансов надзор
НАП	Национална агенция за приходите
ДАНС	Държавна агенция за национална сигурност
АПК	Административнопроцесуален кодекс
НК	Наказателен кодекс
НКО	Национални компетентни органи
НПК	Наказателно-процесуален кодекс
ИП/ФТ	Изпиране на пари/финансиране на тероризма

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието |
Законопроект за пазарите на криптоактиви

ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
ЛУАИФ	Лица, управляващи алтернативни инвестиционни фондове
МСП	Малки и средни предприятия
ППК	Първично предлагане на криптопари
ППП	Първично публично предлагане
ТДР	Технология на децентрализирания регистър
FATF	Група за финансови действия срещу изпирането на пари (Financial Action Task Force)

2. Въведение

Настоящият доклад съдържа цялостна предварителна оценка на въздействието на законопроект за пазарите на криптоактиви (ЗПКА).

През последните десетилетия дигитализацията трансформира финансовите услуги в световен мащаб и Европейският съюз не изостава от тази тенденция. Като част от усилията си да приоритизира дигиталните финанси и да насърчи финансовите иновации на територията на Съюза, Европейската комисия проучи регулаторната рамка за криптоактивите, като отбеляза необходимостта от международно сътрудничество и общ подход в регулацията на пазарите на криптоактиви и дейността на доставчиците на услуги за криптоактиви.

Криптоактивите са една от основните области на приложение на технологията на децентрализирания регистър (ТДР)¹. Те представляват цифрово представяне на стойност или на права, които имат потенциала да генерират значителни ползи за пазарните участници, включително за непрофесионалните държатели на криптоактиви. Когато се използват като платежно средство, криптоактивите (и по-специално токените за електронни пари) могат, ограничавайки броя на посредниците, да създадат възможности за по-евтини, по-бързи и по-ефикасни плащания, особено при трансграничните плащания. Пазарът на криптоактиви, макар и фрагментиран, има значителни потенциални ползи за икономиката на Съюза, включително подобряване на конкурентоспособността и ефективността във финансовия сектор.

Криптоактивите представляват както възможности, така и регулаторни предизвикателства и усилията на европейския законодател са насочени към възприемане на единен подход на ниво ЕС за регулиране на криптоактивите, като се гарантира защита на потребителите и интегритет на пазара и едновременно с това се смекчат рискове като пране на пари и киберзаплахи. Правната сигурност също е от решаващо значение за насърчаване на иновациите и инвестициите в тази трансформираща технология.

В резултат от очертаната от Комисията стратегия, Европейският парламент и Съветът приеха европейската регулаторна рамка за пазарите на криптоактиви:

- Регламент (ЕС) 2023/1114 на Европейския парламент и на Съвета от 31 май 2023 година относно пазарите на криптоактиви и за изменение на регламенти (ЕС) № 1093/2010 и (ЕС) № 1095/2010 и на директиви 2013/36/ЕС и (ЕС) 2019/1937 (ОВ, L 150/40 от 9 май 2023 г.) („Регламент (ЕС) 2023/1114“ или РПКА);
- Регламент (ЕС) 2023/1113 на Европейския парламент и на Съвета от 31 май 2023 година относно информацията, придружаваща преводите на средства и прехвърлянията на определени криптоактиви, и за изменение на Директива (ЕС) 2015/849 (ОВ, L 150/1 от 9 юни 2023 г.) („Регламент (ЕС) 2023/1113“).

¹ Самата ТДР също е регулирана на европейско ниво от скоро – с Регламент (ЕС) 2022/858, за който мерки по прилагането са въведени в българското законодателство със ЗИД на ЗПФИ (ДВ, бр. 65 от 2023 г.)

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за пазарите на криптоактиви

Наред с регламентите, регулиращи пазарите на криптоактиви бе приета и хармонизирана европейска регулация относно оперативната устойчивост на цифровите технологии във финансовия сектор, която обхваща всички участници на финансовите пазари, в т.ч. и доставчиците на услуги за криптоактиви. Новата рамка за дигиталната устойчивост във финансовия сектор съдържа следните актове:

- Регламент (ЕС) № 2022/2554 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 г. относно оперативната устойчивост на цифровите технологии във финансовия сектор и за изменение на регламенти (ЕО) № 1060/2009, (ЕС) № 648/2012, (ЕС) № 600/2014, (ЕС) № 909/2014 и (ЕС) 2016/1011 (ОВ, L 333/1 от 27 декември 2022 г.) („Регламент (ЕС) № 2022/2554“);
- Директива (ЕС) 2022/2556 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 година за изменение на директиви 2009/65/ЕО, 2009/138/ЕО, 2011/61/ЕС, 2013/36/ЕС, 2014/59/ЕС, 2014/65/ЕС, (ЕС) 2015/2366 и (ЕС) 2016/2341 по отношение на оперативната устойчивост на цифровите технологии във финансовия сектор (ОВ, L 333/153 от 27 декември 2022 г.) („Директива (ЕС) 2022/2556“).

Предлаганият ЗПКА цели ефективното въвеждане на мерки за изпълнение на национално ниво на посочените актове от правото на ЕС.

3. Описание на проблемите

3.1. Описание на проблемите или въпросите, които се уреждат с проекта на нормативен акт. Описание на причините за тяхното възникване.

Проблем 1. Невъзможност за прилагане на РПКА на територията на Република България и за извършване на дейност от издателите на токени и доставчиците на услуги за криптоактиви в страната и в ЕС

През м. септември 2020 г., като част от пакета за цифровизиране на финансовите услуги, целящ допълнителна подкрепа на потенциала на цифровите финансови услуги от гледна точка на иновациите и конкурентоспособността, ЕК изготви предложение за Регламент относно пазарите на криптоактиви (РПКА). Това е първото конкретно действие в посока адаптиране на регулаторната уредба на ЕС в областта на финансовите услуги за целите на иновациите, така че да не се възпрепятства използването на нови технологии, каквато е технологията на децентрализирания регистър (ТДР) и технологията блоковата верига (blockchain). По оценка на Комисията широкото използване на ТДР може да доведе до намаляване на разходите за участниците на финансовите пазари с около 540 милиона евро годишно само за пазара на парични средства в ЕС. Изчислено е, че ТДР може да намали инфраструктурните разходи на кредитните институции, дължащи се на трансгранични плащания, търговия с ценни книжа и спазване на регулаторните изисквания, с между 15 и 20 милиарда щатски долара годишно. Друго проучване приема, че широката употреба на ТДР може да премахне 50% от общите разходи на капиталовия пазар за бек и фронт офис от 100 милиарда щатски долара годишно².

Следва да се отбележи, че макар правната регулация на пазарите за криптоактиви да е нова, фактическите отношения и дейност по издаване и придобиване на криптоактиви, както и по предоставяне на услуги за криптоактиви, не са ново явление. Криптоактиви, като bitcoin и ethereum, съществуват и се търгуват повече от десетилетие, т.е. в случая регулаторната рамка наваксва с технологичното развитие.

Криптоактивите са една от основните области на приложение на технологията на блоковата верига в сферата на финансите, но до публикуването на предложението за РПКА повечето от криптоактивите оставаха извън обхвата на законодателството на ЕС в областта на финансовите услуги, съответно за тях не беше възможно да се прилагат разпоредбите за защитата на потребителите и инвеститорите (в случая – държатели, по-специално непрофесионалните държатели), правилата за лоялни пазарни отношения и търговски практики, и др. По оценки на Комисията към 2020 г. в глобален мащаб съществуват над 5000 криптовалути. От тях „стабилни криптопари“ са около 54, като пазарната им капитализация почти се е утроила от 1,5 милиарда евро през януари 2018 г. до над 4,3 милиарда евро през юли 2019 г. Между януари и юли 2019 г. средният обем на транзакциите със „стабилни криптопари“ е 13,5 милиарда евро на месец³.

Действащото до 2020 г. финансово законодателство на ЕС е неприложимо към криптоактивите, които не се квалифицират като финансови инструменти съгласно

² Съгласно [оценката на въздействието](#) към проекта на РПКА

³ Съгласно [оценката на въздействието](#) към проекта на РПКА

определението в Директива 2014/65/ЕС⁴ или като токени за електронни пари. Поради огромното разнообразие на съществуващи криптоактиви те са обект на различни правни класификации и различни по обем регулации в националното законодателство на държавите членки, което съответно води до различно третиране на тези активи в териториалните предели на Съюза. Това води до различни трудности за издателите на криптоактиви от ЕС, които трябва да следят за спазването на различни режими на предлагане на криптоактивите във всяка държава членка.

Потребителите също са изложени на риск от загуби в резултат на измамни дейности и измамни практики. Тъй като издаването и предоставянето на услуги, свързани с криптоактиви, са нерегулирани, това прави пазара уязвим за недобронамерени участници. Например издателите на криптоактиви често публикуват „бяла книга“ на актива, но доколкото липсва стандарт или изисквания към съдържанието на този документ, той нерядко има съдържа преувеличена или подвеждаща информация. Инвеститорите или потребителите невинаги разбират правата, свързани с криптоактивите, и рисковете, които генерират те, доколкото няма задължение бялата книга да съдържа правно становище или да подлежи на преглед от държавен орган. Рекламните материали, съпътстващи криптоактива, често надценяват ползите и/или не предупреждават за рискове от нестабилност, волатилност на пазара или загуба на инвестицията. Високата волатилност на криптоактивите, която може да привлече инвеститори, също може да доведе до значителни загуби. По-специално, обещанието за висока доходност улеснява измамниците да привличат клиенти.

Докато измамната дейност съществува в целия набор от криптоактиви, тя също е вероятно да се различава между различните видове. Например, рискът от измама е доста висок при първичното предлагане на криптоактиви (ППК). В някои случаи криптоактивите не съществуват, разработчикът изчезва веднага след „пускането“ на емисията, или екипите нямат подходящ план или умения да доставят продукта или услугата. Липсата на разбиране от страна на потребителите на тънкостите на основната технология може също да увеличи риска от измама.

Потребителите също могат да бъдат изложени на риск поради пропуски на доставчиците на услуги. Тъй като няма законови минимални стандарти за оперативни рискове (включително киберрискове), доставчиците на услуги не се насърчават да въвеждат подходящи системи и контроли, излагайки потребителите на загуби, произтичащи от хакерски атаки, софтуерни грешки или загуба на данни. Киберхакове (напр. за получаване на частни ключове на потребителите) могат да изложат потребителите на риск от големи загуби, тъй като криптоактивите се разглеждат като цели с висока стойност за кражба. Оперативните проблеми могат също да доведат до временни прекъсвания на системите (поради пикове на активност), което може да забави или откаже достъпа на потребителите до техните средства и/или търговия на вторичен пазар. В периоди на смущения притежателите на криптоактиви не са в състояние да извършват транзакции, когато пожелаят, и следователно могат да претърпят загуби поради колебания през този период. Някои платформи за търговия или борси са спрели търговията и потребителите са загубили всичките си вложения.

⁴ Транспонирана в националното законодателство със Закона за пазарите на финансови инструменти.

В допълнение, следва да се отчетат и пропуснатите възможности по отношение на финансово включване и евтини, бързи и ефективни плащания. Националните плащания в повечето случаи стават все по-удобни, незабавни и достъпни по всяко време. Международните трансгранични плащания обаче остават по-бавни, по-скъпи и не толкова прозрачни, особено за плащанията на дребно и паричните преводи. Платежните токени имат потенциала да позволят евтини, бързи, ефективни и приобщаващи плащания и да увеличат конкуренцията чрез предоставяне на алтернативи на традиционните платежни инструменти, особено на трансгранична основа.

С приемането на РПКА през май 2023 г. за първи път на европейско ниво се установяват единни правила за издателите на криптоактиви, които досега не са били регулирани от други актове на ЕС в областта на финансовите услуги, и за доставчиците на услуги, свързани с такива криптоактиви.

Съгласно РПКА криптоактивът е цифрово представяне на стойност или право, което може да бъде прехвърляно и съхранявано електронно посредством технология на децентрализирания регистър или друга подобна технология. В регламента криптоактивите се класифицират в три категории, в зависимост от това дали криптоактивите се стремят да стабилизират стойността си спрямо други активи, а именно:

- токени, обезпечени с активи,⁵
- токени за електронни пари⁶ и
- криптоактиви, различни от токени, обезпечени с активи или от токени за електронни пари.⁷

С новия регламент се създават условия за издателите на криптоактиви и доставчиците на услуги за криптоактиви да се възползват в пълна степен от предимствата на вътрешния пазар посредством установяването на правна сигурност, както относно регулаторното третиране на криптоактивите, така и посредством въвеждането на специален и съгласуван регулаторен и надзорен режим на равнище ЕС. Чрез създаването на единна правна рамка в Съюза се създават еднакви условия за дейността на дружествата в рамките на ЕС, преодоляват се различията в националните уредби, водещи до разпокъсаност на пазара, и се намаляват сложността и оперативните разходи за дружествата в тази сфера, включително се създават нови възможности за по-достъпно и ефективно финансиране на стартъпи посредством издаване на криптоактиви. От гледна точка на потребителите (държатели на криптоактиви и потребители на услуги за криптоактиви) се преодоляват рисковете от различно третиране в различните юрисдикции, от измами и киберзаплахи, от търговия с вътрешна информация и/или манипулиране на пазара, от изпиране на пари, и др., и се създават нови възможности за трансгранични инвестиции в криптоактиви. На ниво ЕС новият регламент допринася за свободния поток на стоки, услуги и капитали, подобряване на глобалната конкурентоспособност

⁵ Криптоактиви, имащи за цел да стабилизират стойността си чрез обвързване с друга стойност или право, или комбинация от тях, включително една или няколко официални валути;

⁶ Криптоактиви, стабилизиращи стойността си чрез обвързване само с една официална валута и близки като функционалност до електронните пари;

⁷ В тази категория попада голямо разнообразие от криптоактиви, включително потребителски токени.

на Съюза, особено в нововъзникващите технологии и цифровите услуги, и намаляване на икономическите различия между държавите членки.

Поради различните рискове и възможности, свързани с криптоактивите, са определени различни правила за предлагателите и лицата, кандидатстващи за допускане до търговия за трите вида криптоактиви, както и за издателите на токени, обезпечени с активи, и на токени за електронни пари.

Правилата, въведени от РПКА, обхващат:

- изисквания за прозрачност и оповестяване при издаването, публичното предлагане и допускането на криптоактиви до платформа за търговия;
- лицензирането и надзора на доставчиците на услуги, свързани с криптоактиви, издателите на токени, обезпечени с активи, и издателите на токени за електронни пари;
- дейността, организацията и управлението на издателите и доставчиците на услуги за криптоактиви;
- защитата на държателите на криптоактиви и на клиентите на доставчиците на услуги;
- мерки за предотвратяване на търговията с вътрешна информация, незаконното разкриване на вътрешна информация и манипулирането на пазара.

Приетото законодателство има за цел да осигури правната яснота и сигурност за издателите и доставчиците на криптоактиви, като същевременно стимулира иновациите, запази финансовата стабилност и защити инвеститорите от рискове.

Регламентът относно пазарите на криптоактиви ще се прилага от 30 декември 2024 г., с изключение на дялове III и IV, които се прилагат от 30 юни 2024 г. и отделни членове, които се прилагат от 29 юни 2023 г. (вж. чл. 149, т. 4 от Регламента).

Макар регламентите на ЕС да са с пряко действие, ефективното им прилагане нерядко изисква приемането на национални мерки; такива мерки са необходими и по отношение на Регламент (ЕС) 2023/1114. С цел осигуряване на условия за прилагането на Регламент (ЕС) 2023/1114 в срок до 30 декември 2024 г. в българското законодателство следва да се въведат подходящи мерки, посредством които :

- да бъде идентифициран един или повече компетентни органи по смисъла на чл. 93 от Регламента;
- компетентният/ите орган/и да разполага/т с всички необходими правомощия, необходими за изпълнението на техните задължения
- компетентният/ите орган/и да има/т правомощия да ангажират административнонаказателна отговорност и да прилага/т други административни мерки за нарушения по Регламента и др.

Така например по отношение на дейността на издателите на токени за електронни пари, чието седалище се намира в Република България, компетентен по смисъла на чл. 3, параграф 1, точка 35, буква „б“ от РПКА, във връзка със съображение 103 от преамбюла, е органът, който отговаря за надзора съгласно Директива 2009/110/ЕО, а именно Българската народна банка. За останалите издатели на токени и доставчици на услуги за криптоактиви обаче **компетентен орган не е определен в Регламента**. В

националното законодателство следва да се извършат промени, които да въведат мерки по прилагането на Регламент (ЕС) 2023/1114, в т.ч. да бъде идентифициран един или повече компетентни органи по смисъла на чл. 93, пара. 1 от РПКА, които да отговарят за изпълнението на функциите и задълженията по същия Регламент и да осъществяват предварителен и текущ надзор над дейността на различните видове субекти, опериращи на пазара на криптоактиви, включително да издават или отказват лицензи за извършване на дейност. Идентифицирането на един или повече компетентни органи по прилагането на Регламент (ЕС) 2023/1114 е свързано и с осъществяването на сътрудничество с другите компетентни органи по Регламент (ЕС) 2023/1114, както и с комуникацията с ЕБО и ЕОЦКП.

В РПКА и актовете по прилагането му са регламентирани голяма част от правомощията по предварителен и текущ надзор на компетентните органи по Регламента. **Регламентът обаче не предвижда конкретен ред за упражняване на тези правомощия**, доколкото той зависи от особеностите на административното и административно- или гражданскопроцесуалното право на съответната държава членка. Съгласно чл. 94 от РПКА редът за упражняване на правомощията, включително за прилагане на административни мерки, следва да бъде предвиден на национално ниво съобразно действащото национално законодателство. Съгласно чл. 111 – 113 от РПКА държавите членки трябва да предвидят и ред за упражняване на правомощията на компетентните органи по налагане на административни наказания, както и ред за обжалване на актовете на тези органи.

Като основна причина за възникването на проблем 1 е идентифицирана липсата на мерки на национално ниво по прилагането на Регламент (ЕС) 2023/1114. Липсата на национални мерки по същество означава, че субектите по регламента – издатели на токени, доставчици на услуги за криптоактиви и държателите на криптоактиви – няма да могат да се ползват от новата уредба и нейните предимства и защита, включително няма да могат да извършват дейност на територията на целия ЕС.

Горният проблем произтича от въвеждането на изцяло нова европейска уредба на пазарите на криптоактиви посредством регламент с пряко действие, от една страна, и задълженията на България като държава членка на ЕС съгласно чл. 291 във връзка с чл. 288 от Договора за функционирането на Европейския съюз, от друга страна.

Проблем 2. Невъзможност за осъществяване на надзор по Регламент (ЕС) 2023/1113 върху дейността на българските доставчици на услуги за криптоактиви

От Плана за действие в областта на финансовите технологии, публикуван през 2018 г. от ЕК, и направените оценки и анализи от Европейския банков орган (ЕБО) и Европейския орган за ценни книжа и пазари (ЕОЦКП) се установява, че съществуващото финансово законодателство на ЕС е неприложимо към криптоактивите, които не се квалифицират като финансови инструменти или като токени за електронни пари. В тази връзка в началото на 2020 г. ЕК прикани държавите членки да предприемат действия за преодоляване на констатираните празноти в правото по отношение регулацията на криптоактивите, въведено в измененията на директивата за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма.

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за пазарите на криптоактиви

В резултат на този призив редица държави членки изготвят собствени национални законодателни рамки за прехвърлянията на криптоактиви. Това, обаче води до по-голяма фрагментация на сектора на криптоактивите в ЕС, както и сложни, противоречащи си национални законодателни правила, въведени с някои държави членки в отговор на изискването от началото на 2020 г., за предприемане на действия за преодоляване на констатираните празноти в правото по отношение регулацията на криптоактивите, въведено в измененията на директивата за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма.

През същата година, в която публикува предложението за Регламент относно пазарите на криптоактиви (2020 г.), ЕК изготви и предложение за нов Регламент относно информацията, придружаваща преводите на средства и определени криптоактиви. Този регламент е част от усилията на ЕС в борбата срещу изпирането на пари и финансирането на тероризъм, но едновременно с това цели да защити държателите на криптоактиви, които са изложени на рискове от изпиране на пари и финансиране на тероризъм. Според доклад от 2020 г. на Chainalysis, водещ доставчик на анализи в сферата на технологията на блоковата верига, около 1 % от дейността с криптовалута в Северна и Западна Европа е незаконна дейност, вкл. произходът на средствата е от престъпни субекти⁸. Предвид по-ниската степен на регулация на дейността на доставчиците на услуги за криптоактиви в сравнение с регулацията на доставчиците на платежни услуги например и постоянно възникващите иновативни методи за прехвърляне на криптоактиви, очакванията са този проблем да се задълбочи.

Регламент (ЕС) 2023/1113 е публикуван в Официален вестник на ЕС на 9 юни 2023 г. По същността си той е преработен текст на Регламент (ЕС) 2015/847 относно информацията, придружаваща преводите на средства. С новия Регламент (ЕС) 2023/1113 се разширява обхватът на Регламент (ЕС) 2015/847, така че да обхване и прехвърлянето на криптоактиви. С новия Регламент също така се изменя Директивата относно борбата с изпирането на пари.

С приетия Регламент (ЕС) 2023/1113 се установяват еднакви и пряко приложими изисквания към информацията, която се събира и предоставя при трансгранични преводи на средства или прехвърляния на криптоактиви, когато поне един от доставчиците на платежни услуги или доставчиците на услуги за криптоактиви, участващ в превода на средства или в прехвърлянето на криптоактиви, е установен или има седалище в Съюза. С новия Регламент се осигурява проследяване на прехвърлянията на криптоактиви с цел идентифициране и блокиране на евентуални подозрителни прехвърляния в съответствие със стандартите за нови технологии, издадени от FATF.

Регламент (ЕС) 2023/1113 ще се прилага от 30 декември 2024 г. Макар регламентите на ЕС да са с пряко действие, ефективното им прилагане нерядко изисква приемането на национални мерки. Към момента в националното законодателство, и по-конкретно в ЗПУПС, действат мерки по прилагането на Регламент (ЕС) 2015/847, които частично съвпадат с мерките по прилагането на Регламент (ЕС) 2023/1113 (в частта относно

⁸ Съгласно [оценката на въздействието](#) към проекта на РПКА

информацията, придружаваща преводите на средства, която доставчиците на платежни услуги са длъжни да обменят). Липсват обаче други мерки по прилагането, особено във връзка с прехвърлянето на криптоактиви. Доколкото криптоактивите и търговията с тях са нови понятия и институти за българското право, следва да бъдат приети нови разпоредби, които да гарантират ефективното прилагане на новия Регламент (ЕС) 2023/1113. С цел осигуряване на условия за прилагането на Регламент (ЕС) 2023/1113 в срок до 30 декември 2024 г. в българското законодателство следва да се въведат подходящи мерки, посредством които:

- да бъде идентифициран един или повече компетентни органи, които осъществяват ефективен мониторинг и вземат необходимите мерки за спазване на Регламента;
- компетентният/ите орган/и да разполага/т с всички необходими правомощия, необходими за осъществяването на надзор, включително да бъдат определени санкции за нарушения на Регламент (ЕС) 2023/1113, ред за прилагане на принудителни административни мерки и ред за налагане на административни наказания, и тяхното съдебно обжалване;
- да въведе други мерки по прилагането на Регламент (ЕС) 2023/1113, вкл. ред за публикуване на информация за приложени принудителни административни мерки и наложени административни наказания, ред за докладване на нарушения на Регламента до надзорните органи, и др.

Така например по отношение на дейността на доставчиците на платежни услуги, чието седалище се намира в Република България, компетентен орган съгласно действащия Регламент (ЕС) 2015/847 относно информацията, придружаваща преводите на средства, е Българската народна банка, и промяна в нейната компетентност според новия Регламент (ЕС) 2023/1113 няма. За доставчиците на услуги за криптоактиви обаче **компетентен орган не е определен в Регламент (ЕС) 2023/1113**, съответно следва да бъде определен в националното законодателство.

Като основна причина за възникването на проблем 2 е идентифицирана липсата на мерки на национално ниво по прилагането на Регламент (ЕС) 2023/1113. Липсата на национални мерки по същество означава различно третиране и липса на надзор върху дейността на български доставчици на услуги за криптоактиви, които оперират на територията на Съюза.

Горният проблем произтича от въвеждането на изцяло нова европейска уредба на пазарите на криптоактиви, вкл. на информацията, съпътстваща прехвърлянията на определени криптоактиви, посредством регламент с пряко действие, от една страна, и задълженията на България като държава членка на ЕС съгласно чл. 291 във връзка с чл. 288 от Договора за функционирането на Европейския съюз, от друга страна.

Проблем 3. Невъзможност за предприятията от финансовия сектор да приложат цялостни и единни изисквания към цифровата оперативна устойчивост

През април 2019 г. Европейски банков орган, Европейски орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване и Европейски орган за ценни книжа и пазари съвместно публикуват техническо становище с призив за възприемане на съгласуван подход към риска в областта на информационните и комуникационните технологии

(ИКТ) във финансовия сектор и препоръчват да се засили оперативната устойчивост на цифровите технологии в сектора на финансовите услуги по пропорционален начин чрез секторно насочена инициатива на Съюза. В резултат на това, на 27.12.2022 г. е публикуван пакет от законодателни актове относно оперативната устойчивост на цифровите технологии във финансовия сектор (DORA) – Регламент (ЕС) 2022/2554 и Директива (ЕС) 2022/2556.

Целта на Регламент (ЕС) 2022/2554 е да се консолидират и подобрят изискванията във връзка с риска в областта на ИКТ като част от изискванията за операционния риск, както и да се осигури оперативна устойчивост в сектора на финансовите услуги. За да се осигури устойчивост срещу риска в областта на ИКТ в целия сектор на финансовите услуги, Регламент (ЕС) 2022/2554 се прилага за широк кръг от финансови субекти, както и за трети страни доставчици на услуги в областта на ИКТ. Управлението на риска в областта на ИКТ по отношение на финансовите субекти е в три направления – управление на инциденти, свързани с ИКТ (класификация, механизми за управление и докладване), политики за дигитално тестване на оперативната устойчивост и управление на риска в областта на ИКТ, пораздан от трети страни (включително въвеждане на рамка за надзор на трети страни критични доставчици на услуги в областта на ИКТ). Базовите стандарти за оперативната устойчивост на цифровите технологии на финансовите субекти са повишени; осигурява се възможност за пропорционално прилагане на изискванията спрямо определени финансови субекти (микропредприятията), докато спрямо други се прилага опростена рамка за управление на риска в областта на ИКТ. Регламент (ЕС) 2022/2554 е в сила от 16 януари 2023 г., но се прилага от 17 януари 2025 г. В Регламент (ЕС) 2022/2554 са предвидени делегации за актове по приложението му, под формата на делегирани актове и технически стандарти, които да бъдат приети от ЕК.

В Директива (ЕС) 2022/2556 се въвеждат изменения в изискванията към управлението на риска в областта на ИКТ във финансовия сектор, понастоящем предвидени в директиви 2009/65/ЕО, 2009/138/ЕО, 2011/61/ЕС, 2013/36/ЕС, 2014/59/ЕС, 2014/65/ЕС, (ЕС) 2015/2366 и (ЕС) 2016/2341 на Европейския парламент и на Съвета. Посочените директиви се изменят с цел да се осигури съгласуваност с Регламент (ЕС) 2022/2554. Сроктът за приемане на разпоредби за привеждане в съответствие с директивата е 17 януари 2025 г.

До приемането на Регламент (ЕС) 2022/2554 европейската правна рамка, обхващаща риска, свързан с ИКТ и оперативната устойчивост във финансовия сектор, е фрагментирана и непоследователна. В някои сектори (платежни услуги и услуги на централните депозитари на ценни книжа) са предвидени специфични и подробни разпоредби за цифрова оперативна устойчивост. В други сектори обаче (кредитни институции, инвестиционни посредници, застрахователни и презастрахователни предприятия и институциите за професионално пенсионно осигуряване) правилата за риска, свързан с ИКТ, са оскъдни или ограничени само до общи разпоредби. Рискът, свързан с ИКТ, се разглежда посредством изисквания за операционен риск за финансовите услуги, които често и традиционно са количествени, вместо да предоставят качествени изисквания, насочени към способности за защита, откриване, ограничаване, реакция и възстановяване от оперативни инциденти или спиране на предоставяне на услуги.

Нормативна уредба не е придружена от всеобхватна уредба на риска в областта на ИКТ или на операционния риск, поради което е необходимо допълнително хармонизиране на ключовите изисквания за всички финансови субекти във връзка с оперативната устойчивост на цифровите технологии. Развиването на капацитета в областта на ИКТ и на общата устойчивост от финансовите субекти въз основа на тези ключови изисквания с цел да се преодоляват оперативните неизправности, ще допринесе за запазването на стабилността и интегритета на финансовите пазари на ЕС и оттам – за осигуряването на висока степен на защита на инвеститорите и потребителите в ЕС. Проектът на нормативен акт, включващ изменения и допълнения на съответните секторни закони, ще съдейства за пренасяне на посочения положителен ефект на национално ниво.

3.2. Описание на проблемите в прилагането на съществуващото законодателство.

Проблем 1. Невъзможност за прилагане на РПКА на територията на Република България и за извършване на дейност от издателите на токени и доставчиците на услуги за криптоактиви в страната и в ЕС

Незначителна част от криптоактивите попадат в обхвата на съществуващите законодателни актове на Съюза в областта на финансовите услуги. Такива криптоактиви са например криптоактивите, отговарящи на условията за депозити съгласно определението в Директива 2014/49/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, включително структурираните депозити съгласно определението в Директива 2014/65/ЕС; криптоактивите, отговарящи на условията за средства съгласно определението в Директива (ЕС) 2015/2366 на Европейския парламент и на Съвета; криптоактиви, отговарящи на условията за секюритизиращи позиции съгласно определението в Регламент (ЕС) 2017/2402 на Европейския парламент и на Съвета, и криптоактивите, които отговарят на условията за общозастрахователни или животозастрахователни договори, пенсионноосигурителни продукти или схеми и схеми за социална сигурност.

Част от криптоактивите отговарят на условията за финансови инструменти по смисъла на член 4, параграф 1, точка 15 Директива 2014/65/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, и попадат в обхвата на съществуващите законодателни актове на Съюза в областта на финансовите услуги. Независимо от технологията, използвана за издаването и прехвърлянето на тези финансови инструменти, същите продължат да бъдат регулирани съгласно общото действащо законодателство на Съюза, включително Директива 2014/65/ЕС, транспонирана в националното законодателство чрез ЗПФИ.

За останалите криптоактиви, които представляват основната част от криптоактивите, предлагани на пазара, до приемането и влизането в сила на РПКА нямаше правила на ниво ЕС, освен изискванията, свързани с мерките срещу изпирането на пари. Тези действащи изисквания, въведени с Директива (ЕС) 2015/849 и транспонирани в

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за пазарите на криптоактиви

националното законодателство чрез ЗМИП и подзаконови нормативни актове по прилагането му⁹, в най-общ смисъл са свързани със:

- задължение за лицата, които по занятие предоставят услуги за обмяна между виртуални валути и признати валути без златно покритие, услуги за прехвърляне или обмяна на виртуални активи, услуги по съхраняване на виртуални активи и управление на такива, позволяващо осъществяването на контрол върху активите и услуги, свързани с публично предлагане на виртуални активи (чл. 4, т. 38 от ЗМИП) и за доставчиците на портфейли, които предлагат попечителски услуги (чл. 4, т. 39 от ЗМИП) да извършват комплексни проверки на своите клиенти съгласно правилата на ЗМИП;
- задължение за лицата по чл. 4, т. 38 и 39 от ЗМИП да се регистрират във воден от НАП регистър по чл. 9а от ЗМИП;
- задължение за физическите лица, които са членове на ръководен орган или действителни собственици на лица по чл. 4, т. 38 и 39 от ЗМИП да отговарят на изискванията на чл. 9г от ЗМИП.

Освен на ниво ЕС, посочените изисквания на ЗМИП, ППЗМИП и Наредба № Н-9 от 07.08.2020 г. към датата на изготвяне на настоящата оценка представляват единствената действаща регулация на пазарите на криптоактиви и на национално ниво. Доколкото тези нормативни актове са насочени основно към превенцията на изпирането на пари, в тях не се съдържат разпоредби относно лицензиране на издатели на криптоактиви и доставчици на услуги за криптоактиви, задължения към тези лица, несвързани с превенцията на ИП/ФТ, предотвратяване и забрана на пазарни злоупотреби, и др. Такива изисквания РПКА въвежда в ЕС за първи път, съответно България трябва да въведе изцяло нови мерки, които да гарантират прилагането на Регламента и изпълнението на ангажиментите ѝ като държава членка на ЕС. В този смисъл не е налице проблем в прилагането на съществуващото законодателство, а необходимост от въвеждането на регулация на нова правна материя – пазарите на криптоактиви.

Проблем 2. Невъзможност за осъществяване на надзор по Регламент (ЕС) 2023/1113 върху дейността на българските доставчици на услуги за криптоактиви

Както е посочено по-горе, в действащото законодателство, по-конкретно в ЗПУПС, действат мерки по прилагането на Регламент (ЕС) 2015/847, които частично съвпадат с мерките по прилагането на Регламент (ЕС) 2023/1113 (в частта относно информацията, придружаваща преводите на средства, която доставчиците на платежни услуги са длъжни да обменят). В този смисъл не е налице проблем в прилагането на съществуващото законодателство, а необходимост то да бъде разширено, за да обхване и мерки по прилагането на Регламент (ЕС) 2023/1113 в

⁹ По-конкретно, [Правилник за прилагане на Закона за мерките срещу изпирането на пари](#) (обн. ДВ. бр.3 от 2019 г.) и [Наредба № Н-9 от 7 август 2020 г.](#) за условията и реда за вписване в регистъра на лицата, които по занятие предоставят услуги за обмяна между виртуални валути и признати валути без златно покритие, услуги за прехвърляне или обмяна на виртуални активи, услуги по съхраняване на виртуални активи и управление на такива, позволяващо осъществяването на контрол върху активите, и услуги, свързани с публично предлагане на виртуални активи, и на доставчиците на портфейли, които предлагат попечителски услуги (загл. доп. - ДВ, бр. 15 от 2024 г., в сила от 22.03.2024 г.), издадена от министъра на финансите (обн. ДВ, бр. 72 от 2020 г.)

частта относно информацията, придружаваща прехвърлянията на определени криптоактиви, която доставчиците на услуги за криптоактиви са длъжни да обменят.

В допълнение, с новия Регламент (ЕС) 2023/1113 се изменя Директивата за мерките срещу изпирането на пари, която вече е транспонирана в националното законодателство, съответно трябва да бъдат изменени отделни разпоредби по транспонирането ѝ.

Проблем 3. Невъзможност за предприятията от финансовия сектор да приложат цялостни и единни изисквания към цифровата оперативна устойчивост

Към момента в България е налице нормативна регламентация на управлението на риска на финансовите институции. Както и в останалите държави членки, това управление на риска е било постигнато посредством гарантирането, че финансовите институции разполагат с достатъчно капитал за покриване на операционните рискове. По подобие на останалите държави членки в ЕС, и в България са налице празноти или припокривания във важни области (например при докладването на инциденти с ИКТ и тестването на оперативната устойчивост на цифровите технологии); наблюдава се икономически неефективно прилагане на припокриващи се правила.

Особено потърпевши от описаното са интензивно ползващите ИКТ във финансовия сектор, тъй като технологичните рискове нямат граници, а финансовият сектор разгръща услугите си в широк международен мащаб в рамките на ЕС и извън него. Отделните финансови субекти с трансгранична дейност или с няколко лиценза (напр., финансов субект, притежаващ лиценз за банка и за инвестиционен посредник) се сблъскват с оперативни предизвикателства, когато желаят самостоятелно и по последователен икономически ефективен начин да управляват риска в областта на ИКТ и да ограничават неблагоприятното въздействие на инцидентите с ИКТ.

3.3. Описание на нововъзникналите обстоятелства.

Проблем 1. Невъзможност за прилагане на РПКА на територията на Република България и за извършване на дейност от издателите на токени и доставчиците на услуги за криптоактиви в страната и в ЕС

Нововъзникналото обстоятелство е въвеждането на изцяло нова европейска правна уредба на пазарите на криптоактиви, съответно ангажиментите на България като държава членка на Съюза да приеме мерки, гарантиращи ефективното прилагане на новия Регламент (ЕС) 2023/1114. Както е посочено в т. 3.1. по-горе, за целта е необходимо:

- определяне на един или повече компетентни органи по смисъла на чл. 93 от Регламента;
- определяне на национален ред, по който компетентният/ите орган/и да упражнява/т правомощията си по Регламента;

- определяне на национален ред за административно и съдебно обжалване на актове на компетентният/ите орган/и, както и национален ред за налагане на административни мерки и санкции от страна на компетентният/ите орган/и.

Както е посочено в т. 3.2 по-горе, проблемът не може да бъде решен в рамките на съществуващото законодателство, тъй като регулацията относно криптоактивите, които не могат да бъдат сметени за финансови инструменти, липсва като цяло.

Проблем 2. Невъзможност за осъществяване на надзор по Регламент (ЕС) 2023/1113 върху дейността на българските доставчици на услуги за криптоактиви

Нововъзникналото обстоятелство е въвеждането на изцяло нова европейска правна уредба на пазарите на криптоактиви и съответно на информацията, съпътстваща прехвърлянията на криптоактиви. Както е посочено в т. 3.2 по-горе, проблемът не може да бъде решен в рамките на съществуващото законодателство, тъй като регулацията относно информацията, съпътстваща прехвърлянията на криптоактиви, липсва като цяло.

Проблем 3. Невъзможност за предприятията от финансовия сектор да приложат цялостни и единни изисквания към цифровата оперативна устойчивост

За да се преодолее недостатъчната законова уредба от гледна точка на правила за риска, свързан с ИКТ в областта на финансовите услуги, в т.ч. за да се осигурят мерки по прилагането на Регламент (ЕС) 2022/2554 и да се въведат измененията, предвидени с Директива (ЕС) 2022/2556, е необходимо в срок до 17.01.2025 г. националното законодателство, уреждащо дейността на финансовите субекти в обхвата на посочения регламент, да се измени. Въз основа на спецификите на материята, регулирана с посочените два европейски акта, типа финансови субекти, попадащи в обхвата им, случаите на въведен по-лек режим на управление на риска в областта на ИКТ за някои от тях и на изключените от приложното им поле субекти и не на последно място при отчитане на действащото българско законодателство, ще се наложат изменения в Закона за кредитните институции, Закона за платежните услуги и платежните системи, Закона за пазарите на финансови инструменти, Закона за дейността на колективните инвестиционни схеми и на предприятия за колективно инвестиране, Кодекса за застраховането, Кодекса за социално осигуряване, Закона за публичното предлагане на ценни книжа, Закона за Комисията за финансов надзор, Закона за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници.

Измененията в действащото законодателство са свързани с предвиждането на мерки за прилагане и изпълнение на Регламент (ЕС) 2022/2554, в т.ч. в следните насоки:

- определяне на компетентен орган спрямо отделните финансови субекти, съгласно изискванията на чл. 46 от Регламент (ЕС) 2022/2554;
- въвеждане на правомощия на компетентните органи за надзор и санкциониране на финансовите субекти, както и определяне на принудителни административни мерки и административни наказания за всички финансови субекти и трети страни, които попадат в обхвата на

регламента, с цел осигуряване спазването на изискванията на чл. 50-54 от Регламент (ЕС) 2022/2554;

- определяне на компетентен орган, чийто член ще бъде представителят на високо равнище в Надзорния форум по чл. 32, параграф 4, буква „б“ от Регламент (ЕС) 2022/2554 (задължение по чл. 32, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2022/2554), както и компетентен орган, чийто представител ще участва като наблюдател в състава на Надзорния форум по чл. 32, параграф 4, буква „г“ от същия регламент и въвеждане на разпоредби за сътрудничество с органите по Директива МИС 2 (Директива (ЕС) 2022/2555).

В допълнение на въвежданите мерки, в Регламент (ЕС) 2022/2554 на държавите членки са предоставени и няколко опции, които са разгледани в т. 5.3, с оглед нетипичния правен подход за уреждане на опции за държавите членки в регламентите, които са актове с пряко действие.

4. Заинтересовани страни

Тъй като РПКА въвежда изцяло нова регулативна рамка на неуредена до момента правна материя, конкретният брой на заинтересованите страни не може да бъде определен с точност.

Същевременно, както бе посочено в т. 3.1, макар правната регулация на пазарите за криптоактиви да е нова, тези пазари вече съществуват и имат множество участници – както издатели на криптоактиви и доставчици на услуги за криптоактиви, така и държатели на криптоактиви. Предвид технологичните особености на ТДР, по-конкретно децентрализирания и анонимизиран характер на прехвърлянията на криптоактиви, броят на държателите не може да бъде определен предварително.

По Проблем 1:

Към момента не са налице пазарни субекти, които да са получили разрешения/лицензи или одобрения да извършват дейност съобразно Регламент (ЕС) 2023/1114.

Съгласно чл. 60 от РПКА определени финансови субекти имат право да предоставят една или повече услуги за криптоактиви при облекчен режим. Няма публични данни колко от лицензираните в България финансови субекти по т. 1.1. имат интерес да предоставят тези услуги.

Основните заинтересовани страни, върху които новата правна уредба ще окаже пряко или косвено влияние, са:

4.1 Засегнати финансови субекти

- 4.1.1. **Кредитни институции** – 17 бр. банки, лицензирани в Република България, 5 бр. клонове на банки, лицензирани в държави членки на ЕС, и 1 бр. клон на банка, лицензирана в трета държава, които могат да поискат да са:
 - издатели, които публично предлагат или искат допускане до търговия на токени, обезпечени с активи,
 - издатели, които публично предлагат или искат допускане до търговия на токени за електронни пари;

- в. доставчици на услуги за криптоактиви, както и такива, които желаят да доставят определени услуги за криптоактиви по чл. 60 от РПКА
- 4.1.2. **Дружества за електронни пари**, лицензирани в Република България, които могат да кандидатстват да издават, предлагат публично или желаят допускане до търговия на токени за електронни пари, както и такива, които желаят да доставят определени услуги за криптоактиви по чл. 60 от РПКА – 9 бр.;
- 4.1.3. **Всички юридически лица**, които възнамеряват да издават, предлагат публично или искат допускане до търговия на токени, обезпечени с активи, и имат лиценз за това, съгласно чл. 16 от РПКА;
- 4.1.4. **Всички юридически лица**, които предоставят услуги за криптоактиви и са получили лиценз по реда на чл. 63 от РПКА;
- 4.1.5. **Инвестиционни посредници**, лицензирани от Комисията за финансов надзор, които могат да кандидатстват да предоставят определени услуги за криптоактиви съгласно чл. 60 от РПКА – 53 бр. инвестиционни посредници, от които 19 са банки или клонове на банки, и 4 бр. клонове на чуждестранни инвестиционни посредници;
- 4.1.6. **Лица, управляващи алтернативни инвестиционни фондове**, с изключение на ЛУАИФ по чл. 3, параграф 2 от Директива 2011/61/ЕС, които могат да кандидатстват да извършват определени услуги с криптоактиви съгласно чл. 60 от РПКА – 4 бр., от които 3 бр. са и УД;
- 4.1.7. **Управляващи дружества** с произход Република България, които могат да кандидатстват да извършват определени услуги с криптоактиви съгласно чл. 60 от РПКА – 32 бр.;
- 4.1.8. **Централни депозитари на ценни книжа**, които могат да кандидатстват да извършват определени услуги с криптоактиви, съгласно чл. 60 от РПКА – 1 бр. („Централен депозитар“ АД);
- 4.1.9. **Регулирани пазари** – 1 бр. („Българска фондова борса“ АД);
- 4.1.10. **Доставчици на услуги за колективно финансиране**, които могат да кандидатстват да извършват определени услуги с криптоактиви съгласно чл. 60 от РПКА – 3 бр.;
- 4.1.11. **Пазарни оператори**, които могат да кандидатстват да извършват определени услуги с криптоактиви, съгласно чл. 60 от РПКА – 1 бр.
- 4.2. **Засегнати нефинансови субекти**
- 4.2.1. Лицата, вписани в регистъра по чл. 9а от ЗМИП – 105 бр. (към 04.07.2024 г.);
- 4.2.2. Юридически лица или други посредници, които възнамеряват да издават, да предлагат публично или да искат допускане до търговия на токени, обезпечени с активи и имат лиценз за това, съгласно чл. 16 от РПКА;
- 4.2.3. Юридическо лице или посредник, който предоставя услуги за криптоактиви и е получил лиценз по реда на чл. 63 от РПКА;
- 4.2.4. Юридически лица, които възнамеряват да предлагат публично или да кандидатстват за допускане до търговия на криптоактиви, различни от токени, обезпечени с активи, или от токени за електронни пари;
- 4.2.5. Държатели на криптоактиви и клиенти на доставчици на услуги за криптоактиви, вкл. криптоактиви, издадени от лица, които предстои да кандидатстват за лиценз или разрешение.

4.3. Засегнати органи за надзор и държавни органи

4.3.1. **Комисия за финансов надзор** – компетентен орган по отношение на:

- а. бъдещи издатели на токени, обезпечени с активи и на лица, които извършват публични предлагане или които искат допускане до търговия на токени, обезпечени с активи;
- б. бъдещи доставчици на услуги за криптоактиви;
- в. бъдещи лица, които публично предлагат или искат допускане до търговия с токени, различни от токени, обезпечени с активи или токени за електронни пари.

4.3.2. **Българска народна банка** – компетентен орган по отношение на бъдещи издатели на токени за електронни пари - кредитни институции и дружества за електронни пари;

4.3.3. **Европейската централна банка и Българската народна банка** – като органи за банков надзор, в съответствие с разпределението на правомощията между тях, произтичащи от Регламент (ЕС) № 1024/2013, по отношение на:

- разширяване на обхвата на лиценза на кредитна институция с дейности по издаване на токени, обезпечени с активи, съгласно определението на чл. 3, пар. 1, т. 6 от РПКА, на електронни пари, включително на токени за електронни пари, съгласно определението на чл. 3, пар. 1, т. 7 от РПКА и/или услуги за криптоактиви, съгласно определението в чл. 3, пар.1, т. 16 от РПКА по искане на кредитната институция;
- отнемане на разрешение на банка за извършване на дейност по издаване на токени, обезпечени с активи, на електронни пари, включително на токени за електронни пари и/или на дейност за предоставяне на услуги за криптоактиви, по своя инициатива или по предложение на КФН;
- издаване на одобрения за придобиване на квалифицирани дялови участия, както и на одобрения за заемане на длъжност в ръководните органи в кредитна институция, която е издател на токени, обезпечени с активи, на електронни пари, включително на токени за електронни пари или е доставчик на услуги за криптоактиви, при прилагане на чл. 33, 34, 68 и 69 от РПКА.

По Проблем 2:

Освен доставчиците на платежни услуги, които към момента са субекти на Регламент (ЕС) 2015/847 и остават субекти на новия Регламент (ЕС) 2023/1113, пазарни субекти, които ще бъдат засегнати от мерките по прилагането на новия регламент са лицата, които ще получат разрешения/лицензи да извършват дейност като доставчици на услуги за криптоактиви съобразно Регламент (ЕС) 2023/1114.

Основните заинтересовани страни, върху които новата правна уредба ще окаже пряко или косвено влияние, са:

4.4. Засегнати финансови субекти

4.4.1. **Кредитни институции** – 17 бр. банки, лицензирани в Република България, 5 бр. клонове на банки, лицензирани в държави членки на ЕС, и 1 бр. клон на банка, лицензирана в трета държава;

- 4.4.2. **Платежни институции** – 5 бр., лицензирани в Република България, и 2 бр. клонове на платежни институции, лицензирани в други държави членки на ЕС;
- 4.4.3. **Дружества за електронни пари** – 9 бр., лицензирани в Република България;
- 4.4.4. **Доставчици на услуги за криптоактиви**, както и такива, които желаят да доставят определени услуги за криптоактиви по чл. 60 от РПКА.
- 4.5. Засегнати нефинансови субекти
Контрагенти и/или клиенти на лицата по т. 4.4.1 и 4.4.2.
- 4.6. Засегнати органи за надзор и държавни органи
- 4.6.1. **Комисия за финансов надзор** – компетентен орган по отношение на доставчиците на услуги за криптоактиви;
- 4.6.2. **Българска народна банка** – компетентен орган по отношение на доставчиците на платежни услуги.

По проблем 3:

- 4.7. Засегнати финансови субекти
- 4.7.1. **Кредитни институции** – 17 бр. банки, лицензирани в Република България, 5 бр. клонове на банки, лицензирани в държави членки на ЕС и 1 бр. клон на банка, лицензирана в трета държава;
- 4.7.2. **Платежни институции** – 5 бр., лицензирани в Република България;
- 4.7.3. **Дружества за електронни пари** – 9 бр., лицензирани в Република България;
- 4.7.4. **Инвестиционни посредници:**
 - а. Дружества, лицензирани от Комисията за финансов надзор да извършват дейност като инвестиционни посредници – 34 бр. и 4 бр. клонове на инвестиционни посредници;
 - б. Банки – инвестиционни посредници – 16 бр. банки и 3 бр. клонове на банки, лицензирани от Българската народна банка да предоставят инвестиционни услуги и да извършват инвестиционна дейност;
- 4.7.5. **Доставчици на услуги за криптоактиви** – 0 бр.;
- 4.7.6. **Издатели на токени, обезпечени с активи** – 0 бр.;
- 4.7.7. **Централни депозитари на ценни книжа** – 1 бр.;
- 4.7.8. **Места на търговия** – 3 бр.;
- 4.7.9. **Лица, управляващи алтернативни инвестиционни фондове**, с изключение на ЛУАИФ по чл. 3, параграф 2 от Директива 2011/61/ЕС – 4 бр., от които 3 бр. са и УД;
- 4.7.10. **Управляващи дружества** с произход Република България – 32 бр.;
- 4.7.11. **Доставчици на услуги за докладване на данни** – 1 бр.;
- 4.7.12. **Застрахователни и презастрахователни предприятия**, попадащи извън член 4 от Директива 2009/138/ЕО – 33 бр.;
- 4.7.13. **Застрахователни посредници**, презастрахователни посредници и посредници, предлагащи застрахователни продукти като допълнителна дейност, които не са микро-, малки или средни предприятия – 2 бр.;
- 4.7.14. **Пенсионноосигурителни дружества**, управляващи фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми с повече от 15 осигурени лица – 1 бр.
- 4.7.15. **Доставчици на услуги за колективно финансиране** – 3 бр.;
- 4.7.16. **Агенции за кредитен рейтинг** – 1 бр.

Сред финансовите субекти, попадащи в обхвата на Регламент (ЕС) 2022/2554, са и регистри на секюритизации, централни контрагенти, регистри на трансакции и администратори на критични бенчмаркове, доставчици на услуги по предоставяне на информация за сметка. Към момента няма такива финансови субекти, лицензирани или регистрирани в Република България.

4.8. Засегнати нефинансови субекти

Предприятия, които предоставят услуги в областта на ИКТ – не са налице данни за лицата, предоставящи услуги в тази област, поради което не може да се представи информация за броя на засегнатите лица.

4.9. Засегнати органи за надзор и държавни органи

4.9.1. **Комисията за финансов надзор** – в качеството ѝ на компетентен орган за надзор над дейността на инвестиционни посредници; централни депозитари на ценни книжа; места на търговия; лица, управляващи алтернативни инвестиционни фондове; управляващи дружества; доставчици на услуги за докладване на данни; застрахователни и презастрахователни предприятия; застрахователни посредници, презастрахователни посредници и посредници, предлагащи застрахователни продукти като допълнителна дейност; пенсионноосигурителни дружества, управляващи фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми; доставчици на услуги за колективно финансиране;

4.9.2. **Българската народна банка** – в качеството ѝ на компетентен орган за надзор над дейността на кредитни институции, платежни институции, дружества за електронни пари, доставчици на услуги по предоставяне на информация за сметка, администратори на критични бенчмаркове за лихвени проценти, както и като орган за преструктуриране на кредитни институции;

4.9.3. Компетентните органи определени съгласно чл. 16 от Закона за киберсигурност, съобразно конкретния случай.

5. Цели

Целите, поставени при извършването на настоящата оценка на въздействието, са определени по начин, който пряко да адресира проблемите, определени в раздел 3 „Описание на проблемите“. Те са формулирани качествено, тъй като разглежданата материя не предполага количествени измерители. Това от една страна се дължи на липсата на публична информация относно участниците на пазарите за криптоактиви (обусловено в голяма степен от анонимния характер на сделките, който ТДР осигурява), а от друга страна е резултат от липсата на целево изследване на територията на Република България. Така например публичните консултации, проведени от ЕК при изготвяне на оценката на въздействието към предложението за РПКА¹⁰ в периода 19 декември 2019 г. – 19 март 2020 г., от общо 198 доброволно включили се участници има само 2 представители от България, т.е. не са налице представителни данни за страната.

¹⁰ [Оценка на въздействието на предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за пазарите на криптоактиви и изменящ Директива \(ЕС\) 2019/1937](#)

С оглед сходството в идентифицираните проблеми, а именно необходимост от въвеждане в националното законодателство на мерки по прилагането на европейски правни норми, са изброени **общи** и **конкретни** цели, тъй като те са най-ключови за решаването на посочените в раздел 3 проблеми.

5.1. Цели по Проблем 1 „Невъзможност за прилагане на РПКА на територията на Република България и за извършване на дейност от издателите на токени и доставчиците на услуги за криптоактиви в страната и в ЕС“

Обща Цел 1: Въвеждане на подходящи мерки, които да гарантират пълно съответствие на действащата нормативна уредба на национално ниво с РПКА

С приемането на мерки по прилагането на РПКА Република България ще създаде условия за ефективно прилагане на регламента в страната, изпълнявайки ангажиментите си като държава членка на ЕС. Така ще се осигури и изпълнението на целите на самия регламент:

- Създаване на правна сигурност на ниво ЕС чрез изграждане на специализирана и хармонизирана рамка за пазарите на криптоактиви;
- Подкрепа на иновациите, лоялната конкуренция и конкурентоспособността на европейските пазари на криптоактиви;
- Осигуряване на висок стандарт на защита на потребителите и инвеститорите в пазара на криптоактиви;
- Адресиране на рисковете за финансовата стабилност и паричната политика, които могат да възникнат от широко използване на криптоактиви и технологията на децентрализирания регистър.

Конкретна Цел 1: Определяне на национални компетентни органи по РПКА;

Чрез определянето на национални компетентни органи ще може ефективно да се прилагат разпоредбите на РПКА. По този начин ще се осигури надеждна защита на интересите на потребителите на криптоактиви, обезпечаването на условия за развитие на прозрачен и ефективен пазар на криптоактиви, както и ще се гарантира сигурността и надеждността на предлаганите финансови услуги с криптоактиви.

Конкретна Цел 2: Създаване на национален ред за осъществяване на правомощия;

С приемането на изрична правна уредба България ще изпълни задължението си съгласно РПКА да въведе в националното си законодателство подходящи мерки, които да гарантират изпълнението на задълженията на компетентните органи по регламента. В по-широк смисъл България ще изпълни и задължението си по Договора за функционирането на Европейския съюз да осигури, че РПКА ще започне да се прилага пряко в предвидените срокове. В по-тесен смисъл в националното законодателство следва да се въведат мерки, необходими за прилагането на РПКА, чрез създаването на условия за регулация на пазарите на криптоактиви, както и свързаната с това рамка за предварителния и последващ надзор над дейността на издателите на криптоактиви и сътрудничество с другите компетентни органи по РПКА, както и комуникацията с ЕБО и ЕОЦКП.

Конкретна Цел 3: Определяне на национален ред за прилагане на административни мерки и наказания.

С въвеждането на уредба за пазарите на криптоактиви в национално законодателство в съответствие с РПКА, дружествата в Република България ще могат да се възползват изцяло от предимствата на регулацията, а надзорните органи ще могат да идентифицират нормативните пречки пред развитието на процесите, като същевременно натрупват ценни знания за функционирането на пазар на криптоактиви като цяло. Това би улеснило изграждането на по-надежден и сигурен вторичен пазар на криптоактивите, които не могат да се приемат за финансови инструменти. Въвеждането на уредба в Република България за прилагането на РПКА ще способства за изграждането на опит относно процесите, рисковете и предизвикателствата пред пазарите на криптоактиви, в т.ч. възможности за следване на иновациите и технологичното развитие и за изпълнението на целта, свързана с борбата с прането на пари и финансирането на тероризма.

5.2. Цели по Проблем 2 „Невъзможност за осъществяване на надзор по Регламент (ЕС) 2023/1113 върху дейността на българските доставчици на услуги за криптоактиви“

Обща Цел: Въвеждане на подходящи мерки, които да гарантират пълно съответствие и изпълнението на задълженията по Регламента относно информацията, придружаваща преводите на средства и прехвърлянията на определени криптоактиви

С приемането на изрична правна уредба България ще изпълни задължението си съгласно Регламента относно информацията, придружаваща преводите на средства и прехвърлянията на определени криптоактиви, да въведе в националното си законодателство подходящи мерки, които да гарантират изпълнението на задълженията по регламента. В по-широк смисъл България ще изпълни и задължението си по Договора за функционирането на Европейския съюз да осигури, че Регламентът относно информацията, придружаваща преводите на средства и прехвърлянията на определени криптоактиви, ще започне да се прилага пряко в предвидения срок. В по-тесен смисъл в националното законодателство следва да се въведат мерки, необходими за прилагането на Регламент (ЕС) 2023/1113, чрез създаването на условия за текущ надзор на дейността на доставчиците на платежни услуги и на услуги за криптоактиви, както и свързаната с това комуникация с ЕБО и ЕОЦКП.

Регламент (ЕС) 2023/1113 е част от цялостната рамка за борба с изпирането на пари и финансирането на тероризма, която ще защитават адекватно икономиката и финансовата система на ЕС от престъпни инфилтрации, както и за гарантиране на обществената сигурност. Такава рамка трябва да бъде достатъчно гъвкава, за да се адаптира към нея променящото се естество на заплахите, рисковете и уязвимостите, пред които е изправен ЕС.

Чрез преводите на средства и виртуални активи потоците от пари с незаконен произход могат да навредят на целостта, стабилността и репутацията на финансовия сектор и да застрашат вътрешния пазар на ЕС и международното развитие. Борбата с изпирането на пари, финансирането на тероризма и организираната престъпност

продължават да бъдат приоритет, както на ниво ЕС, така и на национално ниво. Надеждността, целостта и стабилността на системата за преводи на средства и виртуални активи и доверието във финансовата система като цяло могат да бъдат сериозно застрашени от усилията на престъпниците и техните съучастници да прикрият произхода на приходите от престъпна дейност или да извършват преводи на средства или виртуални активи за престъпна дейност или терористични цели.

Конкретните цели на Регламент (ЕС) 2023/1113 са следните:

- укрепване на правилата за борба с изпирането на пари и финансирането на тероризма и осигуряване на съответствие с международните стандарти и законодателството на ЕС;
- подобряване на ефективността и последователността на надзора срещу изпирането на пари, и
- повишаване нивото на сътрудничество и обмен на информация между националните и европейските надзорни органи.

5.3. Цели по Проблем 3 „Невъзможност за предприятията от финансовия сектор да приложат цялостни и единни изисквания към цифровата оперативна устойчивост“

Обща цел: Усъвършенстване на уредбата на управлението на риска, свързан с ИКТ в областта на финансовите услуги, и тестването на ИКТ системите от страна на финансовите субекти, в т.ч. подобряване на надзора върху рисковете, произтичащи от зависимостта на финансовите субекти от трети лица, доставчици на ИКТ услуги

С приемането на новата правна уредба България ще изпълни задължението си да обезпечи правната интеграция на българската финансова система с европейската, в т.ч. посредством въвеждането на подобрените европейски изисквания във връзка с управлението на риска, свързан с ИКТ в областта на финансовите услуги, като част от изискванията за операционния риск, които до момента са разглеждани през призмата на основните категории финансов риск (напр. кредитен риск, пазарен риск, ликвиден риск от контрагента и риск във връзка с пазарното поведение); до момента в тях не са били включени всеобхватно всички компоненти на оперативната устойчивост.

Конкретната цел е да се запълнят констатираните празноти и отстранят несъответствията в действащото българско законодателство чрез въвеждането на правила за капацитета за управление на риска в областта на ИКТ, докладването на инциденти, тестването на оперативната устойчивост и наблюдението на риска в областта на ИКТ, пораждан от трети лица; конкретна цел е и да се повиши осведомеността относно риска в областта на ИКТ и да се отчита фактът, че инцидентите с ИКТ и липсата на оперативна устойчивост могат да застрашат стабилността на финансовите субекти.

С приемането на предложените промени в националното законодателство ще се въведат мерки за прилагането на Регламент (ЕС) 2022/2554 и на изискванията на Директива (ЕС) 2022/2556. Тези изменения и допълнения са необходими и пряко свързани с реализиране на целите на Регламент (ЕС) 2022/2554 да се укрепи оперативната устойчивост на цифровите технологии във финансовия сектор на ЕС,

като се рационализира и надгради действащото финансово законодателство на ЕС и се въведат нови изисквания в областите, в които съществуват пропуски.

6. Варианти на действие

6.1. По Проблем 1 „Невъзможност за прилагане на РПКА на територията на Република България и за извършване на дейност от издателите на токени и доставчиците на услуги за криптоактиви в страната и в ЕС“

Вариант 1: „Без действие“

Описание:

Вариант за действие 1 „Без действие“ означава да не се предприемат никакви действия по въвеждане на мерки по прилагане на национално ниво на РПКА. При този вариант се изхожда от позицията, че идентифицираният проблем ще се саморазреша без каквато и да е регулаторна намеса.

Първият идентифициран проблем е пример за проблем, който не би могъл да се разреши от само себе си. Когато причините за проблема се коренят основно в липсата на действаща нормативна рамка, трудно може да се очаква този базисен сценарий да е оптимистичен, т.е. при него проблемите да се разрешат без конкретни и целенасочени мерки. Както е посочено в раздел 3, действащата нормативна уредба на пазарите на криптоактиви в България е свързана с мерките за превенция на ИП/ФТ, т.е. пазарите на криптоактиви и дейността на участниците в тях по същество са нерегулирани. РПКА има пряко действие, но без подходящи национални мерки разпоредбите на регламента по същество не могат да породят ефект.

Така например по отношение на токени за електронни пари, РПКА изрично посочва, че компетентен орган е компетентният орган по Директива 2009/110/ЕС (транспонирана в българското законодателство в ЗПУПС, съответно компетентният орган е БНБ). По отношение на останалите субекти на Регламента обаче (издатели на токени, обезпечени с активи, доставчици на услуги за криптоактиви, и др.) компетентният орган не е посочен в регламента и следва всяка държава членка да го определи сама с оглед съответната национална структура на надзорните органи.

Сред основните функции на националните компетентни органи са лицензирането и надзора върху издателите на токени, обезпечени с активи, които се предлагат публично и/или са допуснати до търговия; спазване на изискванията на РПКА по отношение на извършване на дейност от издателите на токени, обезпечени с активи; издаване, отказ и отнемане на лиценз за доставчици на услуги за криптоактиви, спазване на изискванията на РПКА при извършване на дейност като доставчик на криптоактиви, осъществяване на надзор при прехвърляне на определени криптоактиви.

Един от основните принципи в административното право на Република България е законността, който принцип е свързан от една страна с изискване към административните органи да действат в рамките на правомощията си, установени от закона, а от друга страна с изискването наказанията да са ясно дефинирани в

нормативните актове. Тоест дори когато се възлагат правомощия на съществуващи административни органи, тяхната компетентност да осъществяват надзор, включително правомощията да издават лицензи, да прилагат принудителни административни мерки и да налагат административни санкции следва да е ясно и изрично регламентирана и не може да се извлича по тълкувателен път от действащите нормативни актове. В този смисъл без идентифицирани на национално ниво компетентни органи, лицата, които искат да издават криптоактиви или да предоставят услуги за криптоактиви, на практика не могат да се лицензират, съответно ще бъдат препятствани да предлагат криптоактиви или криптоуслуги извън България, доколкото националното законодателство няма да съответства на европейската регулаторна рамка.

Съществуващата правна уредба не създава благоприятни условия за успешното регулиране на отношенията в полза на гражданите, обществото и държавата в стратегически план. Динамиката в областта на криптоактивите поражда необходимост от съвременна регулаторна рамка по отношение на използването на иновативни технологии. При вариант „Без действие“ ще се запази съществуващото до момента положение, което с оглед направената оценка не отговаря напълно на развитието на обществените отношения в регулираната област. Ако не се предприемат необходимите промени в законодателната рамка е възможно описаният проблем да се задълбочи.

Във връзка с гореизложеното може да определим Вариант 1 „Без действие“ като **краен и очевидно неприемлив**.

Рискове:

В случай че не бъдат приети мерки по прилагането на РПКА, България няма да изпълни задължението си по Регламента, съответно няма да изпълни и задължението си по Договора за функционирането на Европейския съюз да осигури, че цитираният Регламент ще се прилага пряко на нейната територия в предвидените срокове. Ако не се предприемат действия за въвеждане в българското законодателство на мерки по прилагането на РПКА, може да се очаква на Република България да бъдат наложени санкции поради неизпълнен ангажимент като държава членка.

Без подходящи мерки по прилагането на РПКА в България няма да бъдат създадени необходимите условия за съществуването, регулирането и развиването на пазара на криптоактиви. Липсата на национален ред за упражняване на правомощията по РПКА ще лиши българските участници на пазарите на криптоактиви от равнопоставеност и конкурентоспособност на европейските финансови пазари и същевременно няма осигури необходимото ниво на защита на непрофесионалните държатели на криптоактиви. Българските юридически лица, които желаят да издават криптоактиви, както и доставчици на услуги за криптоактиви няма да имат възможност да се възползват от предоставените им възможности по регламента за извършване на подобни услуги и дейности както на територията на Република България, така и на ниво ЕС. В резултат българските пазарни субекти, които възнамеряват да извършват дейност на пазара на криптоактиви, ще предпочетат пазарите на други държави членки пред националния, което ще доведе до отлив на инвестиции и до липса на растеж в сферата на иновациите и технологичната свобода.

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за пазарите на криптоактиви

Това ще доведе до множество отрицателни последици за бизнеса, гражданите, финансовата система и инвестициите. Същевременно пазарите на криптоактиви, които вече съществуват в България, ще продължат да оперират без надзор, съответно без подходяща защита на участниците на тези пазари.

Вариант 2: „Приемане на нов Закон за пазарите на криптоактиви, изменящ и допълващ съответно ЗПУПС и ЗКИ“

Описание:

Съгласно чл. 10, ал. 2 от Закона за нормативните актове (ЗНА) обществени отношения, които спадат към област, за която няма издаден нормативен акт, се уреждат с отделен акт. Доколкото към момента в България не съществува национална законодателна рамка, свързана с изграждането, регулирането и функционирането на пазарите на криптоактиви, които не са финансови инструменти, както и предвид значителния обем на регулацията, въведена на ниво ЕС от РПКА, налице са предпоставки за приемане на изцяло нов Закон за пазарите на криптоактиви (ЗПКА).

Осигуряването на правната рамка, необходима за ефективното функциониране на пазара на криптоактиви в Република България, включва предвиждане в новия закон на мерки по прилагането на РПКА, в т.ч.:

1. **Определяне на национални компетентни органи**, които да осигуряват прилагането и спазването на изискванията на РПКА, да осигурят условия за осъществяването на сътрудничество с другите компетентни органи от държавите членки, както и комуникацията с европейските надзорни органи и ЕЦБ;

Съгласно чл. 93, пара. 1 от РПКА държавите членки определят компетентните органи, които отговарят за изпълнението на функциите и задълженията, предвидени в регламента. Държавите членки могат да определят повече от един компетентен орган, като уточнят съответните им задачи. В този случай следва да се определи и компетентен орган като единно звено за контакт за трансграничното административно сътрудничество между компетентните органи, както и за сътрудничество с ЕБО и ЕОЦКП. Държавите членки може да определят различно единно звено за контакт за всеки от тези видове административно сътрудничество.

С новия закон се предлага **Комисията за финансов надзор (КФН)** да бъде национален компетентен орган, за целите на регулирането и надзора на:

- 1) дейността на доставчиците на услуги за криптоактиви;
- 2) на издателите на криптоактиви, различни от токени, обезпечени с активи или от токени за електронни пари, и
- 3) на издателите на токени, обезпечени с активи.

Чрез изборът на КФН се създава единен надзор на всички дейности, свързани с търговията на криптоактиви, доколкото това би подпомогнало надлежното функциониране на пазара на криптоактиви и неговото бъдещо развитие, в допустимите от РПКА граници. С определянето на КФН като национален компетентен орган няма да възникнат извънредни и допълнителни разходи, до

каквито би довело създаването на отделен специализиран държавен орган. Звеното, компетентно за осъществяването на превантивен и текущ надзор върху пазарите на криптоактиви в рамките на КФН, ще бъде подпомагано от вече съществуващата обща администрация на КФН, съответно разходите за неговото създаване и поддържане ще са по-ниски. Ще е налице и приемственост, доколкото в обсъжданията по предложението за регламент са участвали и служители на КФН. От друга страна е налице и известно сходство между производствата по РПКА и съществуващите такива по ЗППЦК и ЗПФИ.

Европейската централна банка и Българската народна банка – като органи за банков надзор, в съответствие с разпределението на правомощията между тях, произтичащи от Регламент (ЕС) № 1024/2013, са компетентни органи по отношение на:

- разширяване на обхвата на лиценза на кредитна институция с дейности по издаване на токени, обезпечени с активи, съгласно определението на чл. 3, пар. 1, т. 6 от РПКА, на електронни пари, включително на токени за електронни пари, съгласно определението на чл. 3, пар. 1, т. 7 от РПКА и/или услуги за криптоактиви, съгласно определението в чл. 3, пар.1, т. 16 от РПКА по искане на кредитната институция;

- отнемане на разрешение на банка за извършване на дейност по издаване на токени, обезпечени с активи, на електронни пари, включително на токени за електронни пари и/или на дейност за предоставяне на услуги за криптоактиви, по своя инициатива или по предложение на КФН;

- издаване на одобрения за придобиване на квалифицирани дялови участия, както и на одобрения за заемане на длъжност в ръководните органи в кредитна институция, която е издател на токени, обезпечени с активи, на електронни пари, включително на токени за електронни пари или е доставчик на услуги за криптоактиви, при прилагане на чл. 33, 34, 68 и 69 от РПКА.

БНБ остава компетентен орган по отношение на издателите на токени за електронни пари – кредитни институции и дружества за електронни пари (това е изрично установено от европейския законодател в РПКА и не подлежи на преценка от държавите членки).

С приетите с РПКА изменения в Приложение I на Директива 2013/36/ЕС по отношение на кредитните институции, списъкът с дейности, подлежащи на взаимно признаване, е допълнен с нови точки относно издаването на токени, обезпечени с активи и услуги за криптоактиви, а към т. 15 „издаване на електронни пари“ са включени токените за електронни пари. Вследствие на това издаването на разрешение или отказ за включване в лиценза на банка на посочените дейности, както и отнемането на разрешение, е от изключителна компетентност на ЕЦБ, при спазване на правилата за разпределение на правомощията между ЕЦБ и БНБ като органи за банков надзор съгласно Регламент (ЕС) № 1024/2013.

Това се налага с оглед факта, че банките могат да извършват само дейностите, включени в обхвата на лиценза им за кредитна институция, който се издава, съответно разрешението за включване в който на дейности по чл. 2, ал. 2 от ЗКИ, от ЕЦБ във взаимодействие с БНБ.

В случай, че кредитна институция, издател или кандидатстват за допускане до търговия с токени, обезпечени с активи и/или желаят да бъдат доставчици на услуги за криптоактиви извършат сериозно нарушение на РПКА, то КФН може да предложи на БНБ да стесни обхвата или да отнеме банковия лиценз на кредитна институция.

Определянето на КФН за национален компетентен орган, налага да се извършат изменения и допълнения в ЗКФН, в ЗППЦК, ЗПФИ и други нормативни актове, по които Комисията за финансов надзор има предоставена компетентност, както и в Правилника за устройството и дейността на Комисията за финансов надзор и на нейната администрация (ПУДКФННА).

С оглед на това и надзорът на лицата по чл. 4, т. 39 от ЗМИП (доставчици на портфейли, които предлагат попечителски услуги) може да бъде осъществяван от Комисията за финансов надзор, доколкото съгласно чл. 1, параграф 2, буква „г“ от Директива (ЕС) 2018/843 на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива (ЕС) 2015/849 за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма и за изменение на директиви 2009/138/ЕО и 2013/36/ЕС определя тези/ лица като предоставящи услуги за опазване на частни криптографски ключове от името на своите клиенти за притежаването, съхраняването и прехвърлянето на виртуални валути. Ако законопроектът бъде приет, извършването на надзорни действия по отношение на тези лица, след приемане на необходимите законодателни промени, ще бъде поето от КФН.

Във връзка с предоставяне на отделни компетенции по РПКА на БНБ е необходимо да бъдат изменени:

- ЗКИ – във връзка с правомощията на ЕЦБ, в сътрудничество с БНБ в съответствие с разпределението на правомощията между тях съгласно Регламент (ЕС) № 1024/2013, по издаването на разрешение или отказ за включване в лиценза на кредитна институция на издаване на токени, обезпечени с активи, електронни пари, включително на токени за електронни пари и услуги за криптоактиви, и отнемане на разрешението;
- Закона за платежните услуги и платежните системи (ЗПУПС) – във връзка с определянето на БНБ като компетентен орган по смисъла на чл. 3, параграф 1, точка 35, буква „б“ от РПКА за изпълнението на задълженията, предвидени в дял IV от РПКА по отношение на дейността на издателите на токени за електронни пари, чието седалище се намира в Република България; правомощията на БНБ във връзка с упражняването на задълженията ѝ като компетентен орган по отношение на дейността на издателите на токени за електронни пари, включително възможността да прилага мерките по чл. 111, параграф 2, букви „а“ и „б“ от РПКА; санкционните правомощия на БНБ във връзка с извършване на нарушенията, посочени в чл. 111, параграф 1, буква „в“ от РПКА.

2. **Създаване на национален ред за упражняване на правомощията по РПКА, включително правомощията и реда за прилагане на административни мерки и налагане на административни наказания**

За КФН като компетентен орган спрямо издателите на токени, обезпечени с активи, които не са кредитни институции, и спрямо доставчиците на услуги за криптоактиви ще възникнат нови правомощия и задължения във връзка с осъществяването на дейността по лицензиране и надзор на тези лица, включително при разширяване на обхвата на лиценза, както и действията за отнемане на лиценз на тези субекти. Също така ще възникнат и правомощия за изискване от субектите по РПКА за предоставяне на допълнителна информация и документи, от значение за изпълнението на техните задължения, за налагане на мерки по спиране на дейността на доставчик на услуги за криптоактиви при определени обстоятелства, за изискване от предложителите, от лицата, кандидатстващи за допускане до търговия с криптоактиви или от издателите на криптоактиви, различни от токени, обезпечени с активи, или от токени за електронни пари, и от издателите на токени, обезпечени с активи, да изменят своята бяла книга и други.

Във връзка с предоставените правомощия на КФН в ЗКФН, в ЗППЦК, ЗПФИ е необходимо да се изгради рамката за определяне на Комисията за финансов надзор за национален компетентен орган, а също така да се предоставят и конкретни регулаторни и надзорни функции, и правомощия за осъществяването на предварителния и текущия надзор върху дейността на доставчиците на услуги за криптоактиви, на издателите на криптоактиви, различни от токени, обезпечени с активи, или от токени за електронни пари, и на издателите на токени, обезпечени с активи. Макар част от мерките и санкциите да са предвидени в Регламента (чл. 94, чл. 111 и др.), държавите членки сами следва да определят реда за прилагането им в съответствие с действащото национално право. Така основният нормативен акт по отношение на прилагане и обжалване на принудителни административни мерки в България е Административнопроцесуалният кодекс, а основният нормативен акт по отношение на налагането и обжалването на административни наказания е ЗАНН. В новият нормативен акт ясно ще бъде посочен приложимият национален ред.

С проекта на ЗПКА следва да бъдат допълнени и изменени още:

- Закон за данъците върху доходите на физическите лица;
- Закона за административните нарушения и наказания;
- Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност.

Засегнатите лица включват всички изброени в раздел 4 заинтересовани страни по проблем 2 (т. 4.1 – 4.3), като ЗПКА предвижда освен разширяване на компетентностите на КФН и БНБ с оглед прилагането на РПКА, създаването на регистри на издателите на токени и доставчиците на услуги за криптоактиви, водени от КФН (чрез изменения и допълнения в ЗКФН), съответно събирането на такси за надзор. За КФН ще възникне необходимост от увеличаване на експертния състав, за да може да се осъществява ефективен надзор върху новите категории поднадзорни лица. Лицата, регистрирани по сегашния ред на ЗМИП във водения от НАП регистър по чл. 9а от ЗМИП, ще следва да подадат заявление за лицензиране по новия режим, въведен с РПКА; те могат да продължат да осъществяват дейност без лиценз на територията на Република България само до 31 декември 2025 г. или до получаването на лиценз (което обстоятелство настъпи по-рано).

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за пазарите на криптоактиви

Във връзка с гореизложеното може да определим Вариант 2 „Приемане на нов Закон за пазарите на криптоактиви, изменящ и допълващ съответно ЗПУПС и ЗКИ“ като **предпочитан**.

Рискове:

Предлагането на нов закон за пазарите на криптоактиви в най-пълна степен отговаря на изискванията за въвеждане на ефективни мерки по прилагане на РПКА. При този вариант не се идентифицират съществени рискове пред ефективното функциониране на РПКА, нито рискове за потребителите на криптоактиви, за сигурността и надеждността на пазара на криптоактиви и за финансовата стабилност на страната.

Предвиждането на правомощия за КФН и за БНБ изисква тясно сътрудничество между двете институции и обмяна на информация, което не е прецедент, тъй като подобно тясно сътрудничество вече е изградено в други сфери на финансовия сектор (напр. по отношение на инвестиционните посредници, които са и кредитни институции).

Включването на разпоредбите по отношение на издателите на токени за електронни пари в ЗПУПС, доколкото токените на електронни пари са със сходна функционалност и се считат за електронните пари, ще доведе до по-лесно идентифициране на изискванията по РПКА за този вид криптоактиви.

Вариант 3: „Въвеждане на мерки по прилагането на РПКА в различни секторни закони“

Описание:

Възможен подход за решаване на проблема с липсата на национална законодателна рамка, свързана с изграждането, регулирането и функционирането на пазар на криптоактивите, които не са финансови инструменти, е въвеждането на отделни мерки в различни нормативни актове от секторното законодателство.

Както е посочено по-горе, към момента уредба на криптоактивите в националното право има единствено в Закона за мерките срещу изпирането на пари, който предвид специфичния му предмет не може да бъде „разширяван“ с текстове относно компетентен орган, приложимо право и ред за прилагане на административни мерки и наказания. Отделни правомощия на КФН или БНБ, както и редът на упражняването им, могат да бъдат посочени в съответните устройвени закони (ЗКФН, ЗБНБ) или съответните секторни закони (напр. по отношение на лиценза на кредитни институции – ЗКИ, по отношение на издателите на токени за електронни пари – ЗПУПС, и т.н.). Известни прилики между финансовите инструменти и криптоактивите евентуално могат да обосновават включване в ЗПФИ на глава относно лицензирането на издатели на криптоактиви и доставчици на услуги за криптоактиви.

Подобно на вариант 2, засегнатите лица включват всички изброени в раздел 4 заинтересовани страни. Един от секторните закони, който ще е необходимо да бъде изменен, е ЗКФН, в който трябва да се предвиди създаването на регистри на издателите на токени и доставчиците на услуги за криптоактиви, водени от КФН,

съответно събирането на такси за надзор. За КФН ще възникне необходимост от увеличаване на експертния състав, за да може да се осъществява ефективен надзор върху новите категории поднадзорни лица. Лицата, вписани във водения от НАП регистър по чл. 9а от ЗМИП, ще следва да подадат заявление за лицензиране по новия режим, въведен с РПКА.

Във връзка с гореизложеното Вариант 3 **не е препоръчителен**.

Рискове:

Подобен подход е свързан със значителни предизвикателства и рискове, тъй като би довел до фрагментиране на правната уредба и затруднения при прилагането ѝ – както от страна на надзорните органи, така и от страна на задължените лица и на потребителите.

Различните регулаторни стандарти в различните закони създават риск от регулаторен арбитраж, при който предприятията да използват разликите в правната уредба, за да минимизират регулаторните си задължения. Това може да подкопае ключови цели на регулацията, като защита на потребителите и финансова стабилност на пазара.

Различните закони нерядко имат различни изисквания и стандарти, което може да причини объркване сред заинтересованите страни за това кои правила да следват. Тази фрагментация може да попречи на развитието на единен пазар за криптоактиви в рамките на ЕС, намалявайки правната сигурност и ефективността на регулаторната рамка. Липсата на хармонизирана регулаторна рамка може да доведе до неефективност на пазара. (Непрофесионалните) държатели на криптоактиви могат да се сблъскат с предизвикателства при разбирането на своите права и задължения, а предприятията може да се сблъскат с трудности при трансгранични операции.

В макроикономически план един фрагментиран регулаторен подход може да задуши иновациите чрез създаване на сложна и несигурна правна среда. Иновативните бизнеси и предприемачи може да бъдат възпрепятствани да навлязат на пазара поради правни рискове и регулаторни пречки, вкл. непропорционална административна тежест. Това може да намали конкурентоспособността на пазара и да ограничи ползите, които може да предостави единен, обединен пазар.

Множеството регулаторни рамки могат значително да увеличат сложността и тежестта на проверките на съответствието за бизнеса, работещ в сферата на пазарите на криптоактиви. Регулацията на финансовия сектор и към момента е изключително сложна, като обхваща множество значителни по обем европейски (регламенти, делегирани регламенти, регламенти по изпълнението, технически стандарти, насоки на ЕБО и ЕОЦКП) и национални (кодекси и закони, правилници, наредби, указания) нормативни актове. Навигирането в тази сложна правна уредба ще бъде особено предизвикателство за стартиращи фирми и малки предприятия с ограничени ресурси.

В заключение предизвикателствата и рисковете на подобен фрагментиран подход могат да надделеят над ползите от специфичните за сектора разпоредби и би затруднил прилагането на Регламент (ЕС) 2023/1114. Една по-съгласувана и единна

регулаторна рамка би могла да се справи по-ефективно с тези проблеми, като гарантира по-добра защита на потребителите и инвеститорите, като същевременно насърчава иновациите и целостта на пазара.

6.2. По Проблем 2 „Невъзможност за осъществяване на надзор по Регламент (ЕС) 2023/1113 върху дейността на българските доставчици на услуги за криптоактиви“

Вариант 1: „Без действие“

Описание:

Вариант 1 „Без действие“ означава да не се предприемат никакви действия по въвеждане на мерки по прилагане на национално ниво на Регламент (ЕС) 2023/1113. При този вариант се изхожда от позицията, че идентифицираните проблеми ще се саморазрешат без каквато и да е регулаторна намеса. Първият идентифициран проблем е пример за проблем, който не би могъл да се разреши от само себе си. Когато причините за проблема се коренят основно в липсата на цялостна нормативна рамка, трудно може да се очаква този базисен сценарий да е оптимистичен, т.е. при него проблемите да се разрешат без конкретни и целенасочени мерки.

При вариант „Без действие“ ще се запази съществуващото до момента положение, което с оглед направената оценка не отговаря напълно на развитието на обществените отношения в регулираната област. Ако не се предприемат необходимите промени в законодателната рамка е възможно описаният проблем да се задълбочи.

Във връзка с гореизложеното Вариант 1 „Без действие“ **не е препоръчителен**.

Рискове:

В случай че не бъдат приети мерки по прилагането на национално ниво на Регламент (ЕС) 2023/1113, особено по отношение на доставчиците на услуги за криптоактиви, за които към момента липсва правна регламентация, България няма да изпълни задължението си съгласно Регламента да въведе в националното си законодателство мерки по прилагането му. В тази връзка, Република България няма да изпълни и задължението си по Договора за функционирането на Европейския съюз да осигури, че цитираният Регламент ще се прилага пряко на нейната територия в предвидените срокове. Ако не се предприемат действия за въвеждане в българското законодателство на мерки по прилагането на Регламент (ЕС) 2023/1113, може да се очаква на Република България да бъдат наложени санкции поради неизпълнен ангажимент. Отделно от това, България няма да бъдат създадени необходимите условия за прозрачно функциониране на пазара на криптоактиви.

Допълнителен риск представлява факта, че към момента на изготвяне на настоящата оценка България е под засилено наблюдение относно съответствието и прилагането на международните стандарти в областта на мерките срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма. През 2023 г. страната беше включена в т.нар. „сив списък“ на Групата за финансови действия срещу изпирането на пари (Financial Action Task Force – FATF), което доведе до множество отрицателни

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за пазарите на криптоактиви

последници за бизнеса, гражданите, финансовата система и инвестициите. Излизането от този списък е основен приоритет на България и за целта е от ключово значение да се осигури своевременно и цялостно спазване на приложимото законодателство в сферата на превенцията на изпирането на пари и финансирането на тероризма.

Вариант 2: „Приемане на нов Закон за пазарите на криптоактиви, изменящ и допълващ съответно ЗМИП и ЗПУПС“

Описание:

Към момента в България не съществува национална законодателна рамка, свързана с извършването и надзора върху прехвърлянията на определени криптоактиви. В този смисъл не е налице съществуваща нормативна база, която да бъде изменена или надградена. Осигуряването на правната рамка, необходима за ефективното функциониране на пазара на криптоактиви в Република България, включва предвиждане в националното законодателство на мерки по прилагането на Регламент (ЕС) 2023/1113, в т.ч. определяне на национален компетентен орган и неговите правомощия, вкл. по прилагане на административни мерки и санкции. Необходимостта от изпълнение на ангажимента на Република България като държава членка, изисква също така изменения във връзка с промените в Директива 2015/849, транспонирана в националното законодателство основно в ЗМИП.

Засегнатите лица включват всички изброени в раздел 4 заинтересовани страни по проблем 2 (т. 4.4 – 4.6), като ЗПКА предвижда освен разширяване на компетентностите на КФН и БНБ с оглед прилагането на РПКА, създаването на регистър на доставчиците на услуги за криптоактиви, воден от КФН (чрез изменения и допълнения в ЗКФН), съответно събирането на такса за надзор. За КФН ще възникне необходимост от увеличаване на експертния състав, за да може да се осъществява ефективен надзор по Регламент (ЕС) 2023/1113. Доставчиците на услуги за криптоактиви ще трябва да предприемат действия по привеждане на информационните си системи и платформи в съответствие с изискванията на регламента.

Рискове:

Представеният вариант не съдържа съществени рискове за ефективното прилагане на регламента, нито за сигурността и надеждността на пазарите на криптоактиви и за финансовата стабилност на страната.

6.3. По Проблем 3 „Невъзможност за предприятията от финансовия сектор да приложат цялостни и единни изисквания към цифровата оперативна устойчивост“

Вариант 1: „Без действие“

Описание:

При този вариант няма да бъдат предприети никакви действия за осигуряване на необходимите условия за привеждане на националното законодателство в съответствие с изискванията на европейската правна рамка, респективно няма да

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за пазарите на криптоактиви

бъдат регламентирани условия за прилагането на Регламент (ЕС) 2022/2554, както и действия за въвеждане на изискванията на Директива (ЕС) 2022/2556

Рискове:

Правилата за оперативната устойчивост ще останат общи и с ограничено приложение. При този вариант Европейската комисия ще стартира процедура за нарушение срещу Република България.

Вариант 2: „Приемане на промени в съответните секторни закони с оглед осигуряване на необходимите условия за прилагането на Регламент (ЕС) 2022/2554 и въвеждането на изискванията на Директива (ЕС) 2022/2556“

Описание:

При този вариант се предвижда в националното законодателство да се въведат мерки по прилагането на уредба за цифровата оперативна устойчивост за всички финансови субекти. По този начин ще се осигурят условия за управление и противодействие на рисковете във връзка с ИКТ; на органите за финансов надзор (БНБ и КФН) ще се даде достъп до информация за инцидентите с ИКТ; посредством правомощията им по регламента, ще се гарантира, че финансовите субекти оценяват ефективността на своите мерки за предпазване и устойчивост и откриват слабостите на ИКТ; ще се създаде възможност за пряк надзор върху дейностите на доставчиците на услуги за ИКТ, които са трети лица, когато предоставят услугите си на финансови субекти; като допълнение ще се насърчи обменът на данни за заплахите във финансовия сектор.

Рискове:

Няма идентифицирани рискове.

С оглед преодоляване на непълното съответствие на действащата нормативна уредба относно правила за риска, свързан с ИКТ, със съответните европейски правни норми се налага приемането на мерки по прилагането на посочените разпоредби от регламента. При тях не се разглеждат варианти на действие, с оглед задължението за осигуряване на условия за прилагането на регламента, както е посочено при дефинирането на проблем 3.

Във връзка със задължението по чл. 32, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2022/2554 относно определяне на компетентен орган, чийто член ще бъде представителят на високо равнище в Надзорния форум по чл. 32, параграф 4, буква „б“ от същия регламент се предлага БНБ да е този компетентен орган. Този подход е възприет въз основа на количествените данни за активите на поднадзорните на БНБ и КФН лица, имащи отношение към критериите за определяне на третите страни критични доставчици на услуги в областта на ИКТ. Съгласно данните, посочени по-долу в таблицата, БНБ е компетентният орган, под чийто надзор попадат финансови субекти с най-голям обем активи, както и финансови субекти, определени като други системно значими институции. В тази връзка се предлага да бъдат направени съответните допълнения на Закона за Българската народна банка и Закона за Комисията за финансов надзор във връзка с участието в състава на Надзорния форум на

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за пазарите на криптоактиви

представител на БНБ на високо равнище, съгласно изискването на чл. 32, параграф 4, буква „б“ от Регламент (ЕС) 2022/2554 и представител на КФН (като наблюдател), съгласно изискването на чл. 32, параграф 4, буква „г“ от Регламент (ЕС) 2022/2554.

В същото време, се предлага да бъде допълнен проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за киберсигурност (ЗИД на ЗКС), с който се въвеждат изискванията на Директива 2022/2555 с разпоредби за сътрудничество за отразяване на изискването на чл. 47, параграф 3 и 4 от Регламент (ЕС) 2022/2554, както и за участието в състава на надзорния форум, по смисъла на чл. 32, параграф 4, буква „д“ от Регламент (ЕС) 2022/2554 на съответните национални органи по чл. 16 от ЗКС. Също така, за целите на Регламент (ЕС) 2022/2554 следва да се предвиди, че националните органи по чл. 16 от ЗКС установяват сътрудничество с компетентните органи по чл. 46 от Регламент (ЕС) 2022/2554 (БНБ и КФН), чрез което се създава механизъм за координация, включително за координиране на надзорните дейности, установяват механизъм за обмен на информация с тези органи, както и предоставят относимо техническо становище и съдействие на компетентните органи по Регламент (ЕС) 2022/2554.

Измененията в ЗКС не са предмет на разглеждане в настоящата оценка на въздействието и не са включени в ЗПКА, като същите са предложени чрез самостоятелен ЗИД на ЗКС, с оглед въвеждането на изменения в същия, произтичащи от Директива (ЕС) 2022/2555 относно мерки за високо общо ниво на киберсигурност в Съюза (Директива МИС 2).

Компетентен орган	Брой финансови субекти към 31.12.2022 г. ¹¹	Активи на финансовите субекти към 31.12.2022 г. ¹² (в хил. лева)
БНБ	39 ¹³	156 692 000
КФН	111 ¹⁴	22 033 799

Компетентен орган	Други системно значими институции (бр.)
БНБ	6
КФН	0

Във връзка със задължението по чл. 46 от Регламент (ЕС) 2022/2554 относно определяне на компетентен орган по отношение на финансовите субекти, съгласно алинея първа от посочената разпоредба, националните органи са дефинирани чрез

¹¹ По данни на БНБ и КФН.

¹² По данни на БНБ и КФН.

¹³ 18 кредитни институции, лицензирани в Република България, 7 клонове на кредитни институции, лицензирани в друга държава членка или трета държава, 5 платежни институции, 9 дружества за електронни пари.

¹⁴ 38 инвестиционни посредници (небанкови), 30 управляващи дружества, 1 лице, управляващо алтернативни инвестиционни фондове, 34 застрахователни дружества, 2 застрахователни посредници, 1 пенсионно осигурително дружество, управляващо доброволен пенсионен фонд по професионална схема, 3 места на търговия, 1 доставчик на услуги за докладване на данни, 1 доставчик на услуги за колективно финансиране, 1 централен депозитар на ценни книжа.

препращане към съответните секторни актове в областта на финансовите услуги, поради което се предлагат само минимални изменения. Националните компетентни органи са БНБ – по отношение на лицата, посочени в чл. 46, букви „а“ и „б“ от Регламент (ЕС) 2022/2554, както и в буква „о“ от същия по отношение на администраторите на критични бенчмаркове за лихвени проценти със седалище в Република България, отговарящи на условията по чл. 20, параграф 1, буква „б“ от Регламент (ЕС) 2016/1011, и КФН – по отношение на лицата, посочени в чл. 46, букви „в-ж“, „и“ – „м“¹⁵, „о“ и „п“ от Регламент (ЕС) 2022/2554.

Във връзка с административно-наказателните разпоредби по чл. 50 и 51 от Регламент (ЕС) 2022/2554 са предложени съответните изменения в секторните закони, предвиждащи мерки по прилагането им.

Съгласно **чл. 19, параграф 1, ал. 6 от Регламент (ЕС) 2022/2554**, извън докладването на съществени инциденти с ИКТ по чл. 19, параграф 1, ал. 1 от финансовия субект на съответния компетентен орган, **държавите членки могат** допълнително да определят, че някои или всички финансови субекти предоставят също първоначалното уведомление и всички доклади по чл. 19, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2022/2554 по образците, посочени в чл. 20 на Регламент (ЕС) 2022/2554, на компетентните органи или на екипите за реагиране при инциденти с компютърната сигурност (ЕРИКС), определени или установени в съответствие с Директива (ЕС) 2022/2555 във връзка със съществени инциденти. В законопроекта се предлага да не се въвежда опцията, като по този начин финансовите субекти ще изпращат информацията за съществени инциденти с ИКТ само на съответния компетентен орган във финансовия сектор – КФН или БНБ. Така ще се избегне въвеждането на допълнителна административна тежест за задължените финансови субекти, отчитайки правомощието на компетентният орган по чл. 19, параграф 6 от регламента да предостави информацията на другите органи по чл. 19, параграф 6 от същия, а именно до органите по Закона за киберсигурност. Използването на този вариант ще доведе до постигане на целта на европейския акт.

На следващо място, съгласно **чл. 19, параграф 2, ал. 3 от Регламент (ЕС) 2022/2554** **държавите членки могат** да определят, че финансовите субекти, които уведомяват на доброволен принцип съответния компетентен орган за значителни киберзаплахи, когато преценят, че заплахата е от значение за финансовата система, могат също така да предават това уведомление на ЕРИКС, определени или установени в съответствие с Директива (ЕС) 2022/2555. В законопроекта се предлага финансовите субекти да уведомяват доброволно за значителни киберзаплахи само съответния компетентен орган във финансовия сектор – КФН или БНБ. Предложението цели избягване на въвеждането на допълнителна административна тежест за задължените финансови субекти, като се има предвид, че компетентният орган има възможност на основание чл. 19, параграф 2, алинея 1, изречение второ от Регламент (ЕС) 2022/2554 да предостави информацията на другите органи по чл. 19, параграф 6, част от които са органите по Закона за киберсигурност и по този начин целта на европейския акт ще бъде постигната.

¹⁵ Комисията за финансов надзор е компетентен орган само за доставчиците на услуги за докладване на данни, като одобрен механизъм за публикуване или одобрен механизъм за докладване по чл. 1, т. 3 от ЗПФИ.

Съгласно чл. 26, параграф 9 от Регламент (ЕС) 2022/2554 се дава възможност на държавите членки да **определят единен публичен орган** във финансовия сектор, който да отговаря на национално равнище за свързаните с тестването за проникване въпроси във финансовия сектор, **като му възлагат всички** правомощия и задачи за тази цел. В законопроекта се предлага КФН и БНБ, с оглед качеството им на компетентни органи по чл. 46 от Регламент (ЕС) 2022/2554, да бъдат определени за компетентни органи и по чл. 26 и 27 от регламента относно тестването за проникване по отношение на поднадзорните им лица. В подкрепа на посочения вариант е и подходът, възприет от други държави членки. В тази връзка, след направено неформално проучване беше установено, че държавите членки, които имат повече от един компетентен орган във финансовия сектор (например Белгия, Хърватия, Чехия) и не прилагат рамката TIBER-EU, няма да се възползват от опцията в Регламента и в този случай всеки компетентен орган ще е компетентен орган във връзка с чл. 26 и 27 от Регламента. А в държавите членки, които са възприели рамката TIBER-EU, за единен публичен орган във финансовия сектор по чл. 26, параграф 9 най-вероятно ще бъде определен органът, който координира дейността по тази рамка. България е държава, която не прилага рамката TIBER-EU и в тази връзка няма основание за определяне на един орган във финансовия сектор, който да отговаря за свързаните с тестването за проникване въпроси. Същевременно, определянето на единен публичен орган във финансовия сектор, на когото е възложено правомощие за тестването за проникване по отношение на поднадзорните лица на БНБ и КФН, би довело до сериозни еднократни и текущи разходи за обезпечаване на тази функция, както и до допълнителна административна тежест от гледна точка на съществуващите вече органи и техните правомощия във финансовия сектор.

7. Анализ на въздействията

7.1. Определяне на икономическите, социални и екологични въздействия

7.1.1. По проблем 1

Икономически въздействия:

Вариант 1: „Без действие“

Пазарът на криптоактиви обхваща набор от дейности и различни пазарни участници, които използват или предоставят услуги за криптоактиви. Много от тези дейности и доставчици на услуги понастоящем не подлежат на никаква регулаторна рамка за финансовите услуги нито на ниво ЕС, нито на национално ниво, с изключение на изискванията, въведени за целите на предотвратяване на прането на пари и финансиране на тероризма. По отношение на криптоактивите, които са обхванати от съществуващото европейско законодателство ще продължи да съществува несигурност как съществуващите правила се прилагат за тях. По отношение на криптоактивите, които не са обхванати от действащото законодателство ще липсват надзорни и регулаторни правила за тяхното третиране, както и ще се прилагат различни национални правила за тези криптоактиви, което ще доведе до силна фрагментация на пазара на криптоактиви в ЕС и невъзможност за осъществяване на дейности с криптоактиви презгранично при едни и същи условия. Липсата на мерки по прилагане на регламента на национално ниво на практика означава

невъзможност за прилагането му като цяло, доколкото наличието на национални компетентни органи, национален ред за упражняване на правомощията им и национален ред за прилагане на административни мерки и санкции, са необходимо условие за изпълнение на изискванията на РПКА за лицензиране/издаване на разрешения на издателите на токени, обезпечени с активи, и доставчиците на услуги за криптоактиви, прозрачност на пазара и защита на клиентите и държателите на криптоактиви.

Това ще ограничи свободното движение на услуги и капитали и ще постави българските издатели на токени и доставчици на услуги за криптоактиви в неблагоприятно положение спрямо техните международни конкуренти. Изборът на потребителите също ще бъде ограничен поради невъзможността на български издатели на токени и български доставчици на услуги за криптоактиви да се лицензират по новия регламент (предвид липсата на компетентен орган, който да издаде съответния лиценз). Същевременно няма да е налице ефективна национална защита на потребителите поради липсата на компетентни органи, които да осъществяват надзор и които да имат правомощия да налагат санкции на недобросъвестни издатели на токени или доставчици на услуги за криптоактиви.

Вариант 1 няма въздействие/не променя производителността. Този вариант не е относим към правото на собственост, доколкото собствеността върху криптоактивите не е обусловена от определянето на национални компетентни органи и национален ред за упражняване на техните правомощия.

Вариантът „Без действие“ има негативен ефект по отношение на финансовите иновации, доколкото възпрепятства и създава правна несигурност пред успешното функциониране на национално ниво на един от най-иновативните европейски регламенти. Това на практика ще затрудни разпространението на нови криптопродукти и технологии в България. Предложеният вариант не е относим към правата на интелектуална собственост и академичните или промишлени изследвания.

Вариант „Без действие“ ще има значителен негативен ефект върху финансовия сектор, препятствайки иновациите и достъпността на пазарите на криптоактиви. Вариантът няма специфично въздействие по отношение на отделни райони от страната.

Непредприемането на действия по въвеждане в българското законодателство на мерки по прилагането на РПКА ще има цялостни негативни последици върху икономическия растеж на България, тъй като ще затрудни инвестициите в иновативни продукти и услуги и функционирането на пазарите на криптоактиви.

В допълнение, по отношение на глобалните стабилни валути ще се генерира прекомерен риск за финансовата стабилност в ЕС и в отделните държави членки, както и рискове пред провежданите парични политики от централните банки в ЕС и от ЕЦБ.

При този вариант всички икономически ползи от приложението на РПКА, посочени към проблем 1, както и ползите от използването на криптоактиви във финансовия сектор в страната няма да могат да се реализират.

В този смисъл икономическото въздействие от този вариант е по-скоро негативно.

Вариант 2: „Приемане на нов Закон за пазарите на криптоактиви, изменящ и допълващ съответно ЗПУИС и ЗКИ“

Криптоактивите и подлежащата им ТДР имат голям потенциал за повишаване на ефективността в „традиционния“ финансов сектор и приемането на нов Закон за пазарите на криптоактиви, въвеждащ мерки по прилагането на РПКА в България ще осигури ефективното прилагане на регламента в целия му потенциал. Този потенциал произтича главно от две характеристики на технологията: способността да се записва информация в безопасен и неизменяем формат и способността тази информация да бъде достъпна по прозрачен начин за всички пазарни участници в ТДР мрежата.

Когато се използват като средство за обмен, платежните токени могат да засилят конкуренцията на пазара на плащания и да увеличат ефективността на плащанията (особено трансграничните) по отношение на разходите, скоростта, сигурността и удобството за потребителя чрез ограничаване на броя на посредниците (като напр. банки). Издаването на помощни токени може да представлява по-евтин и по-малко натоварващ източник на финансиране за стартиращи фирми и компании на ранен етап чрез рационализиране на процеса на набиране на капитал и без размиване на собствения капитал на предприемачите. Те също имат потенциала да свържат издателя на токени с широка първоначална клиентска база. Когато криптоактивите са правно регулирани, те разширяват инвестиционните възможности за инвеститорите. На теория всеки актив може да бъде токенизиран и правата върху такива активи могат да бъдат представени в ТДР. Такива процеси на токенизация имат способността да направят ликвидни материални активи (като недвижими имоти), които иначе биха били неликвидни, или да улеснят защитата и монетизацията на нематериални права (като интелектуална собственост и софтуер). Регулирането и надзора над лицата, извършващи услуги с криптоактиви води до ефективно управление на операционните и киберрискове при предоставянето на услугите и повишава като цяло сигурността на пазара на криптоактиви. Със законопроекта се въвеждат задължения за доставчиците на услуги за криптоактиви, управляващи платформа за търговия с криптоактиви, да разполагат с ефективни системи, процедури и механизми, гарантиращи, че техните системи за търговия могат да предотвратяват или разкриват пазарни злоупотреби и са достатъчно стабилни, за да предотвратяват злоупотреба с тях за целите на изпирането на пари или финансирането на тероризма.

Токените, използвани за плащане могат да позволят по-ниски транзакционни разходи в сравнение с други средства за плащане (като платежни карти и банкови преводи), особено за трансгранични транзакции. Разходите при платежните токени обикновено са по-малко от 1% от сумата на транзакцията, в сравнение с 2-4% за традиционните платежни инструменти, използвани на трансгранична основа. Тези по-ниски разходи се обясняват с липсата или по-малкото посредници, участващи в сделката. Получателят при транзакции с трансгранични платежни токени също се възползва от липсата на преки валутни разходи. Токените за плащане също притежават потенциал за финансово включване, тъй като достъпът до по-широки

финансови услуги често е ограничен до хора с достъп до традиционни транзакционни сметки.

Въвеждането на национални мерки по прилагането на РПКА чрез нов закон ще осигури надзорни и регулаторни правила за третирането на криптоактивите и възможност за функциониране на европейски пазар на криптоактиви при едни и същи условия. Това ще насърчи свободното движение на услуги и капитали и ще постави българските издатели на токени и доставчици на услуги за криптоактиви в равностойно положение спрямо техните европейски конкуренти и контрагенти. Изборът на потребителите няма да е ограничен до издатели на токени, лицензирани в чужбина, тъй като ще бъде определен национален орган, компетентен да лицензира български издатели на токени и български доставчици на услуги за криптоактиви по новия регламент. Ще е налице и ефективна национална защита на потребителите на криптоуслуги и държателите на криптоактиви от страна на компетентните органи.

Вариант 2 няма въздействие/не променя производителността. Този вариант не е относим към правото на собственост, доколкото собствеността върху криптоактивите не е обусловена от определянето на национални компетентни органи и национален ред за упражняване на техните правомощия.

Вариант 2 ще има положителен ефект върху финансовите иновации и финансовия сектор като цяло, насърчавайки разпространението на нови криптопродукти и технологии в България. В този смисъл предприемането на действия по въвеждане в българското законодателство на мерки по прилагането на РПКА ще има цялостно положително въздействие върху икономическия растеж на България и конкурентоспособността на българските предприятия в сферата на криптоактивите и блокчейн.

Предложеният вариант не е относим към правата на интелектуална собственост и академичните или промишлени изследвания. Вариантът няма специфично въздействие по отношение на отделни райони от страната.

В този смисъл икономическото въздействие от този вариант е положително.

Вариант 3: „Въвеждане на мерки по прилагането на РПКА в различни секторни закони“

Този вариант е свързан с въвеждане на мерки по прилагане на РПКА в България, т.е. потенциалът и възможностите, които новата европейска рамка на пазарите на криптоактиви създава, ще бъде оползотворена в пълен обем. Един от рисковете, идентифицирани при този вариант, е свързан със възникването на допълнителни, значителни по размер разходи за пазарните участници във връзка с проверките на съответствието.

Вариант 3 няма въздействие/не променя производителността. Този вариант не е относим към правото на собственост, доколкото собствеността върху криптоактивите не е обусловена от определянето на национални компетентни органи и национален ред за упражняване на техните правомощия.

Вариант 3 ще има положителен ефект върху финансовите иновации и финансовия сектор като цяло, насърчавайки разпространението на нови криптопродукти и

технологии в България. В този смисъл предприемането на действия по въвеждане в българското законодателство на мерки по прилагането на РПКА ще има цялостно положително въздействие върху икономическия растеж на България и конкурентоспособността на българските предприятия в сферата на криптоактивите и блокчейн.

Предложеният вариант не е относим към правата на интелектуална собственост и академичните или промишлени изследвания. Вариантът няма специфично въздействие по отношение на отделни райони от страната.

В този смисъл икономическото въздействие от този вариант е положително.

Социални въздействия

Вариант 1: „Без действие“

При този вариант потребителите няма да имат възможност да се ползват от защитите, въведени от РПКА, и насочени към ограничаване на пазарните манипулации, кибератаки срещу имуществото на държатели на криптоактиви, измами и др. Няма да е налице и компетентен орган, към когото да могат да се обърнат при установени нередности. Потребителите могат да закупят криптоактиви, без да имат достъп до надеждна информация. Издателите на криптоактиви и към момента публикуват „бели книги“ към своите емисии, но тези документи нерядко имат изявено рекламен характер, съдържат преувеличена или подвеждаща информация. Липсва стандарт, който да гарантира обективно и прозрачно представяне на информацията в „белите книги“ или задължително правно становище относно характера на криптоактива, свързаните с него рискове и правата на държателите. Следователно потребителите могат да понесат големи загуби в резултат на закупуване на криптоактиви, които не отговарят на техните нужди и рисков профил.

Потребителите също са изложени на риск от загуби в резултат на измамни дейности, хакерски атаки, софтуерни грешки или загуба на данни (за чието предотвратяване съгласно РПКА доставчиците на услуги за криптоактиви са длъжни да предприемат надлежни и своевременни действия). Обещанието за висока доходност улеснява измамниците да привличат клиенти.

Вариант 2: „Приемане на нов Закон за пазарите на криптоактиви, изменящ и допълващ съответно ЗПУПС и ЗКИ“

При вариант 2 възможно най-ефективно и надеждно могат да бъдат защитени интересите на държателите на криптоактиви и клиентите на доставчици на услуги за криптоактиви. С упражняването на правомощия от КФН и БНБ по РПКА, включително правомощия по преглед на „бялата книга“ на криптоактивите и маркетинговите съобщения“ се намалява риска на потребителите да бъде предоставена подвеждаща или невярна информация. Поради богатия надзорен опит на двете институции – БНБ и КФН – на които ще бъдат възложени правомощия на компетентни органи по РПКА, ще е възможно своевременно да се установяват нарушения и измами и да се предприемат възможно най-бързите и ефективни действия за отстраняването им.

Ще се минимизира и риска за потребителите от вероятността от фалит на лица, предоставящи услуги с криптоактиви, тъй като доставчиците на криптоактиви ще бъдат обект на лиценз и надзор. Компетентните органи ще следят за съблюдаване на минимални стандарти за оперативни рискове (включително киберрискове), като по този начин доставчиците на услуги ще се насърчават да въвеждат подходящи системи и контроли, предпазвайки потребителите от загуби, произтичащи от хакерски атаки, софтуерни грешки или загуба на данни.

Определянето на приложимия ред за сезиране на компетентните органи, прилагане на административните мерки и санкции и тяхното обжалване ще гарантира интегритета на пазара, както и ще създаде възможност за поддържане на финансовата стабилност и провеждането на ефективна парична политика.

Вариант 3: „Въвеждане на мерки по прилагането на РПКА в различни секторни закони“

При вариант 3 интересите на държателите на криптоактиви и клиентите на доставчици на услуги за криптоактиви ще бъдат защитени в съответствие с възможностите на РПКА, но както е посочено в раздел 6.1 по-горе, при този вариант са налице рискове потребителите да не разбират или да се затрудняват в разбирането на своите права и задължения поради фрагментираната правна уредба. Въвеждането на мерки по прилагането на РПКА в различни секторни закони може да причини объркване сред заинтересованите страни за това кои правила да следват.

Екологични въздействия

Няма такива и при трите варианта

Специфични въздействия

При извършването на предварителна оценка на въздействието се вземат предвид и се анализират специфичните аспекти на икономическите, социални и екологични въздействия, наричани още специфични въздействия.

Вариант 1: „Без действие“

По отношение на малките и средните предприятия (МСП) при този вариант ще се запазят неблагоприятните конкурентни и пазарни ефекти, доколкото ще се запази и съществуващото положение.

Вариантът няма въздействие върху административните разходи на физическите и юридическите лица.

По отношение на въздействието върху държавния бюджет вариантът е свързан с вероятност от образуване на наказателна процедура срещу България от страна на европейските органи поради неизпълнение на ангажменти по Регламента с последваща възможност от налагане на санкции, имащи финансово измерение.

Неблагоприятните конкурентни и пазарни ефекти също ще се запазят, доколкото ще се запази и съществуващото положение.

Както е посочено по-горе, въздействието върху потребителите при този вариант ще е негативно, доколкото от една страна те няма да могат да се ползват от защитата и

гаранциите, които РПКА въвежда, а от друга страна изборът им за криптоактиви, които да придобият, ще бъде ограничен поради невъзможността на български издатели на токени и български доставчици на услуги за криптоактиви да се лицензират по новия регламент (предвид липсата на компетентен орган, който да издаде съответния лиценз).

Вариантът няма въздействие по отношение на основните права.

Вариантът няма специфични социални въздействия (напр. демографско развитие, закрила на децата).

Вариантът няма въздействие на регионално ниво.

Вариант 2: „Приемане на нов Закон за пазарите на криптоактиви, изменящ и допълващ съответно ЗПУПС и ЗКИ“

По отношение на малките и средните предприятия (МСП) този вариант има положителен ефект в няколко посоки, свързани с ефективно прилагане на РПКА:

- увеличаване на небанковите източници на финансиране за МСП чрез насърчаване на първичното предлагане на криптоактиви. ППК могат да предложат възможност на стартиращите фирми да наберат значителни суми финансиране на ранен етап на развитие, както и да спестят разходи за посредници (напр. банки). Средната сума, набрана от ППК през 2017 г. по оценка на ЕК, е около 15 милиона евро, докато една стартираща компания обикновено може да очаква инвестиция от 1,3 милиона евро от фондове за рисков капитал.
- подобряване на конкурентоспособността на българските МСП, които издават криптоактиви или предлагат услуги за криптоактиви, чрез осигуряване на достъп до европейския пазар.

Този вариант би наложил нови разходи за МСП, във връзка с изискванията на РПКА за изготвяне и публикуване на „бяла книга“, както и във връзка с цялостно привеждане на дейността в съответствие с регулаторната рамка. По изчисления на ЕК, общите разходи за изготвяне на бяла книга са около 35 хиляди евро. Също така ще възникне административен разход за МСП, които искат да се лицензират като издател на криптоактиви или доставчик на услуги за криптоактиви, под формата на такса за надзор към съответния компетентен орган.

От гледна точка на въздействието върху държавния бюджет възлагането на правомощия по надзор на съществуващи надзорни органи съгласно Вариант 2 ще позволи компетентните органи по РПКА да се ползват от наличните човешки, материални и технически ресурси, което ще намали тежестта за бюджета. Също така при наличието на регулаторна рамка и ефективно упражняване на правомощията по РПКА на национално ниво, предлагането на криптоактиви ще има икономически ползи и за бюджета (под формата на събрани такси за надзор и/или плащания по административните санкции).

По отношение на конкуренцията в страната, Вариант 2 ще има положително влияние, доколкото РПКА е насочен именно към подобряване на конкурентоспособността на европейските дружества чрез създаване на достъп до нови инвестиционни

възможности или нови видове платежни инструменти, развиване на иновации и конкуриране на равни начала на единния пазар.

Въздействието върху потребителите при този вариант също ще е положително, доколкото от една страна те ще могат да се ползват от защитата и гаранциите, които РПКА въвежда, а от друга страна изборът им на възможности за инвестиране се разширява.

Вариантът няма въздействие по отношение на основните права.

Вариантът няма специфични социални въздействия (напр. демографско развитие, закрила на децата).

Вариантът няма въздействие на регионално ниво.

Вариант 3: „Въвеждане на мерки по прилагането на РПКА в различни секторни закони“

Съображенията относно специфичните въздействия на Вариант 3 са сходни с изложените по Вариант 2, доколкото и двата варианта постигат една и съща крайна цел – въвеждане на национално ниво на мерки по прилагането на РПКА, осигуряващи ефективното прилагане на регламента в България.

Разликите произтичат основно от анализирани по-горе негативни последици от фрагментирането на регулаторната рамка, свързано от една страна с потенциално по-високи разходи за съответствие за МСП – участници на пазарите за криптоактиви, и от друга страна с трудности за потребителите да разберат правата и задълженията си по РПКА.

7.1.2. По проблем 2

Икономически въздействия:

Вариант 1 „Без действие“:

Икономическото въздействие на този вариант от една страна е свързано с липсата на ефективни механизми за прилагане на Регламент (ЕС) 2023/1113 по отношение на прехвърлянията на криптоактиви (доколкото по отношение на преводите на средства съществува частична уредба). В по-широк смисъл гореспоменатият риск, произтичащ от включването на България в „сивия списък“ на FATF има и икономическо измерение, което се изразява в забавяне или затрудняване на прехвърлянията от български държатели на криптоактиви и/или български доставчици на услуги за криптоактиви, опериращи на международните пазари поради по-сложни и бавни процедури по комплексна проверка. В този смисъл за България и пазара на криптоактиви в страната е от ключово значение да приеме необходимите мерки по прилагане на Регламент (ЕС) 2023/1113 като част от цялостните усилия за излизане от „сивия списък“ и намаляване на риска за икономиката.

Вариант 2 „Приемане на нов Закон за пазарите на криптоактиви, изменящ и допълващ съответно ЗМИП и ЗПУПС“:

Криптоактивите имат голям потенциал за повишаване на ефективността в „традиционния“ финансов сектор, включително благодарение на възможността за трансгранични прехвърляния и опериране на международните пазари. Правната

сигурност, която приемането на подходящи мерки по прилагане на регламента ще осигури, насърчава инвестициите и стимулира развитието на иновации в сектора на криптоактивите. Създаването на условия за прилагане на приложимото европейско право ще допринесе за конкурентоспособността на българския сектор на пазарите и доставчиците на криптоактиви и ще насърчи участието на български юридически и физически лица в този постоянно развиващ се сектор на икономиката. Съществуването на регулаторен режим, който по същество е еквивалентен на регулаторните режими в целия ЕС, ще улесни трансграничната дейност на доставчиците на услуги за криптоактиви, намалявайки регулаторната фрагментация и административната тежест. Повишените изисквания за разкриване на информация при преводи на средства и прехвърляния на криптоактиви намалява риска за клиентите, което от своя страна води до увеличаване на доверието и участието на пазара.

Освен изброените позитивни ефекти следва да се има предвид, че прилагането на Регламент (ЕС) 2023/1113, доколкото въвежда нови регулаторни изисквания, е съответно свързано с допълнителна административна тежест и разходи по осигуряване спазването на Регламента.

Социални въздействия

Вариант 1 „Без действие“:

Няма такова.

Вариант 2 „Приемане на нов Закон за пазарите на криптоактиви, изменящ и допълващ съответно ЗМИП и ЗПУПС“:

Новата регулация по отношение на информацията, придружаваща прехвърлянията на определени криптоактиви, създава защита както за потребителите – срещу измами и манипулации, така и за самите доставчици на услуги за криптоактиви – срещу злоупотреби с техните платформи.

Екологични въздействия

Няма такива и при двата варианта

7.1.3. По проблем 3

Икономически въздействия:

Основните икономически въздействия ще бъдат върху потребителите и инвеститорите. Цифрови оперативни сривове и инциденти могат да предизвикат тежки преки и непреки последици за финансовата система и нейните участници. С въвеждането на стандартизиран набор от правила, управляващи цифровата оперативна устойчивост във финансовия сектор, участниците на пазара ще бъдат насърчени да инвестират в технологични решения, за да осигурят по-високи нива на сигурност, като по този начин се подобри цялостната устойчивост на финансовия сектор. Очакванията са по-високите нива на цифрова сигурност на финансовата система да доведат до намаляване на броя на инцидентите и по-малко последствия за репутацията на засегнатите субекти. Цялата екосистема ще се възприема като по-безопасна и по-устойчива, особено от крайните потребители. Обществото като цяло ще спечели от повишеното доверие в сектора на финансовите услуги.

Социални въздействия:

Няма такива.

Екологични въздействия:

Потреблението на енергия от електрически уреди, по-специално от устройства, използвани от или подпомагащи ИКТ и други енергоемки технологии, нараства. Поради това е важно да се насърчи приемането на технологии с ниски емисии в съответствие с целите, определени в съобщението на Комисията относно Европейския зелен пакт и Индустриалната стратегия на Комисията.

С въвеждането на мерки по прилагането на регламента се очаква насърчаването на засиленото използване на ИКТ инфраструктури и услуги от последно поколение, които са по-устойчиви от гледна точка на околната среда. С осигуряване на правна яснота относно споразуменията с трети страни доставчици на услуги в областта на ИКТ се очаква увеличаване на използването им. Третите страни доставчици на услуги в областта на ИКТ като цяло са по-енергийно ефективни от вътрешната ИКТ инфраструктура. По-високите нива на ефективност на последните технологии и инфраструктури за сигурност ще допринесат за намаляване на потреблението на електричество, вода и други течности, използвани за охлаждане на центрове за данни, като по този начин ще имат положително въздействие върху околната среда чрез намаляване на вредните емисии. Новите и интелигентни технологии също са изградени с екологични материали, които ще улеснят рециклирането след приключване на жизнения им цикъл.

Въздействия върху МСП

Предложените изменения биха имали няколко положителни ефекта върху МСП, работещи в сферата на финансовите услуги. Преките ползи произтичат от факта, че ще е определена ясна и стандартизирана цифрова рамка за оперативна устойчивост на финансовите субекти в България, в т.ч. и за МСП. Заложеният принцип на пропорционалност гарантира, че по-високата цифрова оперативна устойчивост няма да доведе до непропорционални икономически разходи. Пропорционалността е свързана с обхвата и интензивността на предоставяната информация, за да се гарантира, че след като новите правила обхващат всички финансови субекти, изискванията към МСП са съобразени с техните рискове и нужди, както и с техния размер и бизнес профил. Чрез укрепване на компонентите за цифрова сигурност и устойчивост, МСП биха се възползвали от единните правила за прозрачно и правилно управление на дигиталния операционен риск, за уведомяване за инциденти (по-специално чрез ограничаване на дублирането на изискванията за докладване) и тестване. Освен това хармонизираният набор от правила би позволил МСП да възприемат европейски и международни стандарти, които могат да имат положително въздействие върху техните капацитет за трансгранична дейност. И накрая, предлаганите изменения в националната правна рамка ще внесе яснота относно различните правила за дигитална оперативна устойчивост, която МСП трябва да спазват, особено за тези от тях, които притежават различни разрешения и оперират на различни пазари в рамките на ЕС. Това би било допълнителна добавена стойност за по-малките и средни финансови субекти, които като цяло имат по-малко

ресурси за наемане на консултантски и юридически фирми за оценка на съответствието им със сложната нормативна база.

7.2. Качествена оценка на по-значимите въздействия и специфичните им аспекти

7.2.1. При решаването на Проблем 1:

Основните разходи (еднократни и текущи) за финансовите субекти, необходими за привеждането на дейността им в съответствие с изискванията на РПКА, както и нововъзникващите в тази връзка административни разходи, са свързани с:

По отношение на *лицата, които издават, публично предлагат или искат допускане до търговия на криптоактиви*:

- Изготвяне и публикуване на бяла книга и маркетингово съобщение при публични предлагане на криптоактиви, различни от токени, обезпечени с активи и токени за електронни пари в съответствие с изискванията на регламента;
- Спазване на изискванията за оторизация на юридическите лица и посредниците, които възнамеряват да предлагат публично и/или да искат допускане до търговия на токени, обезпечени с активи;
- Изготвяне, одобрение от компетентния орган и публикуване на бяла книга и маркетингово съобщение за токени, обезпечени с активи;
- Докладване на информация на компетентния орган за токени, обезпечени с активи с емисионна стойност по-висока от 100 млн. евро;
- Предоставяне на текуща информация на държателите на токени, обезпечени с активи;
- Изготвяне на процедури за разглеждане на жалби, идентифициране, превенция и оповестяване на конфликт на интереси;
- Изисквания по отношение на управлението и нотификации при промяна в управителния орган;
- Спазване на изисквания по отношение на собствен капитал;
- Да поддържа резерв от активи, съгласно определени изисквания, така че да се покриват рисковете, свързани с активите, отнасящи се към токени, обезпечени с активи и да се покриват ликвидните рискове, свързани с правата за обратно изкупуване на държателите, както и осигуряване на попечител на резервните активи и изисквания за инвестициите;
- Изготвяне на планове за обратно изкупуване и планове за възстановяване, които са обект на одобрение от компетентния орган;
- Изисквания към публичното предлагане и допускането до търговия на токени за електронни пари, изисквания към издаването и обратното изкупуване на токени за електронни пари;
- Изисквания към изготвяне и публикуване на бяла книга и маркетингово съобщение за токени за електронни пари;
- Изготвяне на планове за обратно изкупуване и планове за възстановяване.

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за пазарите на криптоактиви

Издателите на токени, обезпечени с активи, различни от кредитни институции следва по всяко време да разполагат със собствени средства, в размер, равен на по-високата от следните стойности:

- 350 000 евро
- 2% от средната стойност на резерва от активи
- ¼ от фиксираните режийни разходи за предходната година

По отношение на *доставчиците на услуги за криптоактиви*:

- Юридическите лица и други посредници, които желаят да бъдат доставчици на услуги за криптоактиви, с изключение на определени лицензирани институции от финансовия сектор (кредитни институции, централни депозитари, инвестиционни посредници, пазарни оператори, дружества за електронни пари, управляващи дружества и лица, управляващи алтернативни инвестиционни фондове) следва да кандидатстват за лиценз, да бъдат оторизирани като доставчици на услуги за криптоактиви.
- Всички доставчици е необходимо да спазват изисквания по отношение на пруденциални изисквания, изисквания по отношение на управлението, да предоставят регулярна информация на компетентните органи, идентификация, превенция и оповестяване на конфликт на интереси.
- Осигуряване на попечителство и администрация на криптоактиви от името на клиенти;
- Изисквания към поддържането на търговски платформи за криптоактиви
- Изисквания по отношение на обмяната на криптоактиви във валута или други криптоактиви;
- Изисквания по отношение на ценообразуването, обратно изкупуване и управлението на портфейли от криптоактиви;
- Изисквания по отношение предотвратяване на пазарни злоупотреби с криптоактиви, забрана за търговия с вътрешна информация, пазарна манипулация и др.

По отношение на **еднократните разходи**, които ще бъдат извършени от финансовите субекти, които желаят на издават, публично търгуват или желаят допускане до търговия с определени криптоактиви, както и доставчиците на услуги за криптоактиви следва да кандидатстват и при изпълнение на изискванията и одобрение да получат лиценз за извършване на съответната дейност, да разполагат със съответни информационни системи за отчитане, надеждно ценообразуване и системи за събиране, обработка и докладване на данни и информация.

По отношение на **надзорните органи** може да се очаква увеличение на разходите във връзка с допълнителните правомощия, като по-осезаемо това ще бъде за КФН. По подробно прогноза за очакваните разходи е направена в раздел 7.4 „Административна тежест“.

Проблем 1: Невъзможност за прилагане на РПКА на територията на Република България и за извършване на	Вариант 1: „Без действие“
---	---------------------------

**Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието |
Законопроект за пазарите на криптоактиви**

дейност от издателите на токени и доставчиците на услуги за криптоактиви в страната и в ЕС			
Вероятност въздействието да се прояви	Въздействие 1 Икономически въздействия	Въздействие 2 Социални въздействия	Въздействие 3 Въздействия върху МСП
<i>Ниска</i>	X	X	X
<i>Средна</i>			
<i>Висока</i>			
	Вариант 2: „Приемане на нов Закон за пазарите на криптоактиви, изменящ и допълващ съответно ЗПУПС и ЗКИ“		
Вероятност въздействието да се прояви	Въздействие 1 Икономически въздействия	Въздействие 2 Социални въздействия	Въздействие 3 Въздействия върху МСП
<i>Ниска</i>			
<i>Средна</i>			
<i>Висока</i>	X	X	X
	Вариант 3: „Въвеждане на мерки по прилагането на РПКА в различни секторни закони“		
Вероятност въздействието да се прояви	Въздействие 1 Икономически въздействия	Въздействие 2 Социални въздействия	Въздействие 3 Въздействия върху МСП
<i>Ниска</i>			
<i>Средна</i>			
<i>Висока</i>	X	X	X

7.2.2. При решаването на Проблем 2:

По-значимите въздействия във връзка с Проблем 2 „Невъзможност за осъществяване на надзор по Регламент (ЕС) 2023/1113 върху дейността на българските доставчици на услуги за криптоактиви“ са свързани с:

- намаляване на риска от изпиране на пари/финансиране на тероризма;
- ефективен надзор върху доставчиците на платежни услуги и доставчиците на услуги за криптоактиви;
- репутационен риск за България (включително в контекста на включването на страната в „сивия списък“ на FATF).

Проблем 2 „Невъзможност за осъществяване на надзор по Регламент (ЕС) 2023/1113 върху дейността на българските доставчици на услуги за криптоактиви“	Вариант 1 „Без действие“
--	---------------------------------

**Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието |
Законопроект за пазарите на криптоактиви**

Вероятност въздействието да се прояви	Въздействие 1 Намаляване на риска от ИП/ФТ	Въздействие 2 Ефективен надзор	Въздействие 3 Репутационен риск
<i>Ниска</i>	<i>X</i>	<i>X</i>	<i>X</i>
<i>Средна</i>			
<i>Висока</i>			

При избора на Вариант 1 „Без действие“ няма да бъдат предприети никакви действия за адресиране на констатираните непълноти в действащото законодателство по отношение на правния режим за предоставянето на информация при преводите на средства и прехвърлянията на определени криптоактиви. Следователно няма да има промяна в регулаторната тежест, нито изискване за предвиждане на допълнителни разходи за дейността. В същото време обаче няма да бъдат осигурени необходимите гаранции за защита на финансовата система от злоупотреби и за осъществяване на ефективен надзор върху българските доставчици на платежни услуги и доставчици на услуги за криптоактиви.

Проблем 2 <i>„Невъзможност за осъществяване на надзор по Регламент (ЕС) 2023/1113 върху дейността на българските доставчици на услуги за криптоактиви“</i>		Вариант 2: Приемане на нов Закон за пазарите на криптоактиви, изменящ и допълващ съответно ЗМИП и ЗПУПС	
Вероятност въздействието да се прояви	Въздействие 1 Намаляване на риска от ИП/ФТ	Въздействие 2 Ефективен надзор	Въздействие 3 Репутационен риск
<i>Ниска</i>			
<i>Средна</i>			<i>X</i>
<i>Висока</i>	<i>X</i>	<i>X</i>	

При избора на Вариант 2 „Приемане на нов Закон за пазарите на криптоактиви, изменящ и допълващ съответно ЗМИП и ЗПУПС“ ще бъдат предприети подходящи действия за адресиране на констатираните непълноти в действащото законодателство по отношение на правния режим за предоставянето на информация при преводите на средства и прехвърлянията на определени криптоактиви чрез определяне на компетентни органи и реда за упражняване на техните правомощия по Регламент (ЕС) 2023/1113. Това ще доведе до промяна в регулаторната тежест и осигуряване на необходимите гаранции за защита на финансовата система от злоупотреби и за осъществяване на ефективен надзор върху българските доставчици на платежни услуги и доставчици на услуги за криптоактиви.

7.2.3. При решаването на Проблем 3

Основните разходи (еднократни и текущи) за финансовите субекти, необходими за привеждането на дейността им в съответствие с изискванията на европейската правна рамка, уреждаща оперативната устойчивост на цифровите технологии във

финансовия сектор, както и нововъзникващите в тази връзка административни разходи, са свързани с:

- разработване на различни стратегии, политики, процедури, протоколи и планове във връзка с управление на риска в областта на ИКТ;
- водене на информационни регистри за всички договорни споразумения за услуги в областта на ИКТ, сключени с трети страни, доставчици на такива услуги;
- управлението, класифицирането и докладването на инциденти с ИКТ;
- тестване на инструментите, системите и процесите на ИКТ;
- осигуряване на оперативен капацитет и персонал, които да събират информация за уязвимите места, киберзаплахите и инцидентите с ИКТ;
- обмяна на информация и сведения за киберзаплахи между финансовите субекти.

По отношение на **пазарните участници (финансовите субекти)**, посочените по-горе разходи ще възникнат предвид необходимостта да изпълнят новите изисквания. В резултат на измененията в националната правна рамка могат да бъдат очаквани следните икономически, социални и правни негативни въздействия, които биха довели до разходи:

- Въвеждането на многобройни стратегии, политики, процедури, протоколи и планове във връзка с управление на риска в областта на ИКТ ще затрудни ежедневната дейност на финансовите субекти;
- Необходимостта от осигуряване на оперативен капацитет и персонал, които да събират информация за уязвимите места, киберзаплахите и инцидентите с ИКТ ще увеличи разходите за персонал на финансовите предприятия;
- Управлението, класифицирането и докладването на инциденти с ИКТ ще доведе до увеличаване на административната тежест за финансовите субекти, както и до разходи за администриране на тези функции.
- Периодичното тестване на инструментите, системите и процесите на ИКТ изисква допълнителни разходи, свързани с осигуряване на ИКТ продукти и системи, чрез които да се извършва съответното тестване, както и разходи за лицата, които ще провеждат тези тестове.
- Възможно е финансовите субекти, които не могат да отговорят на изискванията на закона, да престанат да извършват дейност или да ограничат дейността си, което би могло да доведе до консолидация на пазара.

По отношение на **еднократните разходи**, които ще бъдат извършени от финансовите субекти във връзка с инвестиции в ИКТ системи и общо подобряване на качествените изисквания за риск от ИКТ, не е възможно да се определят количествено предвид големите различия в системите при различните финансови субекти, текущото им ниво на готовност и устойчивост (напр. политики, контрол, процедури) и т.н.

По отношение на **периодичните разходи**, проучване на европейско ниво показва, че банки, застрахователи предприятия, управляващи дружества, инвестиционни

посредници и др. правят разходи средно между 6% и 14%¹⁶ от своя ИКТ бюджет за киберсигурност, при средно ниво 10%. Освен това проучването показва, че средно около 10% от финансовите субекти са под диапазона от 6% – 14%. В тази връзка, като се вземе предвид, че общият брой субекти, опериращи във финансовия сектор в Република България е 151, около 15 бр. (10% от всички финансови субекти в Република България) ще бъдат засегнати от законовите промени и ще трябва да направят допълнителни инвестиции до 5% от техния ИКТ бюджет, за да достигнат долната граница на диапазона. Въпреки това, тези периодични разходи се очаква да бъдат много по-ниски, както за големите, така и за по-малките финансови субекти. Това се дължи на факта, че големите финансови субекти вече са увеличили разходите си за ИКТ и киберсигурност, докато за по-малките субекти се очаква разходите да бъдат по-ниски, тъй като при калибрирането на мерките ще се прилага пропорционалност. И накрая, тези финансови субекти, които понастоящем са на неоптимални нива на цифрова оперативна устойчивост, биха могли да очакват да понесат по-високи периодични разходи.

По отношение на разходите за тестване за проникване, в оценката на въздействието на Европейската комисия към проекта на Регламент (ЕС) 2022/2554, на европейско ниво са посочени разходи в диапазона 250 – 500 хиляди евро на тест, в зависимост от обхвата на теста.¹⁷ Като цяло разходите, свързани с TLPT тестването са високи.

Разходите за **участие на финансовите субекти в схеми за споделяне на информация за киберзаплахи** са в широк диапазон и варират в зависимост от вида на инициативата, понякога те се определят на база на активите или приходите на субектите, а може да включват и такса членски внос (напр. от основно до премиум членство), пътни разходи, разходи за персонал, ИКТ разходи за инсталиране и настройка на платформа за споделяне на информация и т.н. Участието на финансовите субекти в такива схеми е доброволно, поради което не може да се предвиди точния размер на общите разходи, които ще бъдат направени в този случай.

Разходите във връзка с **докладването на инциденти** за финансовите субекти, които извършват докладване на инциденти по **Директива (ЕС) 2016/1148 относно мерки за високо общо ниво на сигурност на мрежите и информационните системи в Съюза (МИС)**, ще бъдат по-малко в сравнение с тези финансови субекти, които досега не са подлежали на докладване и ще трябва да докладват инциденти, свързани с ИКТ (напр. разходи за създаване на ИТ системи, разработване на вътрешни шаблони и т.н.). Броят на докладваните инциденти ще зависи до голяма степен от пропорционалността на бъдещите правила и калибрирането на праговете на същественост, които ще предизвикат докладване (напр. съществени инциденти). Според данните от индустрията и изчисленията на ЕК средно еднократните разходи за голяма европейска банка за разработване на вътрешен шаблон за докладване на инциденти биха възлизали на приблизително 9 000 евро. С оглед липсата на данни за българските институции, може да се направи единствено допускането, че

¹⁶ Данни от стр. 43 на [предварителната пълна оценка на въздействието](#) на проекта на Регламент (ЕС) 2022/2554

¹⁷ Данни на ЕК посочени на стр. 44 от предварителната пълна оценка на въздействието към проекта на Регламент (ЕС) 2022/2554

**Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието |
Законопроект за пазарите на криптоактиви**

посочените разходи за българския пазар ще бъдат приблизително като посочените от ЕК.

По отношение на **третите страни, критични доставчици на услуги в областта на ИКТ**, разходите ще са свързани с организационни промени, за да позволят надзора на техните дейности.

По отношение на **надзорните органи** може да се очаква увеличение на разходите във връзка с допълнителните правомощия, които надзорните органи ще осъществяват (напр. допълнително докладване на инциденти). Надзорните органи, които биха участвали в прекия надзор на трети страни, критични доставчици на услуги **в областта на ИКТ**, (напр. споразумения за сътрудничество, съвместни инспекции и обмен на информация), се очаква да имат по-големи разходи.

<p>Проблем 3: <i>„Невъзможност за предприятията от финансовия сектор да приложат цялостни и единни изисквания към цифровата оперативна устойчивост</i></p>	Вариант 1: Без действие			
	Вероятност въздействието да се прояви	<i>Социални въздействия</i>	<i>Екологични въздействия</i>	<i>Въздействия върху МСП</i>
	<i>Ниска</i>	<i>X</i>	<i>X</i>	<i>X</i>
	<i>Средна</i>			
	<i>Висока</i>			

<p>Проблем 3: <i>„Невъзможност за предприятията от финансовия сектор да приложат цялостни и единни изисквания към цифровата оперативна устойчивост</i></p>	Вариант 2: Приемане на промени в съответните секторни закони с оглед осигуряване на необходимите условия за прилагането на Регламент (ЕС) 2022/2554 и въвеждането на изискванията на Директива (ЕС) 2022/2556			
	Вероятност въздействието да се прояви	<i>Социални въздействия</i>	<i>Екологични въздействия</i>	<i>Въздействия върху МСП</i>
	<i>Ниска</i>	<i>X</i>	<i>X</i>	
	<i>Средна</i>			<i>X</i>
	<i>Висока</i>			

7.3. Количествена оценка на най-значимите въздействия и на специфичните им аспекти

7.3.1. При решаването на Проблем 1:

Вариант 1 „Без действие“ – няма ефект

Вариант 2 „Приемане на нов Закон за пазарите на криптоактиви, изменящ и допълващ съответно ЗПУПС и ЗКИ“

Извършването на количествена оценка на въздействията на различните варианти на действие на проблем 1 на този етап се затруднява тъй като същата зависи, от една страна, от лицата, които биха били обект на регулиране и надзор по РПКА, като на този етап техния брой не е известен, а от друга – от собствените им финансови възможности за изпълнение на всички изисквания по РПКА, както и от обема и вида дейност, които искат да осъществяват. В настоящият случай проектът на ЗПКА, в частта свързана с постигане на пълно съответствие на действащата нормативна уредба на национално ниво с РПКА.

Приемането на нов ЗПКА ще благоприятства развитието на криптоактивите като бързи и евтини разплащателни средства, конкуриращи се, особено в трансграничен план, със съществуващите платежни инструменти. Намалението на разходите ще бъде особено съществено при прехвърлянето на средства. Според настоящите оценки то би могло да бъде от порядъка на 220 – 570 млн. евро годишно на ниво ЕС. С това ще се допринесе и за финансовото приобщаване в самия ЕС. Освен това фирмите в ЕС, в т.ч. МСП, ще могат да използват да емисиите на криптоактиви и токени – ценни книжа, като свой допълнителен източник на финансиране. Специално регламентиране на тези криптоактиви, които не са финансови инструменти, ще включи тези активи в обхвата на нормите за защита на потребителите и ще осигури лоялни пазарни отношения и стабилност. На този етап не е възможно да се прогнозира общото допълнително финансиране, което емисиите на криптоактиви ще предоставят, тъй като то зависи от редица външни фактори (потребностите на издателите от финансиране, текущото отношение на пазара към този род активи, ответната реакция на другите конкурентни канали на финансиране и др.). Така или иначе обаче се очаква разходите за финансиране с емисии на криптоактиви да са с 20 – 40 % по-ниски в сравнение със сходно по размер първично публично предлагане на традиционни ценни книжа. Положителен ефект ще има върху търгуването и операциите след търгуване на токени – ценни книжа, тъй като ще предоставят правна яснота за това как се прилага действащото законодателство, ще премахнат нормативните пречки и ще създадат специална уредба на пазарните инфраструктури, основани на ТДР. Потенциалната полза от повишената ефективност вследствие на широкото използване на ТДР и токени – ценни книжа на спот пазарите на ЕС на капиталови инструменти се оценява на 540 млн. евро годишно. Въпреки това, пълното разгръщане на токени – ценни книжа и ТДР по протежение на цялата верига на търгуване и операции след търгуването ще зависи и от разрешаването на техническите въпроси (каквито са например капацитетът за разрастване и оперативната съвместимост на отделните мрежи на ТДР). Поради това разглежданите мерки са само отправна точка на целта за извличане на полза от повишената ефективност в средносрочен до дългосрочен план, която ще донесат улесняването на иновациите.

Вариант 3 „Въвеждане на мерки по прилагането на РПКА в различни секторни закони“

Доколкото въвеждането на мерки по прилагането на РПКА в различни секторни закони ще постигне пълно съответствие на действащата нормативна уредба на

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за пазарите на криптоактиви

национално ниво с РПКА, количествената оценка на най-значимите въздействия е сходна с тази по Вариант 2.

7.3.2. При решаването на Проблем 2:

Вариант 1 „Без действие“ – няма ефект.

Вариант 2 „Приемане на нов Закон за пазарите на криптоактиви, изменящ и допълващ съответно ЗМИП и ЗПУПС“

Въвеждането на мерки по прилагането на Регламент (ЕС) 2023/1113 ще улесни както задължените лица, така и контролните органи в дейността по прилагането им и така ще се създаде голяма вероятност за намаляване на рисковете и дейностите по ИП/ФТ.

7.3.3. При решаването на Проблем 3:

Вариант 1 „Без действие“ – няма ефект.

Вариант 2 „Приемане на промени в съответните секторни закони с оглед осигуряване на необходимите условия за прилагането на Регламент (ЕС) 2022/2554 и въвеждането на изискванията на Директива (ЕС) 2022/2556“

- Оценка на риска
- Анализ на разходите и ползите
- Анализ на ефективността
- Мултикритериен анализ
- Оценка на въздействието върху малките и средните предприятия

Извършването на количествена оценка на въздействията на различните варианти на действие на този етап се затруднява тъй като същата зависи, от една страна, от услугите във връзка с ИКТ, които биха ползвали финансовите субекти, сключвайки договори с трети страни доставчици на услуги в областта на ИКТ, а, от друга, от собствените им финансови възможности за осигуряване спазването на изискванията на Регламент (ЕС) 2022/2554. В настоящият случай проектът на акт, в частта свързана с постигане на пълно съответствие със законодателството на ЕС, има основно за цел регламентиране на усъвършенствана уредба на управлението на риска, свързан с ИКТ в областта на финансовите услуги, и тестването на ИКТ системите от страна на финансовите субекти, в т.ч. подобряване на надзора върху рисковете, произтичащи от зависимостта на финансовите субекти от трети лица, доставчици на услуги в областта на ИКТ.

7.4. Административна тежест

7.4.1. По Проблем 1.

Вариант 1 „Без действие“ – няма ефект върху административната тежест.

Вариант 2 „Приемане на нов Закон за пазарите на криптоактиви, изменящ и допълващ съответно ЗПУПС и ЗКИ“

С въвеждането на проект на ЗПКА ще се регулира изцяло дейността и предоставянето на услуги с криптоактиви. Всяко лице, което желае публично да предлага или иска токен, обезпечен с активи да бъде допуснат до търговия ще е необходимо да бъде лицензирано. Обект на лиценз и постоянен пруденциален надзор са и доставчиците на услуги за криптоактиви. Поднадзорните лица, съответно на КФН и на БНБ ще е необходимо да извършват редица еднократни и периодични разходи, с оглед спазването изискванията на РПКА.

По отношение на поднадзорните лица на КФН – юридически лица, които възнамеряват да издават, предлагат публично или искат допускане до търговия на токени, обезпечени с активи, и имат лиценз за това, съгласно чл. 16 от РПКА или юридически лица, които предоставят услуги за криптоактиви и са получили лиценз по реда на чл. 63 от РПКА, и **поднадзорните лица на БНБ относно токени за електронни пари** – кредитни институции и дружества за електронни пари:

В настоящия случай възниква необходимост от разходи за задължените лица в две посоки:

- еднократни и периодични разходи за поднадзорните субекти – изграждане на системи за докладване и отчетност, за обработка и предоставяне на информация, изграждане на ценообразуващи модели и модели за управление на рисковете, включително операционните рискове и по-специално киберрисковете. Като част от еднократните разходи е необходимостта от кандидатстване и получаване на лиценз за извършване на конкретни дейности, което е свързано и с изпълнение на определени изисквания и условия. Към периодичните разходи следва да се включат и разходи за поддържане на пруденциални изисквания, като капиталови и ликвидни изисквания. Следва да се предвидят и разходи за наемане на допълнителен персонал.

В тази връзка за кредитните институции и дружествата за електронни пари, които издават, публично предлагат или желаят да получат разрешение за допускане до търговия с токени за електронни пари еднократните и периодичните разходи ще бъдат по-ниски, тъй като те могат да извършват дейности с криптоактиви на база на банковия си лиценз и лиценза за дружество за електронни пари. За кредитните институции някои от изискванията по отношение на публичното предлагане на токени, обезпечени с активи и по отношение на изискванията към доставчиците на услуги за криптоактиви не се прилагат, като например изискванията по РПКА за поддържане на собствен капитал, тъй като кредитните институции поддържат значително по-голям размер на собствен капитал по линия на банковите регулации.

Увеличаване на административната тежест (включително еднократни и текущи разходи) ще се наблюдава най-вече по отношение на поднадзорните лица на КФН, които не са лицензирани финансови институции. Юридически лица и посредници, различни от кредитни институции, които желаят публично да предлагат или допускат до търговия токени, обезпечени с активи или да предоставят услуги, свързани с криптоактиви, като доставчици на услуги за криптоактиви ще следва да извършват значителни еднократни и периодични разходи, като кандидатстване и изпълнение на изискванията за получаване на лиценз, периодични поддържане на пруденциални изисквания – собствен капитал, ликвидност, поддържане на резерв от активи, изграждане и поддържане на управленски структури, отговарящи на изискванията на РПКА. За осъществяване на дейността също ще са необходими

значителни ресурси – за управление на рисковете, ценообразуване, работа с клиенти и изпълнение на дейности и услуги от името на клиенти, поддържане на изисквания за прозрачност, докладване и отчетност. Това налага закупуване и поддържане на специализирани съвременни информационни и технологични системи, които са достатъчно иновативни и могат да работят при условията на ТДР.

С цел осигуряване на ресурсна и кадрова обезпеченост е необходимо функциите на заместник-председателя на КФН, ръководещ управление „Надзор на инвестиционната дейност“ да бъде разширена с дейности по осъществяване на предварителен и текущ надзор върху дейността на доставчиците на услуги за криптоактиви, издателите на криптоактиви, различни от токени, обезпечени с активи или от токени за електронни пари, и на издателите на токени, обезпечени с активи, тъй като към настоящия момент в КФН няма налице изградена специализирана структура, която да разполага с възможността да изпълнява тези функции. Изпълнението на функциите за регулиране и надзор изисква специфични знания и умения в сферата на новия пазар на криптоактиви, характеризиращ се с висок интензитет на техническа иновативност и наличие на принципно нови рискове за небанковия финансов сектор.

За постигането на тази цел е необходимо да бъдат проведени конкурси и назначените служители звеното за надзор на пазарите за криптоактиви на КФН да преминат начални обучения с цел придобиване на допълнителни познания и компетентност в областта на цифровите финансови услуги.

Съгласно чл. 35, ал. 1 от ПУДКФННА общата численост на служителите в администрацията на Комисията за финансов надзор е 260 щатни бройки. С оглед на гореизложеното, ще възникне необходимост от увеличение на персонала на Комисията, което ще доведе и до ръст на нейните разходи.

За осъществяването на горепосочените дейности КФН се нуждае от високо квалифицирани специалисти със задълбочени познания в областта както на финансовите пазари, така и в областта на финансовите иновации, които да извършват съответните регулаторни и надзорни действия спрямо доставчиците на услуги за криптоактиви, издателите на криптоактиви, различни от токени, обезпечени с активи или от токени за електронни пари, и на издателите на токени, обезпечени с активи. Предвижда се възнагражденията на новоназначените експерти и ръководен персонал, притежаващи съответните изискуеми познания в сферата на информационните технологии (IT специалисти), да бъдат завишени спрямо възнагражденията на служителите от специализираната администрация на Комисията, с оглед специфичните и високи изисквания към тяхната компетентност, а и наличието на задълбочени познания в областта на финансовите технологии и функционирането на пазара на криптоактиви, както и с оглед осигуряване на възможността за привличане на служители от други държави членки или от трети държави.

Увеличението на персонала е свързано и с осигуряването на допълнително работно пространство, а сградата, в която КФН се помещава към настоящия момент, не позволява обособяването на допълнителни работни места.

Поради изложените причини и с цел осигуряване изпълнението на законовите функции във връзка с въвеждането на задължения на КФН в качеството ѝ на национален компетентен орган съгласно РПКА, ще са необходими допълнителни средства.

Разчетите за тези средства са направени за 22 нови работни места, като е планиран и процент за прослужено време за персонала в размер на 10 %. Планирани са осигурителни вноски за работодателя в нормативно определения размер от 19,22 %, в т.ч. 11,62 % за ДОО, 2,8% за ДЗПО и 4,8% за здравно осигуряване. Във връзка с обособяването на новото звено се предвижда да бъдат създадени 2 дирекции, съответно да бъдат назначени двама души на позицията директор на дирекция.

Този вариант елиминира необходимостта от извънредни и допълнителни разходи, до каквито би довело създаването на отделен специализиран държавен орган. Както беше посочено в т. 6.1, бъдещото звено за надзор на пазарите за криптоактиви в КФН ще бъде подпомагано от вече съществуващата обща администрация на КФН, което ще доведе до по-ниски режимни разходи за неговото създаване и поддържане, както и ще осигури необходимата приемственост при осъществяването на надзорните правомощия на органа.

По отношение на възложените функции на БНБ като компетентен орган по отношение на токени за електронни пари и на някои специфични надзорни дейности във връзка с издатели на токени, обезпечени с активи и на доставчици на услуги за криптоактиви – кредитни институции административните разходи за БНБ ще бъдат на доста по-занижена стойност. Дружествата за електронни пари, които ще могат да издават и токени за електронни пари са обект на надзор от БНБ, а самите токени за електронни пари се третират регулаторно като електронни пари. По отношение на кредитните институции, които също са поднадзорни лица на БНБ определените надзорни дейности от компетенциите на БНБ не биха повишили значително разходите за централната банка, доколкото тя изпълнява тези функции съгласно изисквания на банкови регламенти.

За КФН ще възникнат нови правомощия и задължения във връзка с осъществяването на дейността по лицензиране и надзор на доставчиците на услуги за криптоактиви, включително при разширяване на обхвата на лиценза, както и действията за отнемане на лиценз на тези субекти. Също така ще възникнат и правомощия за изискване от субектите по предложението за регламент за предоставяне на допълнителна информация и документи, от значение за изпълнението на техните задължения, за налагане на мерки по спиране на дейността на доставчик на услуги за криптоактиви при определени обстоятелства, за изискване от предложителите, от лицата, кандидатстващи за допускане до търговия с криптоактиви или от издателите на криптоактиви, различни от токени, обезпечени с активи, или от токени за електронни пари, и от издателите на токени, обезпечени с активи, да изменят своята бяла книга и други.

За извършваната от субектите по предложението за регламент дейност следва да бъдат въведени такси съгласно тарифата, определена в приложението към чл. 27, ал. 1 от ЗКФН за издаване на лицензи, одобрения и разрешения за извършване на дейност, такси при отнемане на лиценз и такси за осъществяване на общ финансов надзор. За определяне на размера на таксите е приложена Методиката за

определяне на разходоориентиран размер на таксите по чл. 7а, ал. 1 от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност и разходването им, приета от Министерския съвет. Посочените такси ще представляват собствени приходи по бюджета на КФН, но въпреки това, при анализ на евентуалните предстоящи промени, се установява, че те ще окажат незначително пряко въздействие, изразяващо се в увеличение на приходната част на бюджета на КФН, поради малкия брой такси, които се очаква да бъдат заплатени в началния период след извършване на съответните законодателни изменения и допълнения.

Създаването на звено за надзор на пазарите за криптоактиви на КФН и широкото приложно поле на РПКА, както и пряката му връзка с дейността на част от лицата по чл. 4, т. 38 от ЗМИП (лицата, които по занятие предоставят услуги за обмяна между виртуални валути и признати валути без златно покритие), предполагат същите да станат поднадзорни лица на Комисията за финансов надзор. С оглед на това, считаме, че и надзорът на лицата по чл. 4, т. 39 от ЗМИП (доставчици на портфейли, които предлагат попечителски услуги) може да бъде осъществяван от Комисията за финансов надзор, доколкото съгласно чл. 1, параграф 2, буква „г“ от Директива (ЕС) 2018/843 на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива (ЕС) 2015/849 за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма и за изменение на директиви 2009/138/ЕО и 2013/36/ЕС определя тези лица като предоставящи услуги за опазване на частни криптографски ключове от името на своите клиенти за притежаването, съхраняването и прехвърлянето на виртуални валути. Извършването на надзорни действия по отношение на тези лица от КФН се обосновава и от факта, че КФН има необходимата практика и познания в производствата по издаване на одобрения на управителните и контролните органи на своите поднадзорни лица, с оглед на което има изградена ясна концепция и възможност да разглежда заявленията за одобрение на служителите на висша ръководна длъжност на лицата по чл. 4, т. 38 и 39 от ЗМИП, което задължение произтича от изискванията на чл. 47, параграф 2 от Директива (ЕС) 2015/849 за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма, за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 2005/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и на Директива 2006/70/ЕО на Комисията. По този начин ще бъде облекчена дейността на Националната агенция за приходите (НАП), като в КФН ще бъдат съсредоточени дейностите за издаване на разрешения, регистрация на посочените лица и упражняването на надзор. По този начин ще бъде осигурена и висока степен на защита на инвеститорите, като се намалят рисковете от измами, като КФН ще осъществява професионален, обективен и прозрачен надзор на подлежащите на надзор субекти съгласно РПКА и на другите субекти съгласно чл. 4, т. 38 и 39 от ЗМИП, които не попадат в обхвата на регламента.

В хода на обществените консултации и обсъждане на предложения законопроект ще бъде направена допълнителна преценка на административната тежест въз основа на получената допълнителна информация от заинтересованите страни.

Вариант 3: Въвеждане на мерки по прилагането на РПКА в различни секторни закони – същия ефект върху административната тежест като по Вариант 2.

7.4.2. По Проблем 2.

Вариант 1 „Без действие“ – няма ефект върху административната тежест

Вариант 2 „Приемане на нов Закон за пазарите на криптоактиви, изменящ и допълващ съответно ЗМИП и ЗПУПС“ – няма ефект върху административната тежест, доколкото с предвижданите промени при Вариант 2, в законодателството не се въвеждат лицензионни, одобрителни или регистрационни режими.

7.4.3. По Проблем 3.

Вариант 1 „Без действие“ – няма ефект върху административната тежест.

При преценката относно административната тежест не се разглежда Вариант 1 „Без действие“, тъй като промяна в административната тежест няма да има, а при всички случаи, в които режимът ще се въвежда, било под формата на организационни мерки или под формата на нормативна промяна на действащото законодателство ще се следват сходни като мащаб разходи за задължените лица.

Вариант 2 „Приемане на промени в съответните секторни закони с оглед осигуряване на необходимите условия за прилагането на Регламент (ЕС) 2022/2554 и въвеждането на изискванията на Директива (ЕС) 2022/2556“:

- *Засегнати финансови субекти: административна тежест (Модел на стандартните разходи)*

С предвижданите промени при Вариант 2 в законодателството не се въвеждат лицензионни, одобрителни или регистрационни режими.

По отношение на поднадзорните на КФН лица при Вариант 2:

В настоящия случай ще е налице необходимост от разходи за задължените лица в две посоки:

- еднократни и периодични разходи за финансовите субекти, без микропредприятията, които трябва да въведат, поддържат и актуализират стабилна и всеобхватна програма за тестване на оперативната устойчивост на цифровите технологии като неразделна част от рамката за управление на риска в областта на ИКТ;
- текущи разходи за възнаграждения на служители на поднадзорните лица, ангажирани изцяло или частично с обслужването на дейностите по докладването за съществени инциденти с ИКТ и уведомяване на доброволен принцип за значителни киберзаплахи.

Липсата на такива служители в поднадзорните на КФН лица, което е обусловено от липсата на задължения за тях за предоставяне на съответната информация, затруднява изчисляването на нужните разходи за тази цел. Към момента приложението на модела на стандартните разходи, препоръчван за изчисляването на разходите за служители, свързани с изпълнението на задълженията по режима, е невъзможно, тъй като до момента такива служители няма наети в поднадзорните на КФН лица и е трудно да се прогнозира тяхното средно възнаграждение.

В хода на обществените консултации и обсъждане на предложения законопроект ще бъде направена допълнителна преценка на административната тежест въз основа на получената допълнителна информация от заинтересованите страни.

По отношение на поднадзорните на БНБ лица при Вариант 2:

Съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2022/2554 финансовите субекти трябва да разполагат с всеобхватен капацитет, който да позволява стабилно и ефективно управление на риска в областта на ИКТ, както и със специални политики и процедури за справяне с всички инциденти с ИКТ и за докладване на съществените инциденти с ИКТ. С оглед въведените изисквания финансовите субекти да разполагат с политики за тестване на системите, контролите и процесите на ИКТ, както и за управление на риска в областта на ИКТ, пораждан от трета страна, базовите стандарти за оперативна устойчивост на цифровите технологии на финансовите субекти следва да бъдат повишени, което ще доведе до увеличаване на административната тежест за тези субекти.

За финансовите субекти, които към момента спазват изискване за докладване на инциденти съгласно Директива (ЕС) 2015/2366 административната тежест във връзка с докладването на инциденти няма да се промени. С въвеждането на мерките по Регламент (ЕС) 2022/2554 за кредитните институции, платежните институции, дружествата за електронни пари и доставчиците на услуги по предоставяне на информация за сметка ще престане да се прилага редът за докладване на инциденти съгласно Директива (ЕС) 2015/2366. Посочените финансови субекти ще докладват по реда на Регламент (ЕС) 2022/2554 всички операционни и свързани със сигурността инциденти, свързани с плащания, които досега са били докладвани съгласно посочената директива, независимо дали тези инциденти са свързани с ИКТ.

Увеличаване на административната тежест (включително еднократни и текущи разходи) ще се наблюдава най-вече по отношение на финансови субекти, които не са микропредприятия, и следва да създадат по-сложни управленски механизми за въвеждане изискванията на Регламент (ЕС) 2022/2554, с каквито към момента е възможно да не разполагат. По-големите финансови субекти потенциално разполагат с повече ресурси и могат да мобилизират средства за създаването на управленски структури и въвеждането на различни корпоративни стратегии. Такива субекти по-лесно биха могли да организират своето управление на риска в областта на ИКТ в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2022/2554.

Тъй като само финансови субекти, определени за целите на обстойно тестване на устойчивостта на цифровите технологии, ще подлежат на изискването на тестване за проникване, административната тежест и финансовите разходи, свързани с провеждането на такива тестове, ще се поемат от малък процент финансови субекти.

Възможни методи за анализа на въздействията

- Модел на стандартните разходи*

7.5. Оценка на въздействието върху малките и средните предприятия

7.5.1. При решаването на Проблем 1.

Вариант 1 „Без действие“ – няма ефект

Вариант 2 „Приемане на нов Закон за пазарите на криптоактиви, изменящ и допълващ съответно ЗПУПС и ЗКИ“

Възможни методи за анализа на въздействията

- ☑ Оценка на въздействието върху малките и средните предприятия
- ☑ Въздействието върху МСП е значим акцент на настоящата оценка, тъй като МСП са най-уязвими при резки промени в регулаторните отношения, а в същото време представляват 99% от броя на всички предприятия и осигуряват 75% от работните места в страната.
- ☑ Препоръчителният вариант няма да окаже отрицателни въздействия върху МСП, тъй като не води до нови разходи по изпълняване на нормативни изисквания, по-строго регулиране на икономическите сектори, както и не води до ограничаване или забрана за пускането на нови продукти на пазара.
- ☑ Развитието на пазарите за криптоактиви ще окаже положително въздействие върху МСП. Чрез рационализиране на процеса на набиране на капитал и засилване на конкуренцията предлагането на криптоактиви може да даде възможност за иновативно и приобщаващо финансиране, включително за малките и средните предприятия.

С влизането в сила на РПКА и чрез приемането на проект на ЗПКА, чрез които се уреждат мерките по прилагане на регламента се увеличават възможностите за финансиране на компаниите с произход България, и по-специално възможностите за алтернативно финансиране на МСП.

Набирането на капитал чрез издаване на токени представлява иновативен метод за финансиране на проекти, който допълва други източници, като колективното финансиране, финансирането чрез фондовете за рисков капитал или чрез първично публично предлагане на ценни книжа. Чрез рационализиране на процеса на набиране на капитал и засилване на конкуренцията предлагането на криптоактиви се създава възможност за иновативно и приобщаващо финансиране най-вече за МСП. Освен че предоставят капитал на компании, които понякога нямат алтернатива, предлагането на токени ще окаже натиск върху съществуващите източници на финансиране да се конкурират и да предоставят по-добри условия за малките и средни предприятия.

Позволяване на потребителите и инвеститорите в ЕС да получат достъп до нови инвестиционни възможности или нови видове платежни инструменти, конкуриращи се със съществуващите, за предоставяне на бързи, евтини и ефективни плащания.

Наличието на ясна правна основа за криптоактивите в ЕС и в Република България в частност, би позволило на компаниите и разработчиците да правят иновации и да се конкурират на равни начала на единния пазар. Това би позволило да се използват предимствата на тази сравнително нова форма на плащане, без да се подкопава защитата на потребителите и финансовата стабилност.

Пропуснати възможности за финансиране за МСП поради ниско ниво на първични предлагания на криптоактиви и токени. Първичното предлагане на криптопари (ППК) е операция, при която компании и предприемачи набират капитал за своите проекти в замяна на криптоактиви, които създават. Предложенията за потребителски токени, по-специално, представляват иновативен метод за финансиране на проекти, който допълва други източници, като колективно финансиране, рисков капитал или първично публично предлагане (ППП) на ценни книжа на регулиран пазар. Те предоставят капитал на компании, които понякога нямат алтернатива за привличане на средства, продажбите на токени също оказват натиск върху съществуващите източници на финансиране да се конкурират и предоставят по-добри условия за МСП.

Има и специфични предимства за ППК в сравнение с традиционните пазарни източници на финансиране. ППК на помощни токени предоставят на стартиращи фирми средства за предварителна продажба на достъп (потенциално с отстъпка) до софтуер, който е в процес на разработка. За разлика от други средства за финансиране, такива токени не са дялови ценни книжа и не дават никакви права за участие в управлението на компанията. Следователно, те позволяват финансиране на МСП, без да размиват собствения капитал на предприемачите. ППК могат да се извършват и без посредници, като банки, което означава, че цената на транзакцията може да бъде по-ниска. Например, изчислено е, че ППК разходите са около 3% от набраните средства за оферти около \$1 милион, в сравнение с 10 – 12% за PPP. ППК също са по-бързи за изпълнение в сравнение с PPP, поне в текущото състояние на пазара на криптоактиви. Те също така са по-приобщаващ метод на финансиране в сравнение с други традиционни механизми за финансиране. ППК ефективно включва бъдещи потребители, което позволява на компанията да оцени търсенето на продукта или услугата, преди да започне да функционира. Ползата от ППК също е свързана с ликвидността на токена. За разлика от рисковия капитал и груповото финансиране, където инструментите са неликвидни, голям брой потребителски токени могат да се търгуват на вторичен пазар (дори ако ликвидността не е гарантирана).

Вариант 2 има общо положително въздействие върху МСП. Ще се увеличат небанковите източници на финансиране за МСП чрез публичното предлагане на криптоактиви или допускането им до търговия. Публичното предлагане на криптоактиви осигурява възможност на стартиращите фирми да наберат значителни суми финансиране на ранен етап на развитие. Освен това публичното предлагане на криптоактиви се извършва с по-малко посредници, което намалява разходите за такова набиране на средства в сравнение с друго небанково финансиране (като колективното финансиране). Вариант 2 води до нови разходи за МСП, като се изисква публикуването на информационен документ (т.нар. „бяла книга“), описващ издаването на токени. Това изискване обаче няма да се прилага за малки предложения под определен праг и за криптоактиви, разпространявани на малък кръг потребители.

Чрез първичните предлагания на криптопари (ППК) и на токени – ценни книжа ще се увеличат небанковите източници на финансиране за МСП. ППК могат да предоставят на новосъздадените дружества възможност за набиране на значително финансиране на ранен етап от развитието, при това с по-ниски разходи, отколкото при едно PPP: при въведената уредба разходите за финансиране с криптоактиви се

очаква да са с 20 – 40 % по-ниски в сравнение със сходно по размер първично публично предлагане. Предпочетените варианти ще породят за издателя на криптоактиви, който е МСП, разходи за съблюдаване на изискванията от порядъка на 35 000 евро на емисия.

Вариант 3 „Въвеждане на мерки по прилагането на РПКА в различни секторни закони“ – положителният ефект върху МСП по този вариант е сходен с този по Вариант 2, доколкото и двата варианта постигат една и съща крайна цел – въвеждане на национално ниво на мерки по прилагането на РПКА, осигуряващи ефективното прилагане на регламента в България. При вариант 3 обаче са по-ясно изразени негативните последици за МСП от фрагментирането на нормативната уредба в различни секторни закони, т.к. разходите по съответствието ще са по-съществени за МСП – участници на пазарите за криптоактиви.

7.5.2. При решаването на Проблем 2.

Вариант 1 „Без действие“ – няма ефект

Вариант 2 „Приемане на нов Закон за пазарите на криптоактиви, изменящ и допълващ съответно ЗМИП и ЗПУПС“

Основната цел на Регламент (ЕС) 2023/1113 е свързан с предприемането на ефективни мерки, гарантиращи, че чрез преводите на средства и виртуални активи потоците от пари с незаконен произход няма да могат да се използват във финансовата система за престъпна дейност, изпиране на пари и терористични цели. По този начин ще се гарантира на целостта, стабилността и репутацията на финансовия сектор, както на национално ниво, така и на ниво ЕС, ще се осигури надеждност, стабилност и доверие във финансовата система във финансовата система в страната, което е ключов фактор за нормалното функциониране на реалната икономика, и в частност МСП. Осигуряването на надеждна и стабилна системата за преводи на средства и виртуални активи, гарантираща, че престъпниците и техните близки сътрудници няма да могат да прикрият произхода на приходите от престъпна дейност или да извършват преводи на средства или виртуални активи с тях е и основната полза от прилагането на регламент 2023/1113 в страната.

С прилагането на Регламент (ЕС) 2023/1113 се създават допълнителни гаранции за участниците на пазарите на криптоактиви, че е налице ефективна превенция на ИП/ФТ, включително при трансгранични преводи на средства/прехвърляния на криптоактиви при прозрачни и ясни правила, съответстващи на най-добрите международни практики. Това може да насърчи МСП да са по иновативни по отношение на използваните способности за плащане, набиране на инвестиции, извършване на инвестиции и др. В този смисъл Вариант 2 има общо положително въздействие върху МСП.

Вариант 2 потенциално може да доведе до допълнителни разходи за МСП във връзка с осигуряването на човешки, технически и/или материален ресурс по следене и привеждане в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2023/1113.

7.5.3. При решаването на Проблем 3.

Вариант 1 „Без действие“ – няма ефект

Вариант 2 „Приемане на промени в съответните секторни закони с оглед осигуряване на необходимите условия за прилагането на Регламент (ЕС) 2022/2554 и въвеждането на изискванията на Директива (ЕС) 2022/2556“

Възможни методи за анализа на въздействията

Оценка на въздействието върху малките и средните предприятия

При преценката относно въздействието върху МСП не се разглежда Вариант 1 „Без действие“, тъй като промяна няма да има, а при всички случаи, в които режимът ще се въвежда, било под формата на организационни мерки или под формата на нормативна промяна на действащото законодателство ще се следват сходни като мащаб разходи за задължените лица.

По Вариант 2 „Приемане на промени в съответните секторни закони с оглед осигуряване на необходимите условия за прилагането на Регламент (ЕС) 2022/2554 и въвеждането на изискванията на Директива (ЕС) 2022/2556“:

Принципът на пропорционалност е основен принцип, залегнал в Регламент (ЕС) 2022/2554 (чл. 4). В тази връзка финансовите субекти прилагат глава II, III, IV и V, раздел I от регламента в съответствие с този принцип, като вземат предвид своя размер и цялостен рисков профил, както и естеството, мащаба и сложността на своите услуги, дейности и операции. С оглед прилагането на този принцип някои финансови субекти са изцяло изключени от обхвата на Регламент (ЕС) 2022/2554, а за други е предвидена опростена рамка за управление на риска в областта на ИКТ.

Изцяло изключени от обхвата на Регламент (ЕС) 2022/2554 са лица, които са изключени от съответното секторно законодателство в областта на финансовите услуги, а именно: лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове, посочени в член 3, параграф 2 от Директива 2011/61/ЕС- това са т.нар. регистрирани лица, управляващи алтернативни инвестиционни фондове; застрахователните и презастрахователните предприятия, посочени в член 4 от Директива 2009/138/ЕО; институциите за професионално пенсионно осигуряване, които управляват пенсионни схеми, в които участват общо не повече от 15 членове; физическите или юридическите лица, освободени съгласно членове 2 и 3 от Директива 2014/65/ЕС; застрахователните посредници, презастрахователните посредници и посредниците, предлагащи застрахователни продукти като допълнителна дейност, които са микро-, малки или средни предприятия и пощенските джиро институции, посочени в член 2, параграф 5, точка 3 от Директива 2013/36/ЕС).

По отношение на друга група малки предприятия Регламент (ЕС) 2022/2554 предвижда по-лек режим за управление на риска в ИКТ. Това са предприятия, за които се прилага по-леко третиране съгласно съответното секторно законодателство, а именно – малки и невзаимосвързани инвестиционни посредници; платежни институции, освободени съгласно Директива (ЕС) 2015/2366; институции, освободени съгласно Директива 2013/36/ЕС, по отношение на които държавите членки са решили да не прилагат възможността, посочена в чл. 2, параграф 4 от регламента; дружества за електронни пари, освободени съгласно Директива 2009/110/ЕО и малки институции за професионално пенсионно осигуряване. За тях е предвидена опростена рамка за управление на риска в областта на ИКТ.

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за пазарите на криптоактиви

Регламент (ЕС) 2022/2554 предвижда различни изключения за микропредприятията.

Като цяло регулаторната рамка дава яснота на МСП относно различните правила за цифрова оперативна устойчивост, които трябва да спазват. Това е от особена важност за по-малките и средни финансови субекти, които като цяло разполагат с по-малко ресурси за наемане на консултантски и правни консултантски фирми за оценка на съответствието им със сложната регулаторна рамка.

Предвижданите изменения биха могли да доведат до нови разходи за изпълнение на изискванията на Регламент (ЕС) 2022/2554 от страна на МСП. Тези промени не биха повлияли върху достъпа на МСП до финансиране. Обсъжданият Вариант 2 не би следвало да повлияе върху предлагането на услуги или продукти на пазара. Доколкото МСП следва да спазват съответните правила на Регламент (ЕС) 2022/2554, то предлаганите с Вариант 2 изменения в националната нормативната рамка биха могли да доведат до по-строго регулиране на финансовия сектор в областта на оперативната устойчивост на цифровите технологии. Не се очаква въвеждането на новите изисквания да доведе до създаване на нови или до закриване на съществуващи МСП.

Възможни методи за анализа на въздействията

- Оценка на въздействието върху малките и средните предприятия

7.6. Описание на разходите и ползите върху заинтересованите страни

7.6.1. При решаването на Проблем 1

Проблем 1 „Невъзможност за прилагане на РПКА на територията на Република България и за извършване на дейност от издателите на токени и доставчиците на услуги за криптоактиви в страната и в ЕС“			
	Вариант 1: „Без действие“:	Вариант 2: „Приемане на нов Закон за пазарите на криптоактиви, изменящ и допълващ съответно ЗПУПС и ЗКИ“	Вариант 3: „Въвеждане на мерки по прилагането на РПКА в различни секторни закони“
Финансови субекти по т. 4.1	<p>Разходи: Не са необходими допълнителни разходи</p> <p>Ползи: няма конкретни ползи</p>	<p>Разходи: Разходите на финансовите субекти по т. 4.1. са еднократни и текущи. Определени финансови субекти – кредитни институции, централни депозитари на ценни книжа, инвестиционни посредници, пазарни оператори, дружества за електронни пари, управляващи дружества или ЛУАИФ, които са лицензирани да предоставят услуги за криптоактиви съгласно чл. 60, ще имат значително по-</p>	<p>Разходи: Вероятно е текущите разходи за финансовите субекти по т. 4.1. да са по-високи спрямо прогнозните по Вариант 2 поради сложността на правната регулация при фрагментиране на нормативната уредба и необходимостта от осигуряване на квалифициран/и служител/и, които да следят за съответствието с регулативната рамка.</p> <p>Ползи: Възможност за предлагане на</p>

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието |
 Законопроект за пазарите на криптоактиви

		<p>ниски разходи при предоставяне на определени услуги за криптоактиви, доколкото тези лица няма да се нуждаят от лиценз за извършването на тази дейност. Същевременно и текущите разходи за тези лица ще бъдат значително по-ниски доколкото доста голяма част от изискванията, заложи в РПКА са идентични вече установени и спазвани изисквания от тези институции, като например изискванията за събиране, оповестяване и докладване на информация, изисквания към организационните структури и органите за управление, наличие на информационни системи и системи за управление на рисковете, които могат да бъдат разширени и доразвити, с цел инвестиции и управление на криптоактиви. Така значително се намаляват разходите, в сравнение в необходимостта от изграждане на напълно нови системи. В допълнение, кредитните институции, като лица, обект на значителен и всеобхватен пруденциален надзор могат да издават и предлагат публично токени, обезпечени с активи и токени за електронни пари, без да е необходим изричен лиценз за това, но при спазване на останалите изисквания по РПКА</p> <p>Ползи: Възможност за предлагане на криптоактиви, както и на</p>	<p>криптоактиви, както и на услуги за криптоактиви на територията на страната, както и презгранично в рамките на ЕС.</p>
--	--	---	--

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието |
 Законопроект за пазарите на криптоактиви

		услуги за криптоактиви на територията на страната, както и презгранично в рамките на ЕС.	
<p>Компетентни и органи по РПКА</p>	<p>Разходи: няма конкретни разходи</p> <p>Ползи: няма конкретни ползи, доколкото не се предвиждат мерки за изпълнение на РПКА</p>	<p>Разходи: Регламента ще породи за националните компетентни органи (НКО) значителни разходи по надзора. Надзорът на обхванатите от новите изисквания издатели на криптоактиви и доставчици на услуги за криптоактиви ще породи еднократни разходи, както и текущи разходи, като текущите разходи пряко ще зависят от броя лицата, които ще бъдат надзиравани, от обема на осъществяваната от тях дейност, както и от избраните модели на стопанска дейност. Таксите, които НКО ще начисляват на поднадзорните субекти, ще компенсират частично тези разходи.</p> <p>Ползи: Издаваните и публично предлагани криптоактиви, както и пазарите на криптоактиви, поради факта, че са надзиравани и регулирани ще бъдат по-надеждни и сигурни. По този начин каналите на трансмисия на провежданите от централните банки в ЕС и от ЕЦБ парични политики няма да бъдат застрашени от нерегулирани алтернативни продукти и ще бъдат по-ефективни и надеждни. Също ще се осигури поддържането на финансовата стабилност на Република България, както и на другите</p>	<p>Разходи: Вероятно е текущите разходи за компетентните органи да са по-високи спрямо прогнозните по Вариант 2 поради сложността на правната регулация при фрагментиране на нормативната уредба и необходимостта от осигуряване на високо квалифициран/и служител/и, които да осъществяват надзора на задължените лица по РПКА.</p> <p>Ползи: Издаваните и публично предлагани криптоактиви, както и пазарите на криптоактиви, поради факта, че са надзиравани и регулирани ще бъдат по-надеждни и сигурни. По този начин каналите на трансмисия на провежданите от централните банки в ЕС и от ЕЦБ парични политики няма да бъдат застрашени от нерегулирани алтернативни продукти и ще бъдат по-ефективни и надеждни. Също ще се осигури поддържането на финансовата стабилност на Република България, както и на другите държави членки и на ЕС като цяло.</p>

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието |
 Законопроект за пазарите на криптоактиви

		държави членки и на ЕС като цяло.	
<p>Лица, получили лиценз за издатели на криптоактиви и лица, получили лиценз за доставчици на услуги за криптоактиви</p>	<p>Разходи: няма конкретни разходи. Лицата, които към настоящия момент извършват услуги, свързани с криптоактиви или издават, публично предлагат определени криптоактиви няма да могат да продължат да извършват тази дейност</p> <p>Ползи: невъзможност за предлагане на криптоактиви и услуги с тях на територията на страната и на територията на ЕС.</p>	<p>Разходи: За тази група засегнати лица, разходите са най-значително, доколкото те следва да отговорят на изискванията и да получат лиценз за издатели или за публично предлагане на криптоактиви, както и при извършване на услуги за криптоактиви. Необходимо е изграждане на определени организационни и управленски структури, изграждане и поддържане на информационни системи, системи за ценообразуване и притежаване на криптоактиви, системи за управление на риска, системи за обработка и докладване на информация. За тази група лица разходите от въвеждането и изпълнението на РПКА ще бъде най-значителна.</p> <p>Ползи: Дейностите по издаване, публично предлагане и услугите с криптоактиви ще бъдат законово регламентирани, надзиравани и регулирани. Това ще даде по-голяма сигурност, както за лицата, които представят тези услуги, така и за инвеститорите и потребителите, които ще имат по-голяма защита и сигурност. Самите пазари на криптоактиви ще станат по-надеждни и сигурни.</p>	<p>Разходи: Вероятно е текущите разходи за тези лица да са по-високи спрямо прогнозните по Вариант 2 поради сложността на правната регулация при фрагментиране на нормативната уредба и необходимостта от осигуряване на квалифициран/и служител/и, които да следят за съответствието с регулативната рамка.</p> <p>Ползи: Възможност за предлагане на криптоактиви, както и на услуги за криптоактиви на територията на страната, както и презгранично в рамките на ЕС.</p>

**Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието |
Законопроект за пазарите на криптоактиви**

7.6.2. При решаването на Проблем 2

Проблем 2 „Невъзможност за осъществяване на надзор по Регламент (ЕС) 2023/1113 върху дейността на българските доставчици на услуги за криптоактиви“		
	Вариант 1: „Без действие“	Вариант 2: „Приемане на нов Закон за пазарите на криптоактиви, изменящ и допълващ съответно ЗМИП и ЗПУПС“
Лицензирани платежни институции и лица, получили лиценз за доставчици на услуги за криптоактиви	<p>Разходи: Не са необходими допълнителни разходи</p> <p>Ползи: няма конкретни ползи</p>	<p>Разходи: Разходите на посочените финансови субекти са еднократни и текущи. Текущите разходи за платежните институции няма да се повлияят от предложения вариант, доколкото по отношение на тях не възникват нови задължения.</p> <p>По отношение на доставчиците на услуги за криптоактиви, които предстои да се лицензират, по реда на РПКА и за които ще възникнат задължения по Регламент (ЕС) 2023/1113, няма да възникнат допълнителни разходи.</p> <p>Ползи: Възможност за предлагане на криптоактиви, както и на услуги за криптоактиви на територията на страната, както и презгранично в рамките на ЕС.</p>
Компетентни органи по РПКА	<p>Разходи: няма конкретни разходи</p> <p>Ползи: няма конкретни ползи, доколкото не се предвиждат мерки за изпълнение на РПКА</p>	<p>Разходи: няма конкретни разходи</p> <p>Ползи: Прехвърлянията на криптоактиви ще бъдат по-надеждни и сигурни; ще се намалят рисковете от ИП/ФТ. Също ще се осигури поддържането на финансовата стабилност на Република България.</p>

7.6.3. При решаването на проблем 3

Проблем 3 „Невъзможност за предприятията от финансовия сектор да приложат цялостни и единни изисквания към цифровата оперативна устойчивост“		
	Вариант 1 „Без действие“	Вариант 2: „Приемане на промени в съответните секторни закони с оглед осигуряване на необходимите условия за прилагането на Регламент (ЕС) 2022/2554 и въвеждането на изискванията на Директива (ЕС) 2022/2556“
Финансови субекти	<p>Разходи: без промяна</p> <p>Ползи: без промяна</p>	<p>Разходи: преки еднократни и постоянни/годишни разходи – еднократните преки разходи включват най-малко разходи за адаптиране на съществуващите ИТ системи към новите изисквания, както и текущи разходи за инвестиции в ИКТ системи за следващите години; преки разходи, свързани основно с поддръжка на ИТ системите и</p>

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието |
 Законопроект за пазарите на криптоактиви

		<p>разходи за персонал; преки еднократни разходи за разработване на вътрешни модели на докладване при инциденти, както и текущи разходи за управление на инцидентите и докладването им (в т.ч. класификация на инцидентите, комуникация с надзорните органи и актуализиране на образците на докладите); еднократни и текущи административни разходи за ИТ и юридически услуги при доброволното участие в споразумения за обмен на информация за киберзаплахи; преки разходи, свързани с тестването за проникване.</p> <p>Ползи: във връзка с укрепването и хармонизирането на изискванията за управление на риска в ИКТ във финансовия сектор се очаква намаляване на риска за стабилността и целостта на финансовия сектор и ефективно намаляване на отрицателните въздействия на инциденти, свързани с ИКТ; във връзка с подобряването на докладването на инциденти се очаква спестяване на разходи от елиминирането на припокриващо и дублиращо докладване; във връзка с насърчаването на доброволния обмен на информация се очаква увеличаване на капацитета на финансовите субекти да отговорят на идентични заплахи и уязвимости чрез колективното използване на придобитите знания и опит в тази сфера; по повод взаимното признаване на резултатите от тестването се очаква да се реализират икономии от разходи; във връзка със засилването на изискванията за аутсорсинг на услуги в областта на ИКТ се очаква да се повиши способността на финансовите субекти да прилагат договорните права по начин, който да гарантира, че третите страни доставчици на услуги в областта на ИКТ прилагат нормативната уредба.</p>
<p>Засегнати органи за надзор и държавни органи</p>	<p>Разходи: без промяна Ползи: без промяна</p>	<p>Разходи: разходи, свързани с въвеждането на новите изисквания за надзор над дейността на финансовите субекти във връзка с цифровата оперативна устойчивост, както и разходи, свързани с участието на надзорните органи и други институции в прекия надзор на европейско ниво на третите страни, критични доставчици на услуги в областта на ИКТ.</p> <p>Ползи: Пруденциални ползи за надзорните органи под формата на подобрен достъп до информация, свързана с ИКТ инциденти</p>

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за пазарите на криптоактиви

		(поради подобряване на докладването на инциденти за покриване на тези подсектори, които понастоящем не са предмет на такива правила); по повод взаимното признаване на резултатите от тестването се очаква да се реализират икономии от разходи; във връзка с осигуряването на инструментариум за наблюдение на дейностите на третите страни критични доставчици на услуги в областта на ИКТ се очаква засилване на макро-пруденциалния контрол на системните рискове, които са в резултат от предоставянето на услуги от трети страни критични доставчици на ИКТ.
--	--	--

8. Сравняване на вариантите

В съответствие с възприетия подход по отношение на качествено оценяване и сравняване на въздействията от вариантите и приложимостта им спрямо проблемите, сравняването и класирането на вариантите за целите на настоящата оценка е направено по критерии ефективност, ефикасност и съгласуваност и е приложена скалата за степените за изпълнение – висока, ниска и средна.

8.1. Сравняване на ключовите положителни и отрицателни въздействия на всеки вариант

8.1.1. Проблем 1 „Невъзможност за прилагане на РПКА на територията на Република България и за извършване на дейност от издателите на токени и доставчиците на услуги за криптоактиви в страната и в ЕС“

	Вариант 1 „Без действие“	Вариант 2 „Приемане на нов Закон за пазарите на криптоактиви“, изменящ и допълващ съответно ЗПУПС и ЗКИ“	Вариант 3 „Въвеждане на мерки по прилагането на РПКА в различни секторни закони“
Икономически въздействия			
1. По-сигурен и надежден пазар на криптоактиви	—	+	+
2. Извършване на презгранична дейност в ЕС поради установяване на надзорни и регулаторни правила за криптоактивите,	—	+	+
Социални въздействия			
1. Повишаване защитата на потребителите	—	+	+
2. По-ефективни, бързи и по-евтини разплащания	—	+	+
Екологични въздействия	Няма установени	Няма установени	Няма установени
Специфични въздействия			
1. Запазване на финансовата стабилност в страната	—	+	+
2. Елиминиране на негативните ефекти върху каналите на трансмисия на паричната политика на централните банки в ЕС и на ЕЦБ	—	+	+

**Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието |
Законопроект за пазарите на криптоактиви**

8.1.2. Проблем 2 „Невъзможност за осъществяване на надзор по Регламент (ЕС) 2023/1113 върху дейността на българските доставчици на услуги за криптоактиви“

	Вариант 1 „Без действие“	Вариант 2 „Приемане на нов Закон за пазарите на криптоактиви“, изменящ и допълващ съответно ЗПУПС и ЗМИП“
Икономически въздействия		
1. по-сигурни и безопасни преводи на средства	—	+
2. по-сигурни и безопасни прехвърляния на криптоактиви	—	+
Социални въздействия		
1. повишаване защитата на потребителите	—	+
2. по-ефективни, бързи и по-евтини разплащания	—	+
Екологични въздействия	Няма установени	Няма установени
Специфични въздействия		
1. запазване на финансовата стабилност в страната и намаляване на рисковете от ИП/ФТ	—	+
2. елиминиране на негативните ефекти върху каналите на трансмисия на паричната политика на централните банки в ЕС и на ЕЦБ	—	+

8.1.3. Проблем 3 „Невъзможност за предприятията от финансовия сектор да приложат цялостни и единни изисквания към цифровата оперативна устойчивост“

	Вариант 1 „Без действие“	Вариант 2 „Приемане на промени в съответните секторни закони с оглед осигуряване на необходимите условия за прилагането на Регламент (ЕС) 2022/2554 и въвеждането на изискванията на Директива (ЕС) 2022/2556“
Икономически въздействия		
1. по-сигурни цифрови услуги за потребителите	—	+
2. по-високи нива на цифрова сигурност на финансовата система	—	+
Социални въздействия	Няма установени	Няма установени
Екологични въздействия		
насърчаване на засиленото използване на ИКТ инфраструктури и услуги от последно поколение, които са по-устойчиви от гледна точка на околната среда	—	+
Специфични въздействия		
стандартизирана цифрова рамка за оперативна устойчивост на финансовите субекти в България, в т.ч. и за МСП	—	+

8.2. Сравняване на изследваните варианти

8.2.1. Проблем 1 „Невъзможност за прилагане на РПКА на територията на Република България и за извършване на дейност от издателите на токени и доставчиците на услуги за криптоактиви в страната и в ЕС“

	Вариант 1 „Без действие“	Вариант 2 Приемане на нов Закон за пазарите на криптоактиви, изменящ и допълващ съответно ЗПУПС и ЗКИ“	Вариант 3 Въвеждане на мерки по прилагането на РПКА в различни секторни закони“
Ефективност	—	+	+
Обща цел 1: Въвеждане на подходящи мерки, които да гарантират пълно съответствие и изпълнението на задълженията по Регламента относно информацията, придружаваща преводите на средства и прехвърлянията на определени криптоактиви	—	+	+
Конкретна цел 1: Определяне на национални компетентни органи по РПКА	—	+	+
Цел 2: Създаване на национален ред за осъществяване на правомощия	—	+	+
Цел 3: определяне на национален ред за прилагане на административни мерки и наказания	+	+	+
Ефикасност	—	+	—
Съгласуваност	Не. Значителен компромис	Да. Ограничен компромис	Да. Ограничен компромис
Риск за прилагане	Важни рискове – стартиране на наказателна процедура срещу България за неизпълнение на условията по Договора за функциониране на Европейския съюз.	Ограничени рискове	Ограничени рискове

8.2.2. Проблем 2 „Невъзможност за осъществяване на надзор по Регламент (ЕС) 2023/1113 върху дейността на българските доставчици на услуги за криптоактиви“

	Вариант 1 „Без действие“	Вариант 2 „Приемане на нов Закон за пазарите на криптоактиви“, изменящ и допълващ съответно ЗПУПС и ЗМИП“
Ефективност	—	+
Обща цел 1: Въвеждане на подходящи мерки, които да гарантират пълно съответствие и изпълнението на задълженията по Регламента относно информацията, придружаваща преводите на средства и прехвърлянията на определени криптоактиви	—	+
Конкретна цел 1: Укрепване на правилата за борба с изпирането на пари и финансирането на тероризма и осигуряване на съответствие с международните	—	+

Доклад на цялостна предварителна оценка на въздействието | Законопроект за пазарите на криптоактиви

стандарти и законодателството на ЕС		
Конкретна цел 2: Подобряване на ефективността и последователността на надзора срещу изпирането на пари	—	+
Конкретна цел 3: повишаване нивото на сътрудничество и обмен на информация между националните и европейските надзорни органи	—	+
Ефикасност	—	+
Съгласуваност	Не. Значителен компромис	Да. Ограничен компромис
Риск за прилагане	Ограничени рискове	Ограничени рискове

8.2.3. Проблем 3 „Невъзможност за предприятията от финансовия сектор да приложат цялостни и единни изисквания към цифровата оперативна устойчивост“

	Вариант 1 „Без действие“	Вариант 2 „Приемане на промени в съответните секторни закони с оглед осигуряване на необходимите условия за прилагането на Регламент (ЕС) 2022/2554 и въвеждането на изискванията на Директива (ЕС) 2022/2556“
Цел: Усъвършенстване на уредбата на управлението на риска, свързан с ИКТ в областта на финансовите услуги, и тестването на ИКТ системите от страна на финансовите субекти, в т.ч. подобряване на надзора върху рисковете, произтичащи от зависимостта на финансовите субекти от трети лица, доставчици на услуги в областта на ИКТ.		
Ефективност	—	+
Ефикасност	—	+
Съгласуваност	Не	Да
Риск за прилагане	Значителни рискове – стартиране на наказателна процедура срещу България за неизпълнение на условията по Договора за функциониране на Европейския съюз.	-

В настоящия доклад вариантите за разрешаване на Проблем 3 са многократно сравнявани в раздел 6 и 7.

8.3. Класиране на вариантите и идентифициране на препоръчителен вариант

Въз основа на направеното сравнение на оценените варианти, като се вземе предвид извършеното класиране на база резултатите от анализа и представянето на разходите и ползите, оценката на въздействието идентифицира като препоръчителни и най-подходящи за постигане на посочените цели следните варианти:

8.3.1. Проблем 1

По Проблем 1 „Невъзможност за прилагане на РПКА на територията на Република България и за извършване на дейност от издателите на токени и доставчиците на услуги за криптоактиви в страната и в ЕС“ най-подходящ е **Вариант 2** „Приемане на

нов Закон за пазарите на криптоактиви, изменящ и допълващ съответно ЗПУПС и ЗКИ“, който вариант ще се реализира чрез законодателна инициатива за приемане на нов Закон за пазарите на криптоактиви, с който да бъдат изменени и допълнени съответно ЗПУПС и ЗКИ. Определянето на КФН и БНБ като национални компетентни органи по РПКА ще оптимизира разходите по създаване и функциониране на НКО и ще позволи използване на съществуващите материални, технически и човешки ресурси на двата органа. Вариант 1 „Без действие“ води до неприлагане на изискванията на РПКА на национално ниво. Вариант 3 „Въвеждане на мерки по прилагането на РПКА в различни секторни закони“ създава фрагментиране на правната уредба, което ще доведе до трудности по прилагането както от страна на задължените лица, така и от страна на надзорните органи.

8.3.2. Проблем 2

По Проблем 2 „Невъзможност за осъществяване на надзор по Регламент (ЕС) 2023/1113 върху дейността на българските доставчици на услуги за криптоактиви“ най-подходящ е **Вариант 2** „Приемане на нов Закон за пазарите на криптоактиви, изменящ и допълващ съответно ЗМИП и ЗПУПС“, който вариант ще се реализира чрез законодателна инициатива за приемане на нов Закон за пазарите на криптоактиви, с който да бъдат изменени и допълнени съответно ЗПУПС и ЗМИП. Вариант 1 „Без действие“ води до неприлагане на изискванията на Регламент (ЕС) 2023/1113 на национално ниво.

8.3.3. Проблем 3

По отношение на Вариант 1 „Без действие“, следва да се отчете задължителност на съответствието на националното ни законодателство с европейското законодателство. В този смисъл Вариант 1 „Без действие“, при който няма да бъдат приети промените в съответните секторни закони, отпада като практическа възможност, тъй като при него националното законодателство ще продължи да не съответства на всички изисквания на Регламент (ЕС) 2022/2554 и на Директива (ЕС) 2022/2556. Горното ще представлява основание за започването на наказателна процедура срещу Република България за неизпълнение на изискванията на Договора за функционирането на Европейския съюз.

При **Вариант 2** „Приемане на промени в съответните секторни закони с оглед осигуряване на необходимите условия за прилагането на Регламент (ЕС) 2022/2554 и въвеждането на изискванията на Директива (ЕС) 2022/2556“ се изпълняват критериите за ефикасност, ефективност и съгласуваност, доколкото ще се постигнат идентифицираната по-горе цел, а именно усъвършенстване на уредбата на управлението на риска, свързан с ИКТ в областта на финансовите услуги, и тестването на ИКТ системите от страна на финансовите субекти, в т.ч. подобряване на надзора върху рисковете, произтичащи от зависимостта на финансовите субекти от трети лица, доставчици на услуги в областта на ИКТ.

9. Препоръчителен вариант

9.1. По проблем 1

Въз основа на сравнението на вариантите, посочените предимства и недостатъци на идентифицираните варианти за разрешаване на проблемите, описани в раздел 6 и раздел 7 от оценката, следва да се заключи, че **Вариант 2** е препоръчителен и най-подходящ за постигане на целите. Определяне на КФН и БНБ като национални компетентни органи по РПКА минимизира разходите за създаване, изграждане и функциониране на НКО, като същевременно води до най-висока ефективност при прилагането и действието на РПКА на територията на България. Регулирането и надзирането на дейностите с криптоактиви ще повиши значително сигурността и надеждността на финансовите операции с тях, ще намалее злоупотребите и кражбите на криптоактиви, пазарите ще станат по-ефективни и сигурни. Ефективният надзор над доставчиците на услуги за криптоактиви и издателите на криптоактиви, лицензирани и надзиравани на територията на България ще дадат възможност на тези лица да извършват дейност и да предоставят услуги в ЕС.

Следователно Вариант 2 – приемане на Закон за пазарите на криптоактиви, с който да бъдат изменени и допълнени съответно ЗПУПС и ЗКИ, съдържа най-голям потенциал за постигане на целите на политиката и в тази връзка категорично се препоръчва.

9.2. По проблем 2

Въз основа на сравнението на вариантите, посочените предимства и недостатъци на идентифицираните варианти за разрешаване на проблемите, описани в раздел 4 и раздел 5 от оценката, следва да се заключи, че **Вариант 2** е препоръчителен и най-подходящ за постигане на целите.

Следователно Вариант 2 – приемане на Закон за пазарите на криптоактиви, с който да бъдат изменени и допълнени съответно ЗПУПС и ЗМИП, съдържа най-голям потенциал за постигане на целите на политиката и в тази връзка категорично се препоръчва.

9.3. По проблем 3

Препоръчителният вариант е **Вариант 2** „Приемане на промени в съответните секторни закони с оглед осигуряване на необходимите условия за прилагането на Регламент (ЕС) 2022/2554 и въвеждането на изискванията на Директива (ЕС) 2022/2556“. За тази цел са предложени съответни текстове в проекта на Закон за пазарите на криптоактиви по отношение на доставчиците на услуги за криптоактиви, както и изменения чрез преходните и заключителните му разпоредби в секторните закони в областта на финансовите услуги, а именно: Закона за комисията за финансов надзор, Закона за пазарите на финансови инструменти, Закона за публичното предлагане на ценни книжа, Закона за дейността на колективните инвестиционни схеми и на други предприятия за колективно инвестиране, Кодекса за социално осигуряване, Кодекса за застраховане, Закона за кредитните институции, Закона за платежните услуги и платежните системи, Закона за възстановяване и реструктуриране на кредитни институции и инвестиционни посредници. С посочените изменения се посочва съответният национален надзорен орган съобразно секторната му компетентност във финансовия сектор, като същевременно се посочват

правомощията му съгласно Регламент (ЕС) 2022/2554 и се дефинират административно-наказателните разпоредби. В същото време, се предприемат изменения в секторните закони с цел транспониране на Директива (ЕС) 2022/2556, с която се правят изменения в секторните актове от правото на ЕС, целящи да ги адаптират към изискванията на Регламент (ЕС) 2022/2554.

10. Обществени консултации

10.1. По отношение на Проблем 1:

Приносът по доклада за цялостна предварителна оценка на въздействието на проекта на Закон за пазарите на криптоактиви относно въвеждането на мерки по прилагането на РПКА е изготвен от и съгласуван с членовете на междуведомствена работна група, създадена със заповед на министъра на финансите относно въвеждане в националното законодателство на мерки по прилагането на РПКА. В работната група взеха участие представители на Министерство на финансите, БНБ, КФН, НАП, Комисията за защита на потребителите, ДАНС и др.

По законопроекта са проведени обществени консултации съгласно чл. 26, ал. 3 от ЗНА, като законопроектът, мотивите към него, цялостната предварителна оценка на въздействието и становището на дирекция „Модернизация на администрацията“ в администрацията на Министерския съвет са публикувани на интернет страницата на Министерството на финансите и на Портала за обществени консултации.

В съответствие с чл. 26, ал. 5 от ЗНА справка за постъпилите предложения заедно с обосновка за неприетите предложения в резултат на проведените обществени консултации е публикувана на интернет страницата на Министерството на финансите и на Портала за обществени консултации.

10.2. По отношение на Проблем 2:

Приносът по доклада за цялостна предварителна оценка на въздействието на проекта на Закон за пазарите на криптоактиви относно въвеждането на мерки по прилагането на РПКА е изготвен от и съгласуван с членовете на междуведомствена работна група, създадена със заповед на министъра на финансите относно въвеждане в националното законодателство на мерки по прилагането на Регламент (ЕС) 2023/1113. В работната група участват представители на Министерство на финансите, БНБ, КФН, НАП, Комисията за защита на потребителите, ДАНС.

По законопроекта са проведени обществени консултации съгласно чл. 26, ал. 3 от ЗНА, като законопроектът, мотивите към него, цялостната предварителна оценка на въздействието и становището на дирекция „Модернизация на администрацията“ в администрацията на Министерския съвет са публикувани на интернет страницата на Министерството на финансите и на Портала за обществени консултации.

В съответствие с чл. 26, ал. 5 от ЗНА справка за постъпилите предложения заедно с обосновка за неприетите предложения в резултат на проведените обществени консултации е публикувана на интернет страницата на Министерството на финансите и на Портала за обществени консултации.

10.3. По отношение на Проблем 3:

Приносът по доклада за цялостна предварителна оценка на въздействието на проекта на Закон за пазарите на криптоактиви относно въвеждането на мерки по прилагането на Регламент (ЕС) 2022/2554 и на измененията, предвидени с Директива (ЕС) 2022/2556, както и конкретните текстове в секторното законодателство, необходими за въвеждането на мерки за прилагането на Регламент (ЕС) 2022/2554 и за транспониране на Директива (ЕС) 2022/2556 са изготвени от членовете на междуведомствена работна група, създадена със Заповед на министъра на финансите ЗМФ-1010/23.11.2023 г. В работната група взеха участие представители на Министерство на финансите, Министерство на електронното управление, както и на надзорните органи във финансовия сектор – БНБ и КФН.

По законопроекта са проведени обществени консултации съгласно чл. 26, ал. 3 от ЗНА, като законопроекът, мотивите към него, цялостната предварителна оценка на въздействието и становището на дирекция „Модернизация на администрацията“ в администрацията на Министерския съвет са публикувани на интернет страницата на Министерството на финансите и на Портала за обществени консултации.

В съответствие с чл. 26, ал. 5 от ЗНА справка за постъпилите предложения заедно с обосновка за неприетите предложения в резултат на проведените обществени консултации е публикувана на интернет страницата на Министерството на финансите и на Портала за обществени консултации.

11. Последваща оценка на въздействието

Съгласно чл. 22, ал. 2 от ЗНА последващата оценка на въздействието се извършва в срок до 5 години след влизането в сила на новия закон, кодекс или подзаконов нормативен акт на Министерския съвет или в по-кратък срок, определен от отговорния орган. Във връзка с това предлагаме препоръчителен срок за извършване на последваща оценка на въздействието на Законът за пазарите на криптоактиви – 5 години след влизането му в сила, предвид обхвата на планираните промени, натрупаната законодателна практика и възможността да се създаде необходимост от последващи изменения на нормативния акт. В съответствие с чл. 22, ал. 1 от ЗНА органът, в чиято компетентност е изпълнението на нормативния акт, извършва последваща оценка на въздействието на новите закони, кодекси и подзаконови нормативни актове на Министерския съвет.

Основните критерии, по които да се прецени доколко са постигнати заложените цели на национално ниво, както и по които ще бъде направено изследване на съотношението между поставените цели и постигнатите резултати при прилагането на нормативния акт, са използваните в предварителната оценка на въздействието критерии: ефективност, ефикасност и съгласуваност, но в контекста на целите на последващата оценка на въздействието. Те могат да бъдат свързани с периодичен преглед на прилагането на нормативния акт, с проучване на последиците от прилагането му, с резултатите от регулирането на обществени отношения и т.н.

12. Източници

По проблем 1:

1. [Оценка на въздействието на предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за пазарите на криптоактиви и изменящ Директива \(ЕС\) 2019/1937](#)
2. [Правилник за прилагане на Закона за мерките срещу изпирането на пари](#) (обн. ДВ. бр. 3 от 2019 г.)
3. [Наредба № Н-9 от 7 август 2020 г.](#) за условията и реда за вписване в регистъра на лицата, които по занятие предоставят услуги за обмяна между виртуални валути и признати валути без златно покритие, услуги за прехвърляне или обмяна на виртуални активи, услуги по съхраняване на виртуални активи и управление на такива, позволяващо осъществяването на контрол върху активите, и услуги, свързани с публично предлагане на виртуални активи, и на доставчиците на портфейли, които предлагат попечителски услуги (загл. доп. – ДВ, бр. 15 от 2024 г., в сила от 22.03.2024 г.), издадена от министъра на финансите (обн. ДВ, бр. 72 от 2020 г.)
4. [Електронен публичен регистър по чл. 9а от ЗМИП](#) на лицата, които по занятие предоставят услуги за обмяна между виртуални валути и признати валути без златно покритие, услуги за прехвърляне или обмяна на виртуални активи, услуги по съхраняване на виртуални активи и управление на такива, позволяващо осъществяването на контрол върху активите, и услуги, свързани с публично предлагане на виртуални активи, и на доставчиците на портфейли, които предлагат попечителски услуги, воден от НАП
5. [Регистър на БНБ на лицензираните банки и клоновете на чуждестранни банки в Република България](#)
6. [Регистър на БНБ на лицензираните дружества за електронни пари в Република България, както и на техните клонове и представители](#) (по чл. 19 от ЗПУПС)
7. [Регистър на лицензираните платежни институции в Република България, както и на техните клонове и представители](#) (по чл. 19 от ЗПУПС)
8. [Списъци поднадзорни лица на КФН – Инвестиционни посредници](#)
9. [Списъци поднадзорни лица на КФН – Управляващи дружества](#)
10. [Списъци поднадзорни лица на КФН – Организиран пазар на ценни книжа](#)
11. [Списъци поднадзорни лица на КФН – Централен депозитар](#)

По проблем 2:

[Оценка на въздействието, придружаваща пакета мерки срещу изпирането на пари;](#)

По проблем 3:

[Пълна оценка на въздействието към проекта на Регламент \(ЕС\) 2022/2554](#)